

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**UZAKTAN EĞİTİM İLE İLGİLİ İNFODEMİK İÇERİKLERİN VELİLER
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Fatma ALTAY
ORCID: 0000-0002-0063-2871

Danışman
Prof. Dr. Aslıhan SABAN
ORCID: 0000-0002-8529-046X

Konya – 2022

ÖN SÖZ

Uzaktan eğitim, covid-19 salgınıyla daha önemli hale gelmiştir. Diğer yandan bu salgın sonucunda uzaktan eğitimin ülkemiz kapsamında ne kadar önemli ve geliştirilmeye açık bir alan olduğu ortaya çıkmıştır. Bu alanda yapılan araştırmalar sayesinde sağlık ve eğitim alanlarının birbiri ile bağlantılı olduğu fark edilmiştir. Bundan dolayı araştırma konusu olarak güncel bir alan seçimi yapılmaya çalışılmıştır.

Araştırma; uzaktan eğitim, infodemik içerikler ve veliler olmak üzere bu üç başlık içinde oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu üç başlık kendi içinde farklı konular olmasına rağmen birbiri ile bağlantılı olduğu görülmüştür. Türkiye'nin araştırma literatürüne katkı sağlaması da amaçlardan biridir.

Bunlar bir yana bu çalışmaya en büyük katkıyı ve desteği sağlayan tez danışmanım sayın Prof. Dr. Aslıhan SABAN hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesinde Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında yüksek lisans eğitimi boyunca derslerimizde görev alan bu alanda çalışan hocalarımıza da minnettarım.

Pandemi dolayısıyla evlerden çıkmadığımız bir zamanda bu çalışma için zamanlarını ayıran ve uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini bildiren ve yardımcı olan bütün katılımcılara(velilere) teşekkür ederim.

Ayrıca bu dönemde sabırla beni destekleyen ve bana güvenen aileme, arkadaşlarıma tüm kalbimle müteşekkirim.

Fatma ALTAY

Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi	9
1.2 Varsayımlar	10
1.3 Sınırlılıklar	11
1.4 Tanımlar.....	11
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
3. YÖNTEM.....	16
3.1 Araştırmanın Modeli.....	16
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	16
3.3 Veri Toplama Araç ve Teknikleri	18
3.4 Verilerin Toplanması	19
3.5 Verilerin Analizi	19
4. BULGULAR	21
4.1 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Güvenirliliği Hakkında Görüşler	22
4.1.1 Ulaşılan Kaynaklara Duyulan Güven.....	22
4.1.2 Sosyal Medyaya Duyulan Güven	24
4.1.3 Resmi Kurumlara Duyulan Güven.....	25
4.1.4 Çevreden Duyulanlara Güven.....	26
4.1.5 İçeriklere/Paylaşımlara Duyulan Güvensizlik	27
4.2 Uzaktan Eğitim ile ilgili Değişiklikler Hakkındaki Görüşler	27
4.2.1 Doğrudan Olumsuz Yargılar.....	28
4.2.2 Ekonomik Açıdan Yapılan Değerlendirmeler	29
4.2.3 Sağlık Açısından Yapılan Değerlendirmeler	30
4.2.4 Zamana/Mekâna Bağlı Yapılan Değerlendirmeler	31
4.2.5 Teknoloji Açısından Yapılan Değerlendirmeler.....	32
4.2.6 Yüz yüze Eğitim Açısından Yapılan Değerlendirmeler	33
4.2.7 Sosyal Hayat Açısından Yapılan Değerlendirmeler	34
4.2.8 Çocuklara Etkisine İlişkin Değerlendirmeler	35

4.3 Uzaktan Eğitimin Çocukların Üzerindeki Etkileri Hakkında Görüşleri.....	37
4.3.1 Sosyal Hayata Etkisi.....	37
4.3.2 Akademik Hayata Etkisi.....	39
4.3.3 Psikolojik Olarak Etkisi.....	40
4.3.4 Fiziksel Olarak Etkisi.....	41
4.3.5 Teknoloji Kullanımına Yönelik Etkisi.....	42
4.3.6 Etkisiz	42
4.4 Uzaktan Eğitimde Yer Alan Öğretmenler Hakkında Görüşler	43
4.4.1 Sisteme Yönelik Tutumlar	44
4.4.2 Yetersiz Denetim/Değerlendirme	46
4.4.3 Teknolojik/Teknik Sorunlar	47
4.4.4 Yüz yüze Eğitimle Karşılaştırma	48
4.5 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Yeterliliği Hakkında Görüşler.....	49
4.5.1 Dijital Eğitim Sistemi/Müfredat.....	49
4.5.2 Teknolojik/Teknik Aksaklıklar	50
4.5.3 Kaynak İçerik Yeterliliği	51
4.5.4 Çocukların Davranışları	53
4.6 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçerik Tavsiyeleri	54
4.6.1 Sosyal/Sanal Kurslar	55
4.6.2 İnternet /Program.....	56
4.6.3 Genel Olarak Görüşler	57
4.7 Uzaktan Eğitim ile ilgili Velilerin Paylaşmak İstedikleri Görüşler	58
4.7.1 Öğrenci Odaklı Görüşler	59
4.7.2 Öğretmen Odaklı Görüşler.....	61
4.7.3 Aile Odaklı Görüşler	61
4.7.4 Sistem Odaklı Görüşler.....	62
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	64
5.1 Sonuç ve Tartışma	64
5.2 Öneriler	80
KAYNAKLAR.....	82

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Uzaktan Eğitim İle İlgili İnfodemik İçeriklerin Veliler Üzerindeki Etkisi başlıklı tez çalışmamın toplam **98** sayfalık kısmına ilişkin, 16/05/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%4** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

16/05/2022

Fatma ALTAY

Prof. Dr. Aslıhan SABAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

16/05/2022

Fatma ALTAY

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

f : Frekans

n : Kişi sayısı

% : Yüzde

Kısaltmalar

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

BDE : Bilgisayar Destekli Eğitim

BT : Bilişim Teknolojileri

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

EBA : Eğitimde Bilişim Ağı

İTÜ : İstanbul Teknik Üniversitesi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ODTÜ : Ortadoğu Teknik Üniversitesi

TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu

UZEM : Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

vb. : ve benzeri

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

UZAKTAN EĞİTİM İLE İLGİLİ İNFODEMİK İÇERİKLERİN VELİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Fatma ALTAY

Teknolojinin gelişmesiyle başlayan internet ve sosyal medya ile devam eden dijitalleşme süreci hala devam etmektedir. Bununla birlikte özellikle covid-19 salgınıyla bütün ülkelerin girdiği pandemi dönemi bütün alanları etkilemiş ancak en fazla eğitim alanını etkilemiştir. Pandemi döneminde teknoloji ve eğitim bağlamında yer alan hazırlıksız yakalanan uzaktan eğitim uygulanmıştır. Uzaktan eğitim ile devam eden eğitim-öğretim birçok yönden insanları etkilemiştir. Bununla birlikte pandemi döneminden önce sanal dünyada olan bilgi kirliliği uzaktan eğitim ve covid-19 salgınıyla beraber katlanarak artmıştır. Bu durumda infodemi veya infodemik içerik kavramları karşımıza çıkmaktadır. Infodemi veya infodemik içerik; doğruluğundan ve güvenilirliğinden emin olunmayan özellikle sosyal medya üzerinden dağıtılan bilgi kirliliğine neden olan içeriklerdir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin, hem öğreneni hem de öğreticiyi gözlemleyen veliler üzerindeki etkisi ortaya çıkarmaktır. Araştırma yöntemi, nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması olarak belirlenmiş verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında velilere yedi sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu sorulardan sonuncu soruyu yanıtlayıp yanıtlamamak velilerin tercihine bırakılmıştır. Pandemi dönemi dolayısıyla sosyal medya araçlarıyla 150 velinin görüşlerine ulaşılmıştır. Velilere ait görüşler birçok tema ve alt temaya ayrılmıştır. Velilerin görüşlerinden elde edilen bulguların sonucunda, velilerin uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere ulaşırken özellikle sosyal medyadan ulaşılan kaynaklara güvendikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum araştırmada yer alan varsayımlarla ters düşmüştür. Uzaktan eğitimin ekonomik olduğunu belirten veliler olmasına karşın çoğunluğun uzaktan eğitim hakkında olumsuz yargılara sahip oldukları görülmüştür. Diğer yandan velilerin görüşlerinde uzaktan eğitimle yüz yüze eğitimin karşılaştırılması yapıldığı saptanmıştır. Her tema içinde yer alan bir diğer konu ise teknoloji/teknik kaynaklı yaşanan problemlerdir. Bu anlamda uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin özellikle denetlenmesi-değerlendirmesi doğru bilginin aktarılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: uzaktan eğitim, pandemi dönemi, covid-19, infodemik içerik, ebeveyn.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Computer Education and Instructional Technology
Computer Education and Instruction Technology Program
Master Thesis

THE EFFECT OF INFODEMIC CONTENTS RELATED TO DISTANCE EDUCATION ON PARENTS

Fatma ALTAY

The digitalization process, which started with the development of technology and continues with the internet and social media, still continues. However, the pandemic period in which all countries entered, especially with the covid-19 epidemic, affected all fields, but affected the education field the most. Distance education in the context of technology and education, which was caught off guard, was applied during the pandemic period. Continuing education and training with distance education has affected people in many ways. However, information pollution in the virtual world before the pandemic period has increased exponentially with distance education and the covid-19 epidemic. In this case, the concepts of infodemic or infodemic content appear. infodemic or infodemic content; It is the content that causes information pollution, especially distributed over social media, whose accuracy and reliability are not assured. In this context, the aim of the research is to reveal the effect of infodemic content about distance education on parents who observe both the learner and the instructor. Content analysis method was used in the analysis of the data determined as research method, qualitative research method and case study. Within the scope of the research, a semi-structured interview form consisting of seven questions was applied to the parents. It is left to the parents' choice whether to answer the last question among these questions. Due to the pandemic period, the views of 150 parents were reached through social media tools. The opinions of the parents are divided into many themes and sub-themes. As a result of the findings obtained from the opinions of the parents, it was revealed that the parents especially trusted the resources accessed from the social media when accessing the content related to distance education. This situation contradicted the assumptions in the research. Although there are parents who state that distance education is economical, it is seen that the majority of them have negative judgments about distance education. On the other hand, it was determined that distance education and face-to-face education were compared in the opinions of the parents. Another subject within each theme is the problems experienced due to technology/technical. In this sense, it is important to transfer the right information, especially the inspection-evaluation of the content related to distance education.

Keywords: distance education, pandemic period, covid-19, infodemic content, parents.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Teknoloji dünden bugüne çok fazla yol kat etmiştir. Teknoloji geliştikçe kullanım kolaylığıyla birlikte etkilediği alanları da geliştirmiştir. Sağlık, ekonomi, hizmet ve eğitim alanları özellikle gelişmeye ve geliştirilmeye açık alanlardır. Bu çalışmada teknolojinin eğitim bağlamındaki yeri değerlendirilmiştir. Teknolojiyle birlikte hayatımıza giren internet ve sanal dünya kavramları eğitim alanıyla yakından ilgilidir.

Bu bağlamda günümüzde internet dünyasının hızla gelişmesiyle özellikle eğitim sektöründe farklı kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu kavramlara internet tabanlı eğitim, web tabanlı eğitim, çevrimiçi eğitim örnek verilmektedir. İnternet dünyasında bu kavramları genel olarak uzaktan eğitim kavramı kapsamaktadır. Adından da anlaşıldığı üzere uzaktan eğitim, klasik eğitim anlayışına farklı bir anlam katan bir kavramdır. Uzaktan olarak değerlendirilmesinin nedeni eğitime ulaşamayan veya ulaşmakta zorlanan bireyleri eğitim hayatına katmaktır. Bunun yanında uzaktan eğitim, radyo, televizyon, bilgisayar ve internet gibi farklı yöntemler ve araçlarla bireylerin eğitim hayatlarına daha kolay ulaşmıştır.

Uzaktan eğitim; ilk ortaya çıktığında 18.yüzyılın başlarında mektup yoluyla yani yazışma yöntemiyle başlamıştır. Ardından 20.yüzyılın başlarından sonlarına kadar radyo, televizyon ve telekonferans gibi görsel-işitsel araçlarla gelişmeye devam etmiştir. 1990 yılından itibaren özellikle bilgisayarın yaygınlaşmasıyla internet ve web tabanlı ortamlarda uzaktan eğitim farklı bir döneme geçmiştir (Bozkurt 2017). Uzaktan eğitim maddi durumu el vermeyen ve ulaşım zorluğu yaşayan öğrenciler için ayrıca kalabalık sınıf ortamlarından kaynaklı eksik öğrenmeleri engellemek adına amacıyla ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitim tarihine daha ayrıntılı bakıldığında; teknolojinin gelişmesiyle aynı düzeyde uzaktan eğitimde gelişmiş ve dört kuşak üzerinde toplanmıştır. Birinci kuşak; basılı materyaller yani mektup yoluyla eğitim ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kuşak 1840'lı yılların sonuna doğru İngiltere'de mektupla yazışarak eğitimin gerçekleştirilmesiyle başlamıştır. Bu dönem özellikle uzaktan eğitim kavramının temellerinin atıldığı hazırlık kuşağıdır (Özkul ve Girginer 2001).

İkinci kuşak; görsel-işitsel materyaller ve araçlar üzerinden başlamıştır. Bu kuşağın başlangıcı 1925'te radyo ve televizyonların ortaya çıktığı zamanlardır. Bu araçlar vasıtasıyla öğretici ve öğrenen arasında iletişim araçları sayesinde gerçekleşmiştir. Bu dönem ise insanların birbirine kitle iletişim araçlarıyla yani teknolojiyle bağ kurduğu bir aşama olmuştur.

Üçüncü kuşak; görsel-işitsel materyaller ve araçlar üzerinden devam etmiştir. Bu kuşağın farklılığı 1970'li yıllarda açık üniversiteler kurulmuştur. Bunun anlamı uzaktan eğitim kavramı soyut bir kurum olmaktan çıkmış somut olarak değer kazanmıştır. Teknoloji açısından uydu, bilgisayar gibi araçlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu durumda uzaktan eğitimin gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamıştır (Özkul ve Girginer 2001).

Dördüncü kuşak; görsel-işitsel materyaller ve araçlar, teknolojinin çok hızlı gelişmesiyle aynı oranda gelişme göstermiştir. 1980'li yıllarda telekonferans ve telekomünikasyon sistemleri sayesinde öğretici-öğrenen arasında iletişim çift yönlü olmuştur. Bu kuşağın en büyük gelişimi bu olmuştur. Bu sayede ülkeler arası uzaktan eğitim de yaygınlaşmıştır.

Beşinci kuşak; bilişim odaklı bir kuşaktır. Teknolojinin kullanımını yaygınlaştıran internet ve web sitelerinin ortaya çıkmasıyla başlamıştır. 1990'dan bu yana devam etmektedir. Uzaktan eğitim artık telefonlar, bilgisayarlar üzerinden internet yoluyla eş zamanlı veya eş zamansız olarak ulaşılan bir sistem olmuştur (Özkul ve Girginer 2001). Bu bütün ülkeler için zamandan ve maliyet yönünden oldukça fayda sağlayan bir sistem haline getirmiştir. Öğrenenler öğreticilerine kolaylıkla ulaşıp iletişim kurabilmiştir. Böylece uzaktan eğitim sayesinde klasik eğitimden daha esnek ve açık bir eğitim modeli olarak karşımıza çıkmıştır. İlk öğretici merkezli eğitim olarak başlayan uzaktan eğitim gelişim sağladıkça öğrenen merkezli hale gelmiştir.

Türkiye'de uzaktan eğitimin başlangıcına bakıldığında; 1927 yılında mektupla öğrenme olarak yer almaktadır. Bununla birlikte 1968 yılından sonra radyo ve televizyonun yaygınlaşmaya başlamasıyla uzaktan eğitim gelişmeye başlamıştır. Ancak Türkiye'de uzaktan eğitimin asıl geliştiği dönem 1980 ve 1990 yıllarında temeli atılan internet sayesinde olmuştur (Kırık 2014). Türkiye'de uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi daha ayrıntılı incelediğinde; dünden bugüne dört evreden oluştuğu görülmüştür.

1923-1955 arası kavramlar evresi; Cumhuriyet'in ilanıyla başlayan bu evrede eğitim-öğretimde birçok değişikliğe gidilmiştir. Bu evre daha çok Türkiye'nin yeni başlangıçlar yaptığı bir zaman dilimi olmuştur. Kavramlar evresi olmasının yanında tartışma ve önerilerin yer aldığı kuluçka aşaması olmuştur. 1927'de mektupla öğrenme başlanmış ancak 1933 yılında mektupla öğretim kursları düzenlenmiştir. Bununla birlikte bu evre içinde 1941 yılında ilk eğitsel radyo programı ortaya çıkmıştır. 1950'li yıllarda ise eğitici radyo programlarının yanında FONON açıköğretim kurumu kurulmuştur. Bu sayede uzaktan eğitim için temeller atılmaya başlanmıştır (Bozkurt 2017).

1956-1975 arası mektuplaşma evresi; bir tek eğitim alanında değil birçok alanda okuma yazmanın artmasıyla mektupla öğretim yaygınlaşmıştır. Bu evre Türkiye açısından daha çok olgunlaşma dönemi olarak görülmektedir. Bunun nedeni büyük bir savaştan çıkmış bir devlet çağının gelişimine ulaşmak için hızla öğrenmeye ve teknolojiye adapte olmaya çalışmıştır. Mektupla öğretim merkezlerinin yanında eğitsel radyo yayınları devam etmiştir.

1976-1995 arası radyo ve televizyon evresi; olgunlaşma döneminden ana akıma geçişin bir arada olduğu bir evredir. Adından anlaşıldığı üzere radyo ve televizyon gibi görsel-işitsel araçların kullanımının yaygınlaştığı bir zaman dilimidir. 1980'lerin sonuna doğru Anadolu üniversitesi kapsamında Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) biriminin kurulmasıyla uzaktan eğitim hızla gelişmeye başlamıştır. 1992 yılına gelindiğinde açıköğretim lisesinin kurulmasıyla uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha çok kitleye ulaşmasıyla eğitim-öğretim yaygınlaşmıştır (Bozkurt 2017).

1996'dan günümüze kadar internet ve web evresi; bilişim odaklı bir evre olmasının yanında temellerini özellikle bilgisayar teknolojisinin gelişmesinden almaktadır. Bu evrede en büyük gelişme internetin ortaya çıkmasıdır. 1996 yılında Bilkent üniversitesi'nin eş zamanlı olarak Amerika Birleşik Devletleri (ABD) üzerinden ders vermesi bu evrenin başlangıcıdır. Devamında Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) ve Anadolu Üniversitesinde uzaktan eğitim çalışmaları başlanmış ve yaygınlaştırılmıştır. Bu bağlamda Türkiye'de Mega Üniversiteler adında bir liste yapılmıştır. 2010 yılıyla birlikte Anadolu Üniversitesi dışında Türkiye'nin birçok üniversitesinin bünyesinde uzaktan eğitim fakülteleri kurulmuştur. Uzaktan eğitim bu sayede akademik anlamda büyük gelişmeler

sağlamıştır. Ancak Türkiye uzaktan eğitim konusunda gelişme gösteren bir ülke olmasının yanında özellikle uzaktan eğitim bağlamında yeri büyük olan internet altyapısı konusundaki sorunlarını çözemediği görülmüştür (Dinçer 2006). Uzaktan eğitim belli özelliklere sahip olduğu görülmüştür. Bu özellikler eğitim gören ve eğitim veren bireyler için farklılıklar ortaya koymaktadır. Uzaktan eğitimin özellikleri ve kapsamı ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Uzaktan eğitimin tarihsel gelişiminin yanında uzaktan eğitim eşzamanlı (senkron) ve eşzamansız (asenkron) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Eşzamanlı uzaktan eğitim; öğrenen ve öğretici farklı mekânlarda veya ortamlarda ancak aynı zaman içinde birbir teknolojik araçlar üzerinden iletişim kurulmasıyla sağlanan bir uzaktan eğitim şeklidir. Eşzamanlı uzaktan eğitim aynı sınıf ortamında yüz yüze eğitim almaya benzemektedir. Eşzamanlı uzaktan eğitimde teknolojik altyapı ve internet erişimi önemli değişkenlerdir (Simonson, Smaldino, ve Zvacek 2015).

Eşzamansız uzaktan eğitim; zaman veya mekân fark etmeksizin internet ve teknolojik araçlarının bulunduğu öğrenenin istediği her yer ve zamanda eğitim alabildiği bir uzaktan eğitim şeklidir. Her öğrenenin kendi öğrenme hızında ilerlemesini sağlamaktadır. Eşzamansız uzaktan eğitimde özellikle e-mailler, formlar ve önceden kaydedilmiş derslere erişim örnek olabilir. Eşzamansız uzaktan eğitim de sorun öğrenen ve öğretici arasından etkili ve anında iletişim kurulması konusunda olumsuz durumlar oluşturabilmektedir (Simonson vd. 2015).

Bununla birlikte uzaktan eğitiminde diğer eğitim çeşitleri gibi avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır (Altun 2020). Uzaktan eğitimin avantajlarına bakıldığında sırasıyla;

- Öğrenen merkezli eğitim
- Dezavantajlı durumda olan öğrenenler için eğitim
- Zaman/Mekân fark etmeksizin eğitim
- Ekonomik/Zaman anlamında tasarruf

Öğrenen merkezli eğitim; öğrenenlerin kendi istek ve arzularıyla eğitim almaları ya da öğrenmeye istekli olmaları bu konuda çaba göstermeleri uzaktan eğitime avantaj sağlamaktadır. Öğrenenler bu sayede kendi kendine düşünme, eleştirme gibi konularda özellikler kazanmaktadır.

Dezavantajlı durumda olan öğrenenler için eğitim; uzaktan eğitim engelli, bireyselleştirilmiş eğitim almak zorunda olan veya çalışan, evde eğitim almak zorunda kalan öğrenenler için bir avantaj sağlamaktadır. Toplum içinde yer alan ve eğitim ihtiyacı olan tüm bireyler için öğrenmenin uygun olduğu eğitim uzaktan eğitimidir.

Zaman/Mekân fark etmeksizin eğitim; uzaktan eğitim öğrenenin istediği zaman ve mekânda öğrenme sağladığı bir eğitim türüdür. Özellikle yüz yüze eğitim gibi belirli bir sınıf ortamında veya zamanda olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durumda evde veya iş yerinde neresi uygunsa o ortamda gerekli teknolojik araçlar vasıtasıyla eğitim alınması uzaktan eğitimin bir diğer avantajıdır.

Ekonomik/Zaman anlamında tasarruf; okula giderken okulda ve okuldan dönerken bu aralıkta öğrenen çok fazla zaman ve para harcamaktadır. Bununla birlikte yurtdışı veya yurtiçi bütün eğitimlere ulaşmak için harcanacak zaman ve maliyet uzaktan eğitim sayesinde azalmaktadır. Diğer yandan uzaktan eğitimin dezavantajlarına bakıldığında sırasıyla;

- Öğrenenlerin öz farkındalıkları
- Yüksek teknoloji ve altyapı gerekliliği
- Öğretim tasarım ve materyallerinde eksiklikler
- Geri dönüt ve değerlendirme eksikliği

Öğrenenlerin öz farkındalıkları; uzaktan eğitim öğrenenlerin belirli bir eğitim seviyesindeyken almalarında daha yararlı olabilir. Bunun nedeni uzaktan eğitim öğrenenin kendi bilgi birikimi üzerine alması gereken bir eğitimidir. Uzaktan eğitimde öğrenen kendi başına öğrenme sağladığı için bütün yük öğrenen üzerindedir. Bundan dolayı bazı öğrenenler bu yükü kaldırmayabilir. Böylece öğrenenlerin kendi öz kontrolünde sıkıntı yaşaması uzaktan eğitimin dezavantajıdır (Altıparmak, Kurt, ve Kapıdere 2011).

Yüksek teknoloji ve altyapı gerekliliği; uzaktan eğitimde en önemli değişkenlerden biri olan teknolojik altyapı bu anlamda dezavantaj olmaktadır. Uzaktan eğitim kurum ve kuruluşlarının altyapı yeterliliklerinin yanında öğrenenlerin kaynak altyapılarının yetersiz olması uzaktan eğitimin yapılmasında büyük bir engel şeklinde ortaya çıkmaktadır. Uzaktan eğitimde yüksek teknoloji ve altyapı kullanılmasının maliyeti de uzaktan eğitimi dezavantajlı hale getirmektedir.

Öğretim tasarım ve materyallerinde eksiklikler; uzaktan eğitimde öğrenenler üzerinde özellikle etkili olan öğretim materyallerindeki eksiklikler ve çok fazla ödev/sınav yapılması uzaktan eğitimin diğer bir dezavantajıdır. Diğer yandan öğrenenlerin yaparak yaşayarak öğrenme ortamlarına ihtiyaçları vardır. Uzaktan eğitim bu ortamları tam anlamıyla vermemektedir. Bu durumda öğrenenler için verimli öğrenme sağlanamayabilir (Uşun 2006).

Geri dönüt ve değerlendirme eksikliği; uzaktan eğitimin en büyük dezavantajlarından biri de öğrenenlere yeterli geribildirim verilememesidir. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi fiziksel bir ortam olmadığından geribildirim ve öğrenenin değerlendirilmesinde sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında aynı fiziksel ortamı paylaşmayan öğrenenlerin özellikle sosyal alanda iletişim problemleri yaşadıkları görülmüştür (İlgaz ve Aşkar 2009).

Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları bir yana, farklı alanlarla özellikle sağlık ve teknoloji alanlarıyla alakalı olduğu görülmüştür. Bu bakımdan teknolojiyle beraber eğitim ve sağlık alanları gelişim göstermiştir. Bu gelişim hızlı olmasına rağmen özellikle toplumu bir anda etkileyen durumlarda salgınlar ve hastalıklar gibi konularda yetersiz kalmıştır. Bu durumda toplum hem sağlık alanında hem de eğitim alanında bir engelle karşılaşmıştır. Bununla birlikte sağlık alanında meydana gelen hastalıklar ve salgınlar nedeniyle eğitim hayatı doğrudan etkilenmiştir. Böylece teknoloji ve eğitim alanlarını kapsayan uzaktan eğitim alanı bu bağlamda önem kazanmış ve araştırmaya dâhil edilmiştir.

Bu araştırma çerçevesinde bakıldığında; 2020 yılında ortaya çıkan covid-19 salgını ile uzaktan eğitime olan gereklilik artmıştır. Diğer yandan covid-19 salgını, uzaktan eğitimin gelişimi için farklı bir bakış açısı oluşmasını sağlamıştır. Bu salgın nedeniyle bütün dünya ülkelerinde eğitim uzaktan eğitim şeklinde herkes kendi evinde öğrenim görmek zorunda kalmıştır. Bu ülkeler arasında Türkiye' de bulunmaktadır. Salgınının başlamasıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), ülke genelinde öğretmenler, öğrenciler ve velileri kapsayan uzaktan eğitim sürecinin işlenmesine karar vermiş olup salgının devam etmesi durumunda 2020-2021 öğretim yılı içinde uzaktan eğitime devam edileceği belirtilmiştir (MEB 2020).

Bununla birlikte bütün dünyada yaygın olarak kullanılan uzaktan eğitimin en büyük gereksinimi internet bağlantısıdır. Bu açıdan Türkiye'deki internet kullanımına yönelik Türkiye İstatistik Kurumundan (TUİK) elde edilen veriler araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu araştırma kapsamında 2020 ve 2021 yıllarına ait “Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” raporları incelendiğinde; 2020 yılında hanelerin %90,7'sinin evden internet erişimine sahipken 2021 yılında bu oranın %92 olduğu görülmüştür. Bununla birlikte 2020 yılında 16-74 yaş arasındaki bireylerin internet kullanım oranı %79, 2021 yılında ise bu oran %82,6'ya yükselmiştir. İnternet kullanımının cinsiyetlere göre oranlarına bakıldığında; 2020 yılında erkeklerde %84,7, kadınlarda %73,3, 2021 yılında ise bu oranların erkeklerde %87,7 ve kadınlarda %77,5 olduğu belirtilmiştir (TUİK 2020, 2021). Bu yıllar karşılaştırıldığında belli bir düzeyde artış olduğu görülmüştür. Pandemiden kaynaklı bireylerin evlerinde teknolojiyle özellikle yaygınlaşan internet ortamlarında fazlasıyla vakit geçirmelerinin bu artışların nedeni olabilir.

İnternetin hayatı kolaylaştırması, hızlı ve kolay olması yanında farklı boyutları da getirmektedir. Bunlardan biri güvenlik boyutudur. Bütün varlıkların ortak hedefi ve önceliği kendini korumak ve her türlü tehlikelere karşı güvende olma isteğidir (Çubukcu ve Bayzan 2013; Demirel, Yörük, ve Özkan 2012; Kaşıkçı vd. 2014; Yılmaz, Yılmaz, ve Sezer 2013). Bu durumda özellikle salgın ile ilgili internet dünyasında çok fazla içerik ortaya çıkmıştır. İçeriklerin geçerlilik ve güvenilirliğini ölçmek zorlaşmıştır. Her bireyin elinde akıllı telefon, tablet veya bilgisayar bulunduğu varsayıldığında üretilecek ve tüketilecek içeriklerin etkisi eko etkisi yaratmaktadır.

Araştırma içine dâhil edilen bir diğer konuda infodemik içeriklerin yayılmasında araçlar yani sosyal medya uygulamalarıdır. Bu açıdan sosyal medya kullanımına yönelik We Are Social adlı kurumun 2020 ve 2021 yıllarına ait “Dijital Dünya Raporu” ve “Dijital Türkiye Raporu” incelenmiştir. 2020 yılına ait dünya ve Türkiye raporlarına bakıldığında; dünyada toplam 7,75 milyar insandan 4,54 milyar internet kullanıcısı (%59) ve 3,80 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı (%49) olduğu görülmüştür. We Are Social (2021), dünya raporuna göre 2021 yılında dünyada toplam 7,83 milyar insandan 4,66 milyar internet kullanıcısı (%59,5) ve 4,20 milyar aktif sosyal medya kullanıcısı (%53,6) bulunmaktadır. 2020 yılında dünyada en çok kullanılan sosyal medya araçları sırasıyla Facebook, Youtube, WhatsApp ilk üç sırada yer almaktadır. 2020 yılında

sosyal medya kullanıcı sayısı 2019 yılına göre %9,2 oranında artmıştır (We Are Social 2020). Ancak 2021 yılında We Are Social (2021), raporuna göre aktif olarak sosyal medya kullanıcısı geçen yıla oranla %13,2 artmıştır. Bunun yanında en çok kullanılan sosyal medya araçlarının sıralamasında bir değişiklik görülmemiştir.

Dijital Türkiye 2020 Raporuna göre Türkiye’de 83,88 milyon insandan 62,07 milyon insan internet kullanıcısı (%74) ve 54 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı (%64) bulunmuştur. We Are Social Turkey (2021), raporuna göre 84,69 milyon insandan 65,80 milyon insan internet kullanıcısı (%77,7) ve 60 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı (%70,8) bulunmaktadır. Bu durum her geçen sene dünyaya oranla Türkiye’de özellikle sosyal medya kullanıcısının hızla arttığını göstermektedir. Türkiye’de 2020 yılında en çok kullanılan sosyal medya araçları sırasıyla Youtube, Instagram, WhatsApp yer almaktadır. 2020 yılında sosyal medya kullanıcılarının özellikle 25-34 yaş arasında yer aldığı ve bunların cinsiyet oranlarına bakıldığında %13,8’nin kadın, %20,7’sininde erkek olduğu ortaya çıkmıştır (We Are Social Turkey 2020). 2021 yılına ait We Are Social Turkey raporuna bakıldığında; en çok kullanılan sosyal medya araçlarının sıralamasında bir değişiklik görülmemiştir. Ancak bütün ülkeler arasında en çok Instagram sosyal medya aracını kullanmakta birinci sırada yer aldığımız belirtilmiştir.

Diğer yandan bu raporlar içinde yer alan internette dolaşan sahte haberlerin 2020 yılında Türkiye, %63 oranında 11.sırada yer alırken 2021 yılında %61,6 oranında 16.sırada yer aldığı görülmüştür. Bunun anlamı pandemi döneminde internette dolaşan sahte haberler konusunda Türkiye açısından bir azalma yaşanmıştır (We Are Social Turkey 2020, 2021). Bu durum Türkiye’de 2020’den bu yana internet içeriklerine daha fazla dikkat edildiği ortaya çıkmıştır.

İnfodemi; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yapılan bir konferansta Dr. Tedros’ un belirttiği bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (WHO 2020). Bundan dolayı infodemik içerik kavramı bu bağlamda yer almaktadır. İnfodemi veya infodemik içerik kavramları ayrıntılı olarak incelendiğinde; gerçekliği ve güvenilirliği araştırılmamış, kulaktan duyma bilgilerin/söylentilerin özellikle sosyal medya araçlarıyla yaygınlaştırılıp dağıtılmasıyla oluşan bilgi kirliliğidir. İnfodemik içeriklerin özelliklerine bakıldığında; hızla yayılır, gerçeğe ulaşmamış genel bir fikir birliği oluşturur ve insanları toplu bir şekilde anında manipüle etmektedir (Altay 2022).

Özellikle pandemi döneminde insanlar arasında yanlış anlamalar ve kargaşa yaratmak için kullanılmaktadır. Bundan dolayı infodemi ve infodemik içeriklerin bilinmesi önemli hale gelmiştir. Bazı araştırmalara göre infodemi yönetimiyle etkisi azaltılabilir. İnfodemi yönetimi; ilk adımı, bilginin gerçeklik kanıtının tanımlanmasıyla başlamaktadır. İkinci adım; bilginin düzenlenmesi ve basitleştirilmesidir. Üçüncü adım; bilginin etkisini derecelendirmektir. Dördüncü adım; olumlu davranışları artırarak bilginin güçlenmesini sağlamaktır. Son adım ise resmi kurumlarla eş zamanlı bir şekilde koordineli olarak bu süreci yönetmektir (Gölbaşı ve Metintaş 2020). Bundan dolayı infodemi ve infodemik içeriklerin hazırlıksız yakalanan uzaktan eğitimde etkisi ve yeri çok büyüktür.

Bu içeriklerden en çok etkilenecek alan eğitim sektöründe yer alan öğretmenler, öğrenciler ve velilerdir. Bu durum yapılan araştırmalar için ayrıca önemli bir konudur. Özellikle hem öğrenci ile hem de öğretmenle aynı ortamı paylaşan velilerin etkisi çok yönlü olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmada salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin veliler üzerindeki etkisi incelenmiştir.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin özellikle veliler üzerinde nasıl bir etki ortaya çıkardığını belirlemektir. Bu amacın yanında velilerin infodemik içeriklerden ne kadar haberdar olduğunu, bu durumun velilerin uzaktan eğitime olan bakış açılarını nasıl etkilediğini ortaya çıkarmakta, çalışmanın alt amaçlarından biridir. Veliler özellikle uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerden nasıl etkilenmektedir. Bununla birlikte velilerin demografik özelliklerinin uzaktan eğitim ile ilgili olan içeriklere yönelik yargılarına etkilerinin incelenmesi alt amaçları oluşturmaktadır. Bu anlamda araştırmanın amacına yönelik aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere (haber siteleri, sosyal medya, çevrenizdeki insanlardan duyduklarınız vb.) hangi yolla ulaşıyorsunuz?
2. 2019-2020 eğitim öğretim yılından itibaren uzaktan eğitim ile ilgili sizce olumlu veya olumsuz yönde gerçekleşen değişiklikler nelerdir?

3. Uzaktan eğitim çocuğunuzun okula ve çevreye karşı olan davranışlarını etkiledi mi? Etkilemediyse nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Etkilemediyse neden etkilemediğini düşünüyorsunuz?

4. 2019-2020 eğitim öğretim yılından günümüze çocuğunuzun uzaktan eğitim öğretmeni/leri ile ilgili görüşleriniz nelerdir?

5. Uzaktan eğitim ile ilgili içerikler sizce yeterli midir? Yeterli ya da yetersiz bulma nedenleriniz nelerdir?

6. Uzaktan eğitim ile ilgili içerikleri başkalarına tavsiye ettiniz mi? Nasıl tavsiyelerde bulundunuz? Tavsiye edecek olsanız neler söylerdiniz?

Bununla birlikte velilerin araştırma kapsamında belli sınırlar olmadan kendi düşünce ve önerileri “Bizimle paylaşmak istediğiniz sizin önemli gördüğünüz görüşleriniz veya önerileriniz varsa yazınız.” şeklinde son bir soru yöneltmiştir. Bu soru için velilere cevap verme zorunluluğu koşulmamıştır. Sadece cevap veren velilerin görüşleri ele alınmıştır.

Araştırmanın önemine bakıldığında özellikle 2020 yılı itibarıyla ortaya çıkan covid-19 ismiyle bilinen dünyayı saran salgınla birlikte ülkeler eğitim politikalarında değişikliğe gitmek zorunda kalmıştır. Bu ülkeler arasında Türkiye de yer almaktadır. MEB’e göre bütün eğitim kurumları uzaktan eğitim yoluyla eğitim görmesi şeklinde bir politika belirlemiştir. Uzaktan eğitim ile öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin durumları incelenmiştir. Ancak bu bağlamda internet dünyasında çok fazla içerik ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim hakkında içeriklerin etkisinin ne doğrultuda etkili olduğu sorulması gereken sorular arasında yer almaktadır. Bu nedenle uzaktan eğitimin, eğitim gören öğrenci ve öğretmenlerin yanında onlarla aynı ortamı paylaşan velilerin üzerindeki etkisi göz önüne alınması gerekmektedir.

1.2 Varsayımlar

Araştırma için uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin veliler üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğu varsayılmıştır. Bunun nedeni olarak internette özellikle çok fazla doğruluğu kanıtlanmamış içeriklerin yer alması söylenebilir.

Diğer yandan velilerin, sosyal medya ve internetten elde edilen bilgilerin doğruluğu konusunda daha şüpheli yaklaşımları beklenmektedir. Bu durum araştırma açısından bir varsayım olarak düşünülebilir.

1.3 Sınırlılıklar

Bu araştırmada belirlenen amaç ve alt amaçlar doğrultusunda; 2020-2021 eğitim öğretim yılında uzaktan eğitim şeklinde anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lisede öğrenim gören çocukların velileri ile sınırlı kalmıştır.

Bu araştırmada yer alan bir diğer sınırlılık ise hazırlıksız yakalanan uzaktan eğitimde velilerin pandemi döneminin getirdiği koşulları ve uzaktan eğitimi bir tutarak görüşlerini bildirmiş olmalarıdır.

1.4 Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Öğrenen ve öğreticinin sınıf ortamından farklı olarak internet dünyasında eş zamanlı veya eş zamansız şekilde öğrenim gördüğü eğitim yaklaşımıdır.

İnfodemik İçerik: İnternet üzerinde paylaşımına sunulan özellikle salgın çerçevesinde yer alan bilgi kirliliğine neden olan içeriklerdir.

Veli: Okul bağlamında öğrencilerin hayatlarının birçok alanında yer alan genel bir ifadeyle öğrenciden sorumlu kişidir. Bu kişiler genel anlamda ebeveyn olarak nitelendirilmektedir.

BÖLÜM 2

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alan yazını incelendiğinde öncelikle uzaktan eğitim ve salgın hastalıklar bağlamında Yıldız (2014) tarafından yapılan araştırmada 19. Yüzyılda eğitimin salgın hastalıklardan nasıl etkilendiği belirtilmiştir. Buna benzer bir başka bir çalışmada ise 19. ve 20. Yüzyıl içerisinde görülen salgın hastalıklar için alınan tedbirlere yer verilmiştir (Arslan, Akhan, ve Sayılov 2020). Günümüzde covid-19 salgını ve uzaktan eğitimi etkileşimini gösteren çalışmalara bakıldığında sürekli ev ortamında kalan öğrenciler ve velilerin internet, sosyal medya bağımlılığı yönünden etkileneceği belirtilmiştir (Gümüştül ve Aydoğan 2020). Bu açıdan yabancı kaynaklar incelendiğinde Daniel, (2020) tarafından hazırlanan araştırma örnek verilebilir. Bu araştırmada salgın döneminde eğitim ile ilgili yapılması gerekenler, önlemler ve öneriler yer almaktadır. Diğer yandan Uslusoy (2017) tarafından yapılan çalışmada pandemiden önce Türkiye'deki ve ABD'deki öğrencilerin uzaktan eğitim hakkındaki tutumlarının karşılaştırılması yapılmış bu dönemde ki uzaktan eğitimde özellikle öğrenenlere yönelik yaşanan sorunların neden bu şekilde olduğu konusunda bilgi vermektedir. Araştırmaya göre Türkiye'deki öğrenciler uzaktan eğitime karşı olumsuz bir tutum sergilemiş ayrıca uzaktan eğitimin yararlı olmadığını, ders almak istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer yandan ABD'deki öğrencilerin bu konuda olumlu bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Bunun anlamı öğrenenlerin önceden uzaktan eğitim ile ilgili yaşadıkları deneyim ve tecrübeler şuan yaşadıkları dönemde de etkili olmuş olabilir.

Hilburg vd. (2020) tarafından covid-19 salgını sırasında tıp eğitiminin uzaktan eğitim şeklinde yapılmasının etkileri hakkında bir çalışma yer almaktadır. Bu çalışmanın sonucuna göre tıp eğitimi önemli ölçüde kesintiye uğradığı ancak bu dönemde yapılan yüz yüze eğitimin yerini tutmamasına rağmen uzaktan eğitim kapsamında oluşturulan sanal araçların yararlı olduğu ortaya konmuştur. Bir diğer çalışmada ise uzaktan hemşirelik eğitimi alan hemşireler üzerinden algı ölçeği geliştirilmiştir. Bu algı ölçeğine göre hemşirelerin uzaktan eğitime yönelik algıları teknoloji, iletişim/değerlendirme, öğrenme ve yönetim konularından doğrudan etkilenebilmektedir (Karaca ve Boz Yüksekdağ 2017). Bununla birlikte Türkiye'de çevrimiçi eğitim başka bir ifadeyle Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (UZEM) eğitim alan 15 ön lisans öğrencisinin görüşleri incelenmiştir

(Yıldız 2020). Bu araştırmaya göre uzaktan eğitim ile birlikte bireylerin sanal dünyada topluluk oluşturmak için zorunlu bir eğitim ortamındansa sanal âlemde sosyalleşme olanağı sağlayan platformların oluşturulmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu durumun yanında uzaktan eğitim programının programlama dili öğretimi üzerine tasarlanması konusunda Koca (2020) tarafından yapılan araştırmaya göre öğrenenler bundan önce web tabanlı öğrenme karşı olumsuz bir tutum içinde olduklarının ancak sistemi anladıktan sonra uzaktan eğitimin klasik eğitime göre daha yararlı olacağını düşündükleri görülmüştür. Yıldırım ve Deperlioğlu'nun (2009) yaptığı elektrik ve elektronik dersinin uzaktan eğitim ile desteklenmesi yönündeki çalışma bu görüşle örtüşmektedir.

Covid-19 salgınından sonra uzaktan eğitim hakkında yapılan yabancı çalışmalardan biri incelendiğinde Çin'de "Okul Dışında Fakat Sınıf İçinde" adı altında uzaktan eğitim politikası ortaya çıkmıştır. Bu politikaya bakıldığında öğrenciler bulut teknolojisiyle uzaktan eğitimde yer almıştır (Zhou vd. 2020). Giuseppe'nin (2021) yaptığı çalışmaya göre covid-19 salgınından sonra uzaktan eğitimle öğretmen ve öğrenci ilişkileri, etkileşimleri yönünden farklı olasılıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle Bilişim Teknolojileri (BT), pedagojik, eğitim ve psikoloji alanlarında gelişim sağlayacağını belirtmiştir. Diğer yandan bir başka çalışmada ise 21-50 yaş aralığında ki 100 lisans öğrencisine uzaktan eğitimle ilgili sorunlar hakkında görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelere göre öğrencilerin uzaktan eğitim alırken ailelerine veya çevrelerine yönelik çok fazla sorumluluklarının olması, sosyal ve ekonomik sıkıntılarla karşılaşmış olmaları gibi faktörler uzaktan eğitimle ilgili sorunlar olarak ortaya çıkmıştır (Pozdnyakova ve Pozdnyakov 2017).

Bir başka çalışmada ise uzaktan eğitim alan 900 öğrencinin sosyal medya kullanımına yönelik farkındalıkları ortaya konmuştur. Bu çalışmaya göre bireyler internette çok fazla vakit geçirmeleri bir yana uzaktan eğitim, sosyal medya uygulamaları ile ilgili sorunları olduğu sonucu çıkarılmıştır (Arulogun vd. 2020). Instagram ve covid-19 bağlamında Niknam vd. (2020) tarafından İran'da yapılan çalışmada katılımcıların sosyal medya hesaplarındaki gönderilerin içerik analizi yapılmıştır. Analizden elde edilen veriler sonucunda 23 farklı tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar genelde eğitim, bakım, temizlik, karantina gibi kavramlar üzerinde toplanmıştır. Dinçer ve Balaman (2019) yapılan çalışmada ise sosyal medyanın öğretimdeki

kullanılmasının öğrenci, öğretmen ve veli açısından değerlendirilmiştir. Bu anlamda çalışmada öğrenciler açısından sosyal medyaya yönelik yoğun bir ilginin olmasının dışında öğretim faaliyetlerinde rahatlıkla kullanılacağı belirtilmiştir. Diğer yandan velilerin sosyal medyaya ve online öğrenme ortamlarına yönelik olumsuz bir yargıya sahip olduğu sonucu çıkarılmıştır. Başka bir açıdan ise bu çalışmanın devamında öğretmenlerin online öğrenme ortamlarına yönelik doğrudan olmasa da dolaylı olarak özellikle teknoloji okuryazarlığı konusunda yetersiz olduğu saptanmıştır. Pandemi sürecinde sosyal medyada yer alan bilgi kirliliği olarak adlandırılan infodemi kavramı bu araştırma içinde önemli bir konudur. Bu kavramla ilgili Yersel, Kalkan, ve Çelen Özer (2020) tarafından yapılan çalışmada infodemi ve covid-19 bağlamı incelenmiştir. Araştırmadan çıkarılan sonuç; kullanıcıların beklentisine göre olayların veya olguların duygu durumunu belli edecek şekilde olan hareketli paylaşım içeriklerine sahip ve yüksek takipçiye sahip hesapların yaptıkları içerik paylaşımlarının daha fazla güven verdiği ve bunun tercih sebebi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazındaki velilerin görüşlerini içeren Işık, (2020) tarafından hazırlanan çalışma incelendiğinde velilerin eğitimden beklentileri çocuklarının akademik olarak başarılı olmasıdır. Bununla birlikte öğrencilerin sınıf atladıkça velilerden aldıkları destek değerlerinde düşüş görülmektedir. Bununla beraber ilköğretim seviyesinde olan öğrencilerin velileri kolay anlaşabildikleri öğretmenleri tercih ederken ortaokul öğrencilerinin velileri başarısına güvendikleri öğretmenleri tercih etmektedirler. Çalışmada velilerin görüşlerinde cinsiyet, yaş, eğitim durumları gibi demografik bilgilerin etkinliği araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışma yüz yüze eğitimde velilerin görüşlerinin etkili olduğunu göstermektedir. Diğer yandan uzaktan eğitim ile ilgili velilerin görüşlerinin ne yönde olduğu bu araştırmada yer almıştır.

Işık, (2019) tarafından “Evde Eğitime İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri” adıyla hazırlanan çalışmada uzaktan eğitimle benzer olarak velilerin eğitim sürecine dâhil olması, ev ortamının göz önünde olması, araç ve gereçlerde yetersizliğin bulunmasıdır. Farklılık olarak evde eğitim ve uzaktan eğitim işleyiş yönünden özellikle aynı ortamdan bulunulmaması yönünden değişmektedir. Evde eğitim daha çok bireyselleştirilmiş eğitim benzerlik gösterirken uzaktan eğitim sanal sınıf ortamında her öğrencinin ortak bir yerde alması gerekmektedir. Bu durumda velilerin görüşleri farklılık göstermiştir.

Bu bağlamda uzaktan eğitim ile ilgili velilerin görüşleri büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında velilerin görüşlerini etkileyen içeriklerin ne kadar etkili olduğu belirlenmiştir. Böylece uzaktan eğitim ile ilgili ön yargılar düzeltilmiş olup özellikle uzaktan eğitimde etkin role sahip velilerin araştırma yaparken kullandıkları içeriklerin güvenilirliğini değerlendirme fırsatları olmuştur.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Araştırma için kullanılan model, evren ve örnekleme ilişkin bilgilere bu bölümde yer verilmiştir. Bununla beraber veri toplama araç ve tekniklerinden verilerin toplanması ve analizi hakkında olan bilgilerde bu başlık altında toplanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, durum çalışması şeklinde belirlenmiştir. Durum çalışması; araştırmacının kontrolü dışında var olan değişkenlerin güncel olarak nedeninin araştırılması, sonuçlandırılması ve tanımlanması için kullanılan bir yöntemdir. Verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Türkiye içerisinde yer alan 2020-2021 öğretim yılı içinde ilkokul, ortaokul ve lisede öğrenim gören öğrencilerin velilerinden oluşturmaktadır. Bu çalışmada örneklem, 2020-2021 öğretim yılında uzaktan eğitim ile öğrenim gören öğrencilerin velilerinden basit rastsal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Toplamda 150 veliye ulaşılmıştır. Tablo 1’de, velilere uygulanan görüşme formundaki demografik bilgi formuna verilen yanıtlar frekans ve yüzde şeklinde yer verilmiştir.

Tablo 1. Velilere Ait Demografik Bilgiler (n=150)

Değişken		f	%
Cinsiyet	Erkek	41	23,3
	Kadın	109	72,7
Yaş Aralığı	23-30	13	8,7
	31-38	48	32
	39-46	59	39,3
	47-54	23	15,3
	55 veya 55’ten fazla	7	4,7
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	-	-
	Okuryazar/İlkokul	30	20
	Ortaokul	13	8,7
	Lise	27	18
	Üniversite	60	40
Meslek	Yüksek Lisans/Doktora	20	13,3
	Memur/Öğretmen	60	40
	Serbest Meslek	9	6
	İşçi	5	3,3
	Ev Hanımı	63	42

	Diğer...	13	8,7
	Sosyal Medya Kullanmıyorum	4	2,7
	WhatsApp/Telegram/Bip	136	90,7
Sık Kullanılan Sosyal Medya Uygulaması (Çoklu)	Facebook	77	51,3
	Instagram	85	56,7
	Twitter	28	18,7
	Youtube	66	44
	Diğer...	1	0,7
Genel Toplam		150	100

Tabloda görüldüğü üzere uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklere ait sorulara cinsiyeti kadın (109) velilerin erkek (41) velilere oranla iki katından daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun görüşme formuna verilen yanıtları etkilediği düşünülmektedir. Bununla birlikte yaş aralığı değişkeni incelendiğinde veliler en çok 39-46 arasında (59) yaş alırken en az 55 veya 55'ten fazla (7) seçeneği seçilmiştir. Yaş aralıklarına göre velilerin büyük çoğunluğu y kuşağına ait olduğu söylenebilir. Böylece velilerin yaşlarının araştırmaya yönelik görüşlerinde etken olduğu görülebilir. Başka bir açıdan velilerin eğitim durumlarında toplamın %40'ı üniversite mezunu iken en düşük %8,7 ile ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Velilerin mesleklerine bakıldığında sırasıyla en yüksek ev hanımı (63) sonra memur/öğretmen (60), diğer (polis, mimar vb.) seçeneğini ise 13 kişi, ardından serbest meslek (9) son olarak işçi (5) seçeneğini seçmiştir. Özellikle uzaktan eğitim döneminde içeriklere ulaşılması için kullanılan sosyal medya araçlarından en çok tercih edileni %90,7 ile WhatsApp/Telegram/Bip (136) iken en az 18,7 ile Twitter (28) kullanımı tercihi belirlenmiştir.

Diğer yandan velilere ait demografik bilgilerin yanında uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklere ait görüşleri en çok etkileyen değişkenin velilerin çocuklarına ait demografik bilgiler olduğu düşünülmüştür. Bundan dolayı çocuklara ait demografik bilgileri ayrı bir tabloda yer verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Velilerin Çocuklarına Ait Demografik Bilgiler (n=150)

Değişken		f	%
Çocuk Sayısı	1	21	14
	2	65	43,3

	3	44	29,3
	4	14	9,3
	5 veya 5'ten fazla	6	4
Çocukların Cinsiyeti	Erkek	65	43,3
	Kız	85	56,7
Çocukların Eğitim Kademesi	Anaokulu	3	2
	İlkokul	38	25,3
	Ortaokul	44	29,3
	Lise	65	43,3
Genel Toplam		150	100

Velilerin sahip olduğu çocuk sayısına bakıldığında; en çok 2 çocuk sahibi olanlar 65 kişi (%43,3) ardından 3 çocuk sahibi olanlar 44 kişi (%29,3), 1 çocuk sahibi olanlar 21 kişi (%14), 4 çocuk sahibi olanlar 14 kişi (%9,3) iken en az 5 veya 5'ten fazla çocuk sahibi olanların sayısı 6 kişiden (%4) oluşmaktadır. Çocukların cinsiyetleri ve çocukların eğitim kademesi değişkenleri velilerin çocuklarından bir tanesini belirleyip onun üzerinden araştırma sorularına cevap verdikleri düşünülmektedir. Çocukların cinsiyetlerine bakıldığında 85 çocuk kız (%56,7), 65 çocuk erkek (%43,3) olarak belirlenmiştir. Çocukların eğitim kademelerine göre en çok 65 çocuk lise (%43,3) düzeyinde, 44 çocuk ortaokul (%29,3) düzeyinde, 38 çocuk ilkokul (%25,3) düzeyinde en az ise 3 çocuk anaokulu (%2) düzeyinde yer almaktadır.

3.3 Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırma için yapılan literatür taramaları sonucunda uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin veliler üzerindeki etkisini incelemek için yarı yapılandırılmış sorulara yer verilmiştir. Öncelikle 12 soru hazırlanmış ancak hazırlanan sorular incelenip eleme yöntemiyle 7 soruya düşürülerek Google forma dâhil edilmiştir. Sorular dil, anlaşılabilirlik, alana uygunluk ve içerik olarak değerlendirilmiştir. İlk 6 soru cevaplanması zorunlu hale getirilirken 7.soruda ise cevaplanması velilerin kendi isteklerine bırakılmıştır. Görüşme formundan önce infodemik içeriklerin veliler üzerindeki etkisini daha nitelikli olarak araştırmak adına demografik bilgi formu hazırlanmıştır. Demografik bilgi formunda velilere ait belirleyici kişisel bilgiler sorulmamıştır. Genel hatlarıyla cinsiyet, meslek, çocuk sayısı vb. şeklinde sorulara yer verilmiştir.

Araştırma pandemi döneminde olduğu için velilere internet yoluyla ulaşılmıştır. Sosyal medya araçlarıyla (WhatsApp, Telegram, Facebook vb.) sanal ortamlarda yer

alan velilere görüşme formu uygulanmıştır. Yüz yüze veya kâğıt üstünde bir uygulama olmamıştır. Demografik bilgi formu ve görüşme formu soruları Google form üzerinden hazırlanmıştır. Hazırlanan formda demografik bilgi formu çoktan seçmeli sorulardan oluşurken görüşme formundaki sorular açık uçlu sorulardan oluşmuştur.

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırma için veriler Google form üzerinden toplanmıştır. Araştırmaya katılan 150 veliden gönüllülük onayı alınmıştır. Gönüllülük onayı; “Araştırmaya katılmaya gönüllü iseniz -Araştırmaya Katılmaya Gönüllüyüm- seçeneğini işaretleyerek onaylayınız.” şeklinde bir açıklamayla birlikte “Araştırmaya Katılmaya Gönüllüyüm.” adında onay kutucuğu oluşturulmuştur. Bu onay kutucuğunun işaretlenmesiyle veliler araştırmaya dâhil edilmiştir.

Google form üzerinde hazırlanan demografik bilgi formu ve görüşme formu soruları tek bir link aracılığıyla sosyal medya platformlarında paylaşılmıştır. Bu sosyal medya platformları WhatsApp, Telegram ve Facebook şeklinde sıralanabilir. Toplanan veriler analiz aşamasına geçmeden önce excel dosyası içerisinde toplanmıştır.

3.5 Verilerin Analizi

Microsoft excel dosyası içinde bulunan veriler belli tema ve alt temalara ayrılması için sınıflandırılmıştır. Bunun için öncelikle verilerin gizliliğinin korunması ilkesi gereğince kodlama sistemine göre velilerin her biri “V1, V2, V3... V150” şeklinde kodlanmıştır. Ancak bu kodlama tamamlandıktan sonra Google form üzerinden velilere görüşme formunda sorulan soruların her biri bir tema olarak belirlenmiştir. Bu sorulara yanıt veren her bir velinin görüşleri belli alt temalara ayrılmak üzere içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. İçerik analiz yöntemi; araştırma içinde yer alan görüşleri temaya uygun alt başlıklara göre sınıflandırmaktır. Bu yöntem kullanılarak Microsoft Word dosyası içerisine temalar ve alt temalar başlık şeklinde eklenmiştir. Word dosyası içinde yer alan başlıklara uygun velililerin görüşleri alt alta ve kodlarıyla birlikte çift tırnak içinde gösterilmiştir. Belli tema ve alt temalar içinde yer alan velilerin görüşlerinin sayısı belirlenmiştir.

Bununla birlikte velilere ait demografik bilgiler sınıflandırılmış ve bu sınıflandırılmaya uygun olarak excel üzerinde tablolar oluşturulmuştur. Aynı şekilde

velilerin görüşlerine ait tema ve alt temalarda tablo şeklinde bulgular bölümüne dâhil edilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde velilerin uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerle alakalı sorulan sorulara ait görüşlerine dair bulgulara yer verilmiştir. Velilerin yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdikleri yanıtlar temalara ve alt temalara göre ayrılmıştır. Bu temalar ve alt temalara ait bilgilere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Velilerin Görüşlerine Ait Temalar ve Alt Temalar

Temalar	Alt Temalar	n
Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Güvenirliliği Hakkında Görüşler	Ulaşılan Kaynaklara Duyulan Güven	73
	Sosyal Medyaya Duyulan Güven	63
	Resmi Kurumlara Duyulan Güven	48
	Çevreden Duyulanlara Güven	43
	İçeriklere/Paylaşımlara Duyulan Güvensizlik	14
Uzaktan Eğitim ile ilgili Değişiklikler Hakkındaki Görüşler	Doğrudan Olumsuz Yargılar	55
	Ekonomik Açısından Yapılan Değerlendirmeler	27
	Sağlık Açısından Yapılan Değerlendirmeler	33
	Zamana/Mekâna Bağlı Yapılan Değerlendirmeler	28
	Teknoloji Açısından Yapılan Değerlendirmeler	40
	Yüz yüze Eğitim Açısından Yapılan Değerlendirmeler	28
	Sosyal Hayat Açısından Yapılan Değerlendirmeler	37
	Çocuklara Etkisine İlişkin Değerlendirmeler	64
Uzaktan Eğitimin Çocukların Üzerindeki Etkileri Hakkında Görüşleri	Sosyal Hayata Etkisi	79
	Akademik Hayata Etkisi	53
	Psikolojik Olarak Etkisi	78
	Fiziksel Olarak Etkisi	16
	Teknoloji Kullanımına Yönelik Etkisi	18
	Etkisiz	32
Uzaktan Eğitimde Yer Alan Öğretmenler Hakkında Görüşler	Sisteme Yönelik Tutumlar	114
	Yetersiz Denetim/Değerlendirme	26
	Teknolojik/Teknik Sorunlar	18
	Yüz yüze Eğitimle Karşılaştırma	26
Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Yeterliliği Hakkında Görüşler	Dijital Eğitim Sistemi/Müfredat	55
	Teknolojik/Teknik Aksaklıklar	32
	Kaynak İçerik Yeterliliği	38
	Çocukların Davranışları	25
Uzaktan Eğitim ile ilgili İçerik Tavsiyeleri	Sosyal/Sanal Kurslar	15
	İnternet/Program	38
	Genel Olarak Görüşler	102
Uzaktan Eğitim ile ilgili Velilerin Paylaşmak İstedikleri Görüşler	Öğrenci Odaklı Görüşler	22
	Öğretmen Odaklı Görüşler	11
	Aile Odaklı Görüşler	5
	Sistem Odaklı Görüşler	24

Tablo 3'e bakıldığında; görüşme formunda yer alan her soru bir tema olarak belirlenmiştir. Bu temalar kendi içlerinde alt temalara ayrılmıştır.

4.1 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Güvenirliliği Hakkında Görüşler

Araştırmada yer alan görüşme formunda “Uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere (haber siteleri, sosyal medya, çevrenizdeki insanlardan duyduklarınız vb.) hangi yolla ulaşıyorsunuz? Bu içeriklere neden güvendiğinizi açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar şema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Güvenirliliği Hakkında Görüşlerine ait Alt Temalar

4.1.1 Ulaşılan Kaynaklara Duyulan Güven

Araştırmaya katılan velilerin görüşleri incelendiğinde birçok velinin uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere ulaşma yolu olarak “internet”, “telefon”, “televizyon” gibi araçlara yer verdiği görülmüştür. Bu nedenle velilerin günlük hayatlarında takip ettikleri özellikle teknoloji araçlarını sıklıkla kullandıkları kaynaklara güvendikleri söylenebilir. Bazı velilere ait doğrudan alıntılanan görüşlere yer verilmiştir.

V4: “Televizyon/Haber sitelerinden ulaşıyorum. Televizyonda haberlerden ulaştığım için yalan haber olmayacağını düşünerek güveniyorum.”

V11: “İnternet haber sitelerinden ulaşıyorum. Genelde aynı haber kanallarını takip ettiğim için doğruluğuna güveniyorum.”

V42: “Haber sitelerinden ulaşıyorum. Güvendiğim haber kanallarını izliyorum.”

V121: “Güvenli haber sitelerine ve sosyal güvenli ve doğru bilgi verdiği için güveniyorum”

Bununla birlikte velilerin özellikle kendi düşünce ve görüşleri çerçevesinde yer alan “haber siteleri”, “canlı yayınlar” ve “haber kanalları” gibi medya kaynaklarına güven duydukları ortaya çıkmıştır. Bu güven “...Televizyonda haberlerden ulaştığım için yalan haber olmayacağını düşünerek güveniyorum.” (V4), “Televizyondan yapılan canlı yayınlardan öğreniyorum” (V19) ya da “Son dakika haberleri ...” (V7) şeklinde benzer görüşlerle ifade edilmiştir. Bu durumda velilerin, anında ulaştıkları içeriklere daha fazla güven duydukları söylenebilir. Bazı velilere ait görüşler örnek verilebilir.

V30: “Haber siteleri güvenilir yerler olduğunu bildiğim yerlerden araştırıyorum”

V35: “Haber sitelerinden ulaşıyorum. Güvenilir haber kanallarını tercih ediyorum”

V44: “Haber kanallarının güvenilir olmasıyla”

V126: “Haber siteleri. Çünkü doğru bilgiler içerir”

Diğer yandan bazı veliler ulaştıkları medya araçlarına tam anlamıyla güven duymamalarına rağmen kendileri doğruluğunu teyit ettikleri veya medya araçlarının denetlendiklerini düşündükleri için güven duydukları ortaya çıkmıştır. Bu durum için bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

V40: “Tv haberleri ve İnternet haberleri. İlgili açıklamaları yapan kaynağı teyit ederek güveniyorum.”

V46: “Haber siteleri, çünkü denetleniyordur diye düşünüyorum.”

V100: “Televizyon haber kanalları doğru haber yaptıklarına inanıyorum”

4.1.2 Sosyal Medyaya Duyulan Güven

Araştırmada yer alan veliler uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere ulaşırken kullandıkları araçları “sosyal medya”, “WhatsApp”, “Instagram”, “Youtube”, “Google”, “Facebook” ve “Twitter” şeklinde belirtmişlerdir. Örneğin bir veli görüşünde “watsappla ulaşıyorum daha güvenilir olduğu için” (V120), derken bir başka veli ise “... açıklamalarda artık sosyal medya üzerinden yapılıyor” (V5) diyerek açıklamaların belli platformlar üzerinden yapılmasının içeriklere ulaşma ve ulaştırma yönünden kolay bir yöntem olduğu çıkarılabilir. Bu özel sosyal medya araçlarına duyulan güvenin nedeni, kolay ulaşılmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Birkaç veliye ait doğrudan alıntılanan görüşler yer verilmiştir.

V6: “Instagramda güvenilir siteler”

V7: “Son dakika haber veya Instagram güvenilir ste olduğunu düşünüyorum”

V68: “Youtube ve google facebook”

V78: “WhatsApp”

V96: “Twitter”

V118: “Waatsaptan iletişim kuruyorum”

Bunun yanında kullanılan sosyal medya araçları birçok insanın içinde bulunduğu sanal bir ortam olduğundan dolayı her birey fikir ve görüşlerini rahatlıkla belirtebilmektedir. Bu durum için bir velinin doğrudan alıntılanan görüşüne örnek verilebilir.

V2: “Sosyal medyadan ulaşıyorum güvenilir geliyor”

V9: “Sosyal medya. Konuyla ilgili asıl kişilerin sayfalarından bakıyorum”

V63: “sosyal medyalardan ulaşıyorum, haber siteleri gibi ya da diğer insanlardan yansız bir şekilde iletildiğini düşünüyorum”

Velilerin başka bir yönde yer alan görüşlerinde sosyal medya araçlarına güvenden ziyade “mecburiyet” olarak ifade edilmiştir. Bir velinin “Genellikle, sosyal

medya...Güven konusunda ise mecburiyet diyelim...” (V34) şeklindeki ifadesi örnek gösterilebilir. Günümüzde toplumun her alanında yer alan sosyal medya araçlarında elde edilen içeriklerin güvenilirlikleri tam anlamıyla denetlenememesinden kaynaklı bir görüş olduğu söylenebilir. Bu durumda eğitimin ve toplumun yer aldığı her alanda olduğu özellikle sosyal medya alanında gerekli denetleme mekanizmaları, ilgili bakanlıklar açılmasının gerekli olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.3 Resmi Kurumlara Duyulan Güven

Araştırmaya katılan velilerin bir kısmı görüşlerinde uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere güvenme nedenlerini resmi kurumlardan gelen açıklamalar olduğu için güvendiklerini belirtmişlerdir. Örneğin bir veli görüşünde *“Meb den ulaşıyorum. Resmi makam olduğundan güvenirim.” (V88) şeklinde belirtmiştir. Bir başka veli ise sosyal medya araçlarına güvenmek yerine milli eğitim bakanlığı içerisinde yer alan içeriklere güvendiğini göstermiştir. Bu durum için velilerin doğrudan alıntılanan görüşleri örnek verilebilir.*

V8: “birebir bakanların kendi adreslerinden kontrol ediyorum”

V14: “eba yoluyla ulaşıyoruz milli eğitimin sitesi olduğu için güveniyorum sosyal medyada gördüklerim veya duyduklarım pek güvenilir gelmiyor”

V23: “resmi makamlarca haber sitelerinde yayınlanan ilanlara bağlı olarak ... okulun resmi sosyal medya hesabından yapılan açıklamaları göz önüne alıyorum”

V52: “Okuldan ulaşıyorum milli eğitim bakanlığı olduğu için”

Diğer yandan veliler görüşlerinde “okul” ve “Eğitimde Bilişim Ağı (EBA)” kavramlarına sıkça yer vermişlerdir. Buna örnek olarak birkaç veli *“... Okulun zaten yanıtıcı olacağını düşünmüyorum.” (V37) ya da “MEB bakanlığının açıklamaları... okul yönetiminden.” (V133) şeklinde ifade ederken bazı velilerde “EBA Aracılığıyla ulaşıyorum. Devlet sistemi olduğu için güveniyorum” (V76) ya da “Eba yoluyla. Bu içeriğe güvenmemin sebebi MEB tarafından oluşturulması.” (V128) şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Açıklamalara genel olarak bakıldığında velilerin okul, okul yönetimi ve devlet sistemine yönelik güvenlerinin nedeninin bir kesimin mesleklerinin memur/öğretmen olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Özellikle öğretmen olarak*

birebir uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim içeriklerine katkı sağlamada etkin oldukları çıkarılabilir. Bu konuda birkaç velinin görüşleri örnek verilebilir.

V36: “Okul gönderiyor”

V62: “Eba ile ulaşıyorum.”

V105: “Çocuklarımın okulundan”

4.1.4 Çevreden Duyulanlara Güven

Bu araştırma içinde yer alan bazı veliler uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere güvenme konusunda ilk elden edilen bilgilerin daha güvenilir olduğu noktasında toplanmıştır. Bundan dolayı veliler görüşlerinde daha çok “birinci ağız”, “çevremizdeki insanlar” şeklinde söz öbekleri kullanmışlardır. Bu bulguya ait velilerin görüşleri örnek verilebilir.

V130: “... çevremdeki insanlardan duyduklarım.özellikle güvendiğim killerin görüşlerine itimad ediyorum ...”

V138: “Kendi eğitim çevremden ulaşıyorum. ...”

V142: “Çevremizdeki insanlar dan daha çok ulaşıyorum”

V143: “Çevremdeki insanların referanslarına göre ulaşıyorum”

Başka bir açıdan bakıldığında veliler özellikle çocuklarının öğretmenine ait görüşlerden etkilendikleri ortaya çıkmıştır. Velilerin ifadelerinde “öğretmenin onaylaması”, “öğretmenin yönlendirmesi” gibi kavramlara vurgu görülmüştür. Bundan dolayı uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere güven duymalarında öğretmenlerin düşüncelerinin, bakış açılarının veliler üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Örnek olarak bir veli “... öğretmenin onaylamasi ve yönlendirmesi ile ulaşıyorum. Öğretmenimiz yönlendirdiği için güveniyorum.” (V12) şeklinde görüşünü ifade ederken bir başka veli “... dersin öğretmenleriyle iletişimde oluyorum bu yüzden güveniyorum” (V55) şeklinde görüşlerini bildirmiştir. Bazı velilerin görüşleri bu konuda ki görüşleri destekler niteliktedir. Bu görüşlere aşağıda yer verilmiştir.

V71: “...Öğretmenler yolladığı için güvenilir buluyorum.”

V117: “... kızımın öğretmenlerine ... güveniyorum bu yüzden tereddütüm yok.”

4.1.5 İçeriklere/Paylaşımlara Duyulan Güvensizlik

Genel olarak araştırmada yer alan velilerin küçük bir bölümü görüşlerinde uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere yönelik güvensizlik duydukları görülmüştür. Velilerin görüşleri içinde “güvenilir gelmiyor”, “güvenmiyorum” şeklinde ifadeler bulunmuştur. Bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir.

V98: “İnternet+ bilgisayar + tam güvenlik yok”

V112: “Güvenmiyorum”

V123: “Güvenmiyoruz.”

V132: “Çok güvenmiyorum”

Bu durum için bazı velilerin özellikle sanal ortamdaki içeriklere ve paylaşımlara yönelik şüphe duydukları, sorguladıkları söylenebilir. Sanal ortamlara duyulan güvenin sorgulanması ve doğru bilginin araştırılması bu araştırma kapsamında beklenen bir çıkarım olmasına rağmen velilerin küçük bir bölümünde yer alması beklenmemiştir. Örnek olarak bazı velilere ait doğrudan alıntılanan görüşleri verilebilir.

V10: “Güvenliğini sürekli sorguluyorum..çünkü her haber doğru olmayabilir...”

V14: “...sosyal medyada gördüklerim veya duyduklarım pek güvenilir gelmiyor”

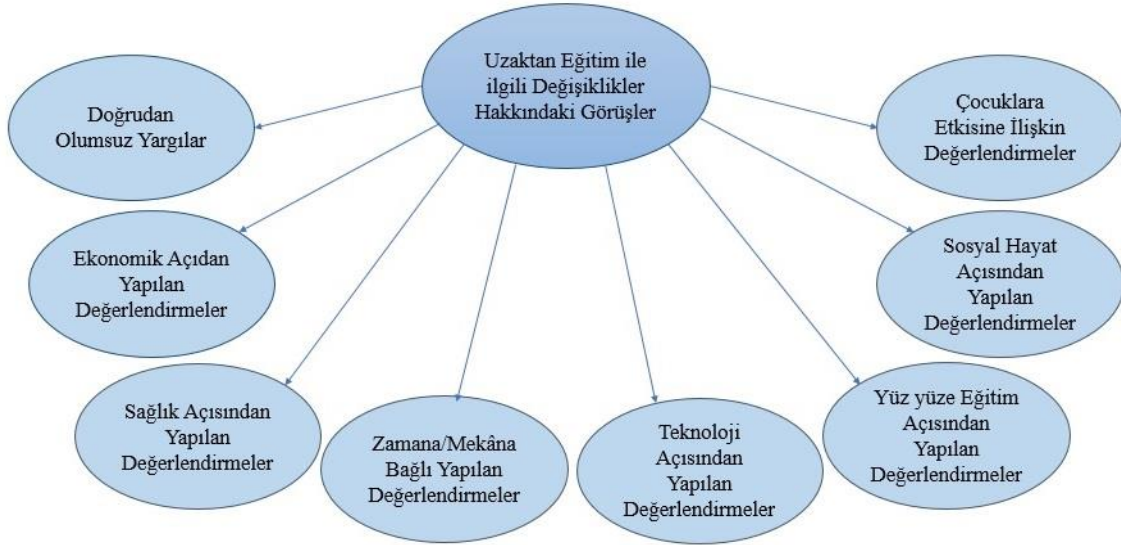
V37: “... haber sitelerine şüpheyle baktığım oluyor.”

V73: “internetten araştırıp”

4.2 Uzaktan Eğitim ile ilgili Değişiklikler Hakkındaki Görüşler

Araştırmada yer alan görüşme formunda “2019-2020 eğitim öğretim yılından itibaren uzaktan eğitim ile ilgili sizce olumlu veya olumsuz yönde gerçekleşen değişiklikler nelerdir? Nedenleriyle açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer

verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar şema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Uzaktan Eğitim ile ilgili Değişiklikler Hakkındaki Görüşlere Ait Alt Temalar

4.2.1 Doğrudan Olumsuz Yargılar

Araştırma içinde yer alan velilerin uzaktan eğitim ile ilgili yapılan değişiklikler hakkında olumlu veya olumsuz görüşleri incelendiğinde velilerin yanıtlarının çoğu “olumsuz”, “verimsiz” gibi birkaç kelimedenden oluşmaktadır. Bundan dolayı bu alt temanın başlığı doğrudan olumsuz yargılar olarak seçilmiştir. Bu duruma örnek olarak bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşleri verilebilir.

V6: “Olumsuz verim alınamıyor”

V15: “olumsuz yonde gidiyoruz.”

V21: “Olumsuz”

V58: “Olumsuz verimsiz geçiyor”

V91: “Olumsuz: Öğrencilerin dersleri verimli geçmiyor.”

Başka bir açıdan ise veliler görüşlerini belirtirken “... derslerin yeterli gelmemesi olumlu bi yönü yok” (V44) veya “Eğitim tam olarak sağlanamıyor...” (V51) şeklindeki ifadelerle uzaktan eğitimin bir yararını görmediklerini aksine çocuklarını eğitimden uzaklaştırdığını belirtmişlerdir. Bu durumda belli bir kesim velilerin özellikle

pandemi döneminden bu yana gerçekleşen uzaktan eğitim ile ilgili olumlu yönde bir değişim gözlemlenemedikleri aksine olumsuz bir yargıya sahip oldukları söylenebilir. Birkaç velinin doğrudan görüşleri örnek olarak verilebilir.

V53: “Çocuklarımızın uzaktan aldığı eğitim ile eğitimden uzaklaşmaları ☹️”

V66: “Ben uzaktan eğitimin çok olumlu bir yanını görmedim ...”

V94: “Olumsuz yönde gerçekleşen uzaktan eğitim uzaktan eğitim olması İyi olmadı çocuklarımızın derslere katılımı anlaması daha az oldu”

4.2.2 Ekonomik Açıdan Yapılan Değerlendirmeler

Pandemi döneminden bu yana aktif şekilde hayatımızda yer alan uzaktan eğitimin değişimiyle ilgili bazı velilerin görüşlerinde ekonomik anlamda olumlu ifadeler yer almaktadır. Bunlar “masraf yok”, “ekonomik rahatlık” veya “ücretsiz içerik” şeklinde sıralanabilir. Veliler bu ifadeleri kullanırken çocukların uzaktan eğitim ile bilgisayar, tablet veya telefon üzerinden yapılan/paylaşılan derslerinin aile ekonomisi yönünden rahatlık sağladığını kabul ettikleri söylenebilir. Birkaç velinin doğrudan görüşlerine yer verilebilir.

V4: “Olumlu yönleri okul masrafları yok ...”

V18: “Olumlu yönde değişiklikler eğitim materyalleri arttı, birçok kurum ve kuruluşlar dijital içeriklerini ücretsiz kullanıma sundular...”

V26: “OLUMLU YÖNLERİ EKONOMİK MALİYETLER ...”

V48: “Büyük şehirde eğitim gören çocuklarımın ulaşımında geçirdikleri vakit açısından olumlu bir değişiklik oldu ...”

Bununla birlikte birkaç veli ise görüşlerinde “...servislerde trafik stresinden uzakta sıcacık ev ortamında, tek tip giyinme zorunluluğu olmadan, okulu çocukların ayağına getirilmesi müthiş birşey.” (V34) diyerek çocuklarının ev ortamında eğitim almasını pozitif ifadelerle belirtmiştir. Bir başka veli ise “... çocuklarla daha fazla vakit geçirmeye başladık.” (V46) cümlesiyle uzaktan sayesinde pandemiden önce her aile bireyi özellikle ebeveynlerin çalışması, çocukların günlerinin çoğunu okulda geçirmelerinden kaynaklı oluşan birbirlerini görememe (birlikte vakit geçirememeye)

durumunun ortadan kalkmasına olanak sağladığı söylenebilir. Bazı velilere göre ise “... Uzaktan olması kaynaştırma yada okula gitmesine engeli olan öğrenciler için fırsat oldu...” (V24) cümlesiyle toplumda yer alan engelli çocuklar için uzaktan eğitimin bir eşitlik, fırsat olduğunu belirtmiştir. Bu görüşle birlikte özellikle engelli çocuklar için uzaktan eğitimin kolaylık sağladığı çıkarılabilir.

4.2.3 Sağlık Açısından Yapılan Değerlendirmeler

Araştırmaya katılan velilerin %17'sine yakını görüşlerinde “sağlık” ifadesini kullanmışlardır. Bu ifade iki yönde ele alınmıştır. İlki velilerin bazıları pandemiden dolayı çocuklarının uzaktan eğitim almasını yararlı ve yapılması gereken olarak görmüşlerdir. Bu düşünceye sahip velilerden bazıları “Sağlıkla ilgili bir kaygıyı azaltarak eğitim yapma imkanı oldu...” (V22) veya “Çocukların sağlığı her şeyden önce gelir ...” (V87) şeklinde görüşleri örnek verilebilir. Bu konuyu destekler nitelikte olan bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir.

V11: “Sağlık açısından olumluydu. İlk zamanlar bağlantı sorunları yaşansa da zamanla düzene bindi. Şu aşamada da uzaktan eğitim en iyi yöntem bence. Okulların tekrar kapanması gerektiğini düşünüyorum.”

V12: “Çocukların uzaktan eğitim alması sağlık açısından iyi olsa da okulu sevip bağlanması açısından bizi kötü yönde etkiledi.”

Sağlık ifadesinin ikinci yönü ise velilerin özellikle “fiziksel rahatsızlıklar”, “sürekli ekran karşısında” şeklinde cümleler kullanmasından dolayı ortaya çıkmıştır. Bu duruma birkaç velinin doğrudan görüşleri örnek olabilir.

V85: “... çocuklarımızın teknolojik aletlerle fazla zaman geçirmesinden dolayı yeni rahatsızlıkları ortaya çıkabiliyor...”

V96: “Ölümlü hiç Bir yanı yok olumsuzluklar saymakla bitmez fiziksel rahatsızlıklar bel boyun baş ağrısı gibi”

V140: “Çocuklarda Göz bozukluğu”

V141: “Ben pek olumlu bir yön göremiyorum uzaktan eğitimde... sağlığı hem fiziksel hemde psikolojik olarak olumsuz yönden etkilenmekte.”

Ayrıca bazı velilerin yanıtlarında “... çocuklarda göz rahatsızlıkları çok fazlalaştı” (V80) veya “... Çocukların ekran başında çok vakit geçirmeleri çocukların algısını azalttı...” (V86) şeklindeki ifadeler yer vermişlerdir. Çocuklarının teknolojiye bağlı olarak sağlıklarında oluşan değişimleri uzaktan eğitime bağlamış oldukları düşünülmektedir. Bunun anlamı veliler çocuklarında uzaktan eğitim kaynaklı ortaya çıkan ya da çıkabilecek rahatsızlıklardan endişe duydukları söylenebilir.

4.2.4 Zamana/Mekâna Bağlı Yapılan Değerlendirmeler

Araştırmaya içinde yer alan yirmiye geçen velinin görüşlerinde pandemiden kaynaklı yani zamana bağlı olarak yapılması gerekenin uzaktan eğitim olduğunu kabullendiklerini belirtmişlerdir. Buna örnek birkaç velinin doğrudan görüşlerine yer verilebilir.

V7: “Uzaktan eğitim hiç yoktan iyidir ama tam verimli olduğunu düşünmüyorum”

V10: “Bu süreçte hiç okula gidemeyecekleri için uzaktan eğitim bi avantaj oldu... Böyle bi süreçte olması gereken diye düşünüyorum..”

V49: “Olumluyonu hicolmasa bile ders yapılması Olumsuz olarak öğrenciyi tanımıyorsun, öğrencinin dersi dinlediğini bilmiyorsun”

Diğer yandan bazı velilerin kullandıkları ifadeler “ev ortamı”, “okul ortamı” şeklindedir. Bu durumda uzaktan eğitim ile ilgili değişimler mekâna bağlı olarak değerlendirilmiştir. Velilerden biri “...mekan ayrımı gözetilmeden rahat bir ortamda öğrenim görmeleri...” (V35) şeklinde görüşüne yer verirken bir başka veli ise “... ev ortamında okul saatiyle birebir eğitim hiç uygun değil.” (V40) şeklinde görüşünü belirtmiştir. Bunun anlamı bazı veliler çocuklarının rahat bir ortamda öğrenim görmelerini uygun görürken bazı veliler ise ev ortamında okul ortamının oluşturulmasının uygun olmadığını düşünmektedir. Bu konuda bazı velilerin görüşlerine yer verilebilir.

V30: “Evde çocuklar çok sıkılıyor fazla derse yoğunlaştıklarını sanıyorlar”

V57: “Çocuklar evde ders çalışmak istemiyor evi dinlenme yeri olarak görüyorlar okulu ders görme yeri olduğunu düşünüyorlar Öğretmenlerini dinliyorlar ama biz hadi dediğimiz zaman bizi saymıyorlar”

V59: “Evden yorulmadan okullarını halledebiliyor çocuklar. Olumsuz yanı yok”

4.2.5 Teknoloji Açısından Yapılan Değerlendirmeler

Araştırmanın en geniş kapsamlarından birini oluşturan teknoloji, uzaktan eğitim ile ilgili olarak görüşlerine yön vermiştir. Velilerin görüşleri incelendiğinde çoğunlukla kullanılan ifadeler “teknolojik araç eksikliği”, “herkesin interneti yok”, “sisteme bağlanamama” şeklinde cümleler yer almaktadır. Bu cümlelere bakıldığında pandemi döneminden bu yana uzaktan eğitim ile ilgili altyapı, teknoloji eksikliğinin giderilemediği ortaya çıktığı söylenebilir. Bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşleri örnek gösterilebilir.

V40: “Yeterli teknolojik imkanlar sağlanamadı, ...”

V81: “... internet bağlantı kalitesizliği olumsuz.”

V95: “Ölümsüz oldu çünkü herkesin interneti yok”

V119: “... 9.sınıfa giden bir kızım var derslerini EBA üzerinden işliyorlar fakat bağlanamıyorlar. Tüm sınıf arkadaşlarında durum bu şekilde. Dersleri sürekli bölünüyor bazen de hiç başlamadan bitiyor.”

Araştırmaya katılan bazı veliler görüşlerinde “sistem sorunları azaldı”, “kazanılan deneyim”, “kolay erişilebilirlik” ifadelerine yer vermişlerdir. Velilerin gözünde uzaktan eğitim sistemi tam olarak istenilen düzeyde olmasa da gelişim göstermiştir. Bir velinin “... Sistem eskiden çöküntüler yaşıyordu şuan daha az yaşıyor.” (V41) şeklinde görüşünde ilk kurulan uzaktan eğitim sistemine göre gelişmeler yaşanmıştır. Bu durumda uzaktan eğitim sisteminin özellikle teknoloji, internet bağlantısı yönüyle geliştirilmesi gerektiği çıkarılabilir. Bu konuya dair birkaç velinin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

V43: “... sistem sorunları düzeltildi”

V102: “Uygulama kolay, erişilebilirlik”

V114: “Kazanılan deneyim ve teknik altyapı”

Bunun yanında bazı veliler ise tam tersi düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Velilerden biri görüşünde “EBA bir önceki döneme göre daha yavaş ve daha ağır çalışıyor,” (V84) diyerek önceki sisteme göre olumsuz yönde bir gelişme olduğunu belirtmiştir. Başka bir veli ise “...Halk yeterince sosyal medya,internet ve uzaktan eğitim konusunda donanımlı değil.Internet ağının yavaşlığı ,bilgisayar ,telefon konusunda yetersizlik evlerde büyük sorun oldu.Birkaç çocuğu olanlar bu durumdan daha fazla müzdaripier...” (V34) şeklindeki görüşünü bildirmiştir. Bununla birlikte internet ve uzaktan eğitim konusunda toplumun yeterince donanım ve bilince sahip olmamasının yanında internet ve teknolojik altyapı konusunda da yeterince gelişim sağlanamadığı söylenebilir.

4.2.6 Yüz yüze Eğitim Açısından Yapılan Değerlendirmeler

Velilerin uzaktan eğitimin değişimiyle ilgili olarak görüşlerinin çoğunluğunu yüz yüze eğitim ile alakalı terimler oluşturmaktadır. Araştırma içinde yer alan veliler, uzaktan eğitimin uzun vadede verimli olmayacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Bazı velilere ait doğrudan alıntılanan görüşler örnek verilebilir.

V29: “Olumsuz çünkü anlaşılması daha zor ve yüzyüze kadar verimli değil”

V56: “...çocuklar yüz yüze eğitime alışkınlar ve uzaktan eğitim sistemini verimli bulmuyorum.”

V62: “...öğrencilerin uzaktan eğitimde, yüz yüze eğitimdeki gibi verim alamamasıdır.”

V130: “... uzun vadede tercih edilmemesi gereken bir uygulama.en azından bu kadar yoğun olarak.bir eğitimci olarak da öğrencilerimle göz teması kurmadan ,sınıf ortamını solumadan ders anlatmayı verimli bulmuyorum”

Bununla beraber birkaç veli ise görüşlerinde çocuklarının yüz yüze eğitim almadıkları için başarısız olduklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Buna örnek olarak “... kızımın odaklanma sorunları var ve öğretmen yüzü görmeden anlamasında zorluk yaşadığını düşünüyorum.” (V117) veya “kızımın notlarının düşmesi yüz yüze eğitim olmadığı için başarısız olması” (V120) şeklinde görüşler verilebilir. Bunun anlamı veliler, çocuklarının başarı düzeyini yüz yüze eğitim alıp almamalarına göre

değerlendirdikleri söylenebilir. Bu durumu destekler nitelikte olan bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir.

V39: “... .Cocuklar dersi dinleme konusunda sıkıntı yaşıyor.ders esnasında başka sitelere girebiliyorlar .Ödevler pek ciddiye alınmıyor.”

V80: “Olumlu yönlerinden çok olumsuz yönleri var ders saatleri çocukların izin saatleriyle çakışıyor eğitim olarak çok fazla ...”

V89: “Yuzyuze eğitimden uzak kalmak çocuklarda sosyal öğrenme ve sosyal becerileri asgari düzeye indirdi. Ayrıca uzun süre sabit dinleme modu eğitim açısından istenen bir durum değil.”

Diğer yandan bazı velilerde uzaktan eğitimi uzun vadede verimsiz buldukları için çocuklarını farklı yöntemlere başvurmuşlardır. Örnek olarak bir velinin “... Çocuğum ödev yapmak istemiyor ve tamamen motivasyonu bitti. ...Dersaneye ve özel derse yöneldik en azından yüzyüze eğitim alsın diye” (V37) görüşüne yer verilebilir.

4.2.7 Sosyal Hayat Açısından Yapılan Değerlendirmeler

Araştırma içinde bulunan uzaktan eğitim ile ilgili gelişmeler hakkında velilerin %20’ye yakının görüşleri sosyal hayat bağlamındaki değerlendirmelerden oluşmaktadır. Velilerin görüşleri ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde “sosyallik bitti”, “asosyal çocuklar” kavramların sıkça kullanıldığı görülmüştür. Bu duruma ait velilerin görüşleri örnek verilebilir.

V18: “...öğrencilerin sosyal gelişimini yok etti.”

V33: “... asosyal bir nesil yetişmeye başladı.”

V68: “... olumsuz sosyallesemiyoruz hep ekran karsisindayız”

V75: “Teknoloji hayatımızda çok önemli oldu sosyalliğimiz azaldı”

V135: “Çocuklar antisosyal bir kişiliğe büründü,olumlu eğitim öğretim anlamında faydalı bir tarafı yok.”

Diğer yandan veliler görüşlerinde çocuklarının sürekli bilgisayar başında vakit geçirmelerinden dolayı arkadaşlarından uzakta, aile iletişimde sorunlar meydana geldiğini belirtmişlerdir. Örneğin bir veli “...fazlaca bilgisayar başında bulunmaları ve arkadaşlarından uzak olmaları olumlu etkilemedi” (V105) görüşünü bildirirken bir başka veli ise “... Zamanımızın çoğunu internette geçirmeye başladık dolayısıyla aile ilişkilerimizde aksama meydana geldi.” (V123) şeklinde görüşüyle desteklemiştir. Bu başlık altında bakıldığında öğrencilerin özellikle pandemi döneminde uzaktan eğitim almaları, sosyal hayatlarını fiziksel ortamdan sanal ortama doğru yönelmesini sağladığı söylenebilir. Bu durumun eğitim, aile, toplum hayatını özellikle etkilediği söylenebilir. Bu durum için aşağıda bazı velilere ait görüşler yer verilmiştir.

V26: “...ÇOCUKLAR SOSYAL İLETİŞİMDEN MAHRUM KALARAK MONOTON HAYAT BAŞLIYOR”

V85: “...arkadaşlarıyla zaman geçiremedikleri ve hasta olmak korkusuyla dışarı çıkamadıkları için asosyal bir yaşam tarzını benimsiyorlar ve bunun kalıcı hâle gelmesi bizleri korkutuyor.”

4.2.8 Çocuklara Etkisine İlişkin Değerlendirmeler

Araştırmadaki velilerin %35'e yakınının görüşlerinin bulunduğu alt tema bu bölümde yer almaktadır. Veliler uzaktan eğitimin özellikle çocuklara etki ettiğini belirtmişlerdir. Bu görüş içinde yer alan bazı veliler “... çocuklar bilgisayar başında uzun süre oturmakta zorluk çekiyor” (V1) ifadesini kullanırken bir başka veli “... çocuklar okuldan uzaklasti ...” (V2) ifadesini kullanmıştır. Veliler burada görüşlerinde çocuklarının uzaktan eğitimi, eğitim olarak değerlendirmediklerini göstermişlerdir. Çocukların bu anlamda ilgi ve meraklarının azalmasının yanında odaklanmakta da zorluk yaşadıkları çıkarılabilir. Örnek olarak birkaç veliye ait doğrudan alıntılanan görüşler verilebilir.

V13: “Çocukların eğitime ilgileri merakları azaldı”

V17: “Çocuklar odaklanamıyorlar”

V66: “... çocuklar yani kendilerini o derse tam adapte edemedikleri için ve çevredeki olaylardan daha çok etkilendikleri için çok başarılı olduklarını düşünmüyorum”

V88: “Çocuklar daha uzun süre ders çalışmalarına rağmen başarı oranları düştü.”

V122: “Başarı durumları çünkü odaklanmada zorluk çekiyorlar”

V129: “Çocukların derse karşı ilgileri azaldı”

Başka bir açıdan velilerin bazıları “ekrana bağlı”, “oyun bağımlısı” gibi ifadelerle uzaktan eğitimin çocuklar üzerinde özellikle teknoloji bağımlılık oluşmasında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin bir veli “... Özellikle de çocukları ekrana daha çok bağımlı hale getirdik.” (V31) şeklinde görüşünü kendisi üzerinden aktarıırken diğer bir veli “... teknolojiyle iç içe oldukları için kontrol zorluğu , oyun bağımlısı olmaları, ve disiplinsiz olmaları” (V35) şeklinde görüşüyle çocuklardaki gördüklerini aktarmıştır. Her iki durumda da çocukların uzaktan eğitimle ekrana bağımlı hale gelmeye başladıkları çıkarılabilir. Bunun yanında velilerin gözlemlerine göre çocuklar, kendi davranışlarından dolayı uzaktan eğitimden olumsuz etkilenmişlerdir. Birkaç veliye ait görüşlerine yer verilebilir.

V5: “Çocuklar evden çıkmadığı için bilgisayar bağımlısı oldu”

V71: “Çocukları sürekli ekrana bağlı kıldığı ve iletişim sorunları yaşattığı için olumsuz buluyorum.”

V141: “... Verilen ödevler yine sosyal mecradan paylaşıldığı için gerçek bir kontrol yok düşüncesiyle çala kalem yapılmakta. Bu liste bu şekilde uzar gider ne yazık ki.”

V121: “Çocuklardaki sosyal medyaya bağımlılık nedeni eğitimin uzaktan olması.Ozellikle ortaokul seviyesi çocuklarda bir rahatlık hiç sınav olmayacakmış gibi bir rahatlık nedeni eğitimin uzaktan olması...”

Bununla birlikte bazı velilerin görüşlerinde uzaktan eğitimin çocukları üzerinde olumsuz yönde etkili olmasında “çocuğum nerdeyse 5saate yakın ekran başında...sürekli dikkati dağılıyor aldığı eğitimin kalitesi de o düzeyde düşüyor...” (V14) ifadesiyle uzun süre ekran başında vakit geçirmek zorunda kalan çocukların dikkat düzeylerinin düştüğünü belirtmişlerdir. Bu görüşe ek olarak uzaktan eğitim ile sürekli değişen ders programları, ders saatleri ve öğretmenleri çocukların uzaktan

eğitime uyumunu zorlaştırmıştır. Bir veliye ait doğrudan alıntılanan görüşü örnek gösterilebilir.

V47: “Sürekli değişiklik oluyor ,adapte sorunu var ...”

V23: “ders programlarının sık sık değişmesi öğrencinin uyumunu zorlaştırmıştır aynı zamanda ders programının çok uzun zamana yayılması ve 6 gün sürmesi öğrencilerin konsantrasyonunu etkilemiştir teknolojik araçlar karşısında uzun süre bulunmak öğrencilerde yılgnlığa neden olmuştur.”

4.3 Uzaktan Eğitimin ocukların zerindeki Etkileri Hakkında Görüşleri

Araştırmada yer alan görüşme formunda “Uzaktan eğitim çocuğunuzun okula ve çevreye karşı olan davranışlarını etkiledi mi? Etkilediyse nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Etkilemediyse neden etkilemediğini düşünüyorsunuz? Açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar sema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (şekil 3).

şekil 3. Uzaktan Eğitimin ocukların zerindeki Etkileri Hakkındaki Görüşlere Ait Alt Temalar

4.3.1 Sosyal Hayata Etkisi

Araştırma içinde yer alan uzaktan eğitimin çocukların okula ve çevreye yönelik davranışlarına etkisine bakıldığında veliler sosyal hayatlarına doğrudan veya dolaylı

yönden etkilerini görüşleriyle belirtmişlerdir. Bu görüşler olumlu yönde olanlar ve olumsuz yönde olanlar şeklinde açıklanmaktadır.

Velilerin bazıları “arkadaşlarını özledi”, “okulun değerini anladı” gibi olumlu yönde ifadeler kullanmışlardır. Örneğin bir veli, “... Çocuklar arkadaşlarını ve arkadaşlarını özledi her zaman gitmemek isteyen çocuk okulun değerini anladı.” (V4) şeklinde görüşünü belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında çocukların davranışlarında okula ve arkadaşlarına yönelik olumlu etkiler olduğu söylenebilir. Bu durum için birkaç velinin görüşlerine yer verilebilir.

V47: “Etkiliyor.Arkadaşlarıyla eğitim ortamı yok”

V52: “Etkiledi arkadaşlarını öğretmenlerini özledi”

V76: “Okulu özlemesi okul sevgisini arttırdı.”

V82: “Etkiledi.Okul ortamını ve arkadaşlarını özledi.”

V98: “Sürekli evde okulun önemli olduğunu anladık”

Diğer açıdan birçok veli görüşlerinde “asosyal bir çocuk oldu”, “içine kapandı”, “sosyalliği azaldı” şeklinde olumsuz ifadeler kullanmıştır. Bir velinin görüşüne göre “Etkilediğini düşünüyorum, çocuğun sosyalliği azaldı” (V8) bir başka veli ise “Sosyal yönden içe kapanmasına yol açtı” (V18) yorumunu yapmıştır. Bunun yanında çocuklarının yalnızlık çektiğini ve asabileştiğini belirten veliler bulunmaktadır. Bu duruma birkaç velinin görüşü örnek verilebilir.

V88: “Etkiledi. Asosyal bir çocuk oldu.”

V103: “İçine kapandı, asabileşti. Sosyalleşmekten uzaklaştı çünkü”

V138: “...iletişimde olduğu birçok arkadaşından ayrı kaldı. Bazen yalnızlık duygusunu çok fazla yaşadığımı hissettim. ...”

V143: “Bilgi noktasında çok farklılık olmadı ama sosyallik anlamında elbette olumsuz etkilendi,daha içine kapanık, daha odaklanma problemleri yaşadı”

Bu alt tema altında genel olarak veliler görüşlerinde uzaktan eğitimden kaynaklı çocuklarının sosyal hayatlarının, düzenlerinin değişmesinde etkili olduğunu

belirtmişlerdir. Velilerden biri (V34) görüşünde çocuğunun uzaktan eğitimden sonra okula döndüğünde adaptasyon sorunları yaşayacağı yönünde çıkarımlarda bulunmuştur. Bu görüşün tam tersi görüşe sahip bir veli ise *“Okuldan ve arkadaşlarından uzak kalmak ve yasaklar sebebiyle sürekli evde olmak sıkıcı geldi. Onun haricinde daha rahat bir ortamda olduğu için memnudu.”* (V11) şeklindeki ifadesiyle çocuğunun uzaktan eğitim nedeniyle değil pandemiden dolayı sıkıldığını ancak eğitim açısından memnun olduğunu belirtmiştir.

4.3.2 Akademik Hayata Etkisi

Velilerin görüşleri arasında bazıları çocuklarının akademik hayatlarına karşı davranışlarının değiştiğini belirtmişlerdir. Bu görüşte olan veliler genel olarak *“okuldan soğudu”*, *“dersleri çok düştü”* gibi ifadeler kullanmışlardır. Uzaktan eğitim ile birlikte çocukların en çok eğitime karşı duygu ve düşüncelerinin şekillendiği söylenebilir. Bu duruma örnek bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir.

V14: *“etkiledi tabi ki artık okula gitmek istemiyor ders çalışmak istemiyor ...”*

V25: *“Okula gitmeye gitmeye dersten soğudu”*

V34: *“... uzaktan eğitimin kolaycılığı ,okul ortamına karşı isteksizlik oluşturdu gibime geliyor”*

V67: *“Olumsuz etkiledi.Uzaktan eğitime katılmak istemiyor.Okuldan çok uzaklaştı.Ödev yapmak istemiyor...”*

V97: *“Okulla yeni tanışan oğlum eğitimi sadece bilgisayar başında oturmak ve ödev yapmak olarak öğrendi. Ve okul fikrine soğuk bir başlangıç yaptı”*

V106: *“... akademik beceri anlamında çocuklar ile yapılan uzaktan eğitimin hiçbir faydası olmamıştır...”*

Bazı veliler ise görüşlerinde tam tersi ifadeler kullanmıştır. Bu ifadelere göre çocuklarının akademik hayatında bir değişiklik olmamış ve okula gitme konusunda isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Örneğin bir veli, *“... davranışları değişmedi çok şükür”* (V50) şeklinde görüşünü belirtirken başka bir veli, *“Okula karşı istek arttı, çevreye karşı bir değişiklik olmadı çünkü dışarıya çok az çıktılar.”* (V121) görüşüyle bu ifadeyi desteklemiştir. Bunun anlamı velilerin gözlemlerine dayanarak çocukları

akademik hayata yönelik isteklerinin artmasının yanında çevreye yönelik davranışlarında değişim görülmediği söylenebilir. Diğer yandan bazı veliler ise görüşlerinde eğitimin uzaktan eğitim şeklinde olması nedeniyle çocuklarının özellikle derslerinin düştüğünü gözlemlemişlerdir. Velilerin görüşlerine göre uzaktan eğitimin, çocukların akademik anlamda başarısını düşürdüğü sonucu çıkarılabilir.

4.3.3 Psikolojik Olarak Etkisi

Araştırma içinde yer alan velilerin büyük çoğunluğu çocuklarının uzaktan eğitimden psikolojik olarak etkilendiklerini belirtmişlerdir. Çocukların uzaktan eğitim almaları sonucunda “agresif”, “içine kapanık” ve “yalnız” olduklarını veliler görüşlerinde belirtmişlerdir. Örneğin bir veli görüşünde, “*Olumsuz etkileri. Daha agresif bir insan oldu.*” (V31) şeklinde ifadeler kullanmış diğer bir veli, “*Yalnızlaştığını düşünüyorum*” (V36) diyerek doğrudan görüşünü belirtmiştir. Bunun birlikte bazı veliler dolaylı olarak çocuklarının değiştiğini belirtmişlerdir. Bu durum için birkaç velinin doğrudan alıntılanan görüşleri örnek verilebilir.

V46: “*Etkiledi çünkü sosyal bir ortamı olmadığı için çocuk daha agresif oldu*”

V86: “*Evet etkiledi. İçine kapanık ve sürekli ağlayan psikolojik anlamda çöküntü yarattı*”

V90: “*... çabuk sinirlenen isyankar bir çocuk haline geldi*”

V116: “*Evet çocuğumda kaygı problemi başladı*”

V119: “*Etkiledi ve olumsuz yönde etkiledi. Uzaktan eğitimde anlamadığı için kendini yetersiz hissedip mutsuz hissedip dış dünyayla iletişimini kesmiş gibi adeta. Kendine olan özgüvenini yitirdi. Artık okula devam etmek istemiyor.*”

Bunun yanında veliler çocuklarının “duyarsız”, “empati eksikliği olan” ve “iletişim sıkıntısı yaşayan” kişiler olduklarını söylemişlerdir. Bu duruma örnek bir veli, “*... olaylara karşıya çok empati duymadıklarını ve çok rahat olduklarını görüyorum ...*” (V66) derken aynı görüş çerçevesinde bir başka veli ise “*... Çevresinden duyduğu şeylere karşı daha duyarsız hale geldi.*” (V85) bu şekilde görüşünü ifade etmiştir. Bu durumda uzaktan eğitim bir tek eğitim alanında değil psikoloji, sosyoloji alanlarına da etki ettiği sonucu çıkarılabilir. Başka bir açıdan uzaktan eğitimden dolayı çocuklarının

aileye olan bağımlılığının arttığını belirten veliler bulunmuştur. Bu bağlamda birkaç velinin görüşü örnek olabilir.

V26: “BİREBİR İLETİŞİM SIKINTILARI BAŞLADI”

V48: “Etkiledi çünkü eğitim alanları aile alanıyla birleşti, bu da çocukların aile ilişkilerini daha çok görmezden gelmesini sağladı.”

V60: “... küçük meseleleri daha çok büyütüyorlar bir de Ebeveyne bağlılıkları arttı”

V117: “...çevresiyle iletişimi azaldı”

Bu çocukların sosyal hayata, topluma, özellikle okul hayatına uyum sağlamakta zorlanacakları söylenebilir.

4.3.4 Fiziksel Olarak Etkisi

Araştırmaya katılan velilerin belli bir kısmı pandemi dönemiyle birlikte özellikle çocuklarında fiziksel olarak değişimler gözlemlemişlerdir. Bundan dolayı “aşırı kilo alımı”, “yorgunluk” gibi kavramları sıklıkla kullanmışlardır. Çocukların fiziksel olarak değişmesi, pandemiden dolayı sürekli aynı ortamda kalıp hareket alanlarının sınırlandırılmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Bu yüzden velilerin pandemi dönemiyle uzaktan eğitimi bir arada değerlendirdikleri görülmüştür. Bazı velilere ait görüşlere yer verilmiştir.

V28: “Etkiledi. Zaman ve mekan disiplini zayıfladı.”

V35: “Etkilendi . Asosyal çevreyle iletişimi kesildi aşırı kilo aldı”

V55: “...sürekli bilgisayar başında zaman geçirdiği için yorgun”

V130: “...algılamasında düşüş olduğuna ve daha da yorulduğuna şahit oldum.iletişime biraz daha kapandı”

Birkaç veliye göre hareket alanı sınırlanan çocukları fiziksel olarak hırçınlaştığını belirtmişlerdir. örneğin bu durumu bir veli, “...surekli ekran karşısında ve vaktini evde geçirmek zorunda kaldığından daha hırçın.Enerjisini atamıyor evde.”

(V38) şeklinde yorumlarken bir başka veli, “...hareketleri azaldı” (V129) şeklinde görüşünü aktarmıştır.

4.3.5 Teknoloji Kullanımına Yönelik Etkisi

Velilerin çocuklarında uzaktan eğitimin etkilerini gördükleri bir diğer alt başlık ise teknoloji kullanımı adı altında yer almaktadır. Bu bölümde beklenenden daha az veli görüşü elde edilmiştir. Araştırmada yer alan velilerin ifadelerinde sıkça rastlanan kavram “teknoloji bağımlısı” olmuştur. Bu anlamda uzaktan eğitimin sürekli hale gelmesi, çocukların teknoloji bağımlısı olmasında etkili bir sistem olduğu söylenebilir. Bu bağlamda bazı velilerin görüşleri örnek verilebilir.

V57: “Çok fazla bilgisayara mecburiyeten izin vermek zorunda kaldık buda çocukların internete fazla içli dışlı yaptı ...”

V61: “... teknolojiyle bağımlı hale geldi”

V71: “... bir güdüleme kalmadı. Zaten çok çalışmasada geçebileceğini biliyor bu süreçte esnek davranıldığının farkında...”

V114: “Çocuğumu olumsuz etkiledi ,çocuklar teknoloji bağımlısı oldu”

V124: “Etkiledi daha çok bilgisayar la arkadaş oldular”

4.3.6 Etkisiz

Araştırmaya katılan velilerin bir bölümü uzaktan eğitimin çocukları üzerinde herhangi bir etki yaratmadığını belirtmişlerdir. Bu durum için sıklıkla “etkilemedi”, “hayır” ve “hayır bir etkisi olmadı” gibi ifadeler kullanmışlardır. Bu bağlamda uzaktan eğitim, çocukların davranışlarını üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir. Birkaç veliye ait doğrudan alıntılanan görüşleri örnek olabilir.

V16: “Etkilemedi normal günlük düzenimize devam ediyoruz”

V59: “Hayır. Etkileyecek bir şey yok çünkü”

V65: “Etkilemedi.”

V78: “Hayır.”

V111: “Etkilemedi. Zamanla alıştı ve kabullendi.”

Diğer bir bakış açısına göre bazı velilerde etkilemediğini belirtirken ek olarak gerekli açıklamaları yaptıklarını ve çocuklarının çalışkan, anlayışlı olduğu için etkilenmediklerini belirtmişlerdir. Örneğin bir velinin görüşü, “*Hayır etkilemedi nasıl davranması gerektiğini ebeveynler olarak sürekli hatırlatıyoruz*” (V7) bu şekildeyken bir veli ise “*Zaten çocuklar çalışkan olduğu için bir şey fark etmedi*” (V27) şeklinde görüşünü aktarmıştır. Bir başka veli çocuğunun özelliklerinden kaynaklı etkilemediğini “*Etkilemedi çünkü çocuğum hayata olumlu bakan , kitap okuyan, entriüman çalan evde kedisi olan pozitif bir çocuk.*” (V74) bu şekilde açıklamıştır. Buna göre çocukların özellikle eğitim hayatlarında yaşadıkları değişimlerin temel nedeni olarak çocukların kendi nitelikleri veya ebeveynlerinin davranışlarıyla farklılık yarattığı söylenebilir. Bu duruma örnek olarak bazı velilerin görüşlerine yer verilmiştir.

V9: “*Çok fazla etkilemedi. Gerekli açıklamaları anyacagi şekilde açıklamıştık*”

V56: “*Çevreye karşı etkilediğini düşünmüyorum.*”

V109: “*Etkilemedi çünkü çocuğum da ülkece yaşadığımız sorunların farkında.*”

V146: “*Etkilemedi.cinku evde de dışarıda nasıl davranılması gerektiğini çocuklarınıza sürekli bir şekilde onlara anlatmamız.*”

4.4 Uzaktan Eğitimde Yer Alan Öğretmenler Hakkında Görüşler

Araştırmada yer alan görüşme formunda “2019-2020 eğitim öğretim yılından günümüze çocuğunuzun uzaktan eğitim öğretmeni/leri ile ilgili görüşleriniz nelerdir? Olumlu ve olumsuz yönlerini açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar şema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Uzaktan Eğitimde Yer Alan Öğretmenler Hakkında Görüşlere Ait Alt Temalar

4.4.1 Sisteme Yönelik Tutumlar

Araştırma içinde bulunan bazı velilerin, çocuklarının uzaktan eğitim öğretmeni/leri ile ilgili görüşlerine bakıldığında “olumlu”, “ilgili”, “elinden geleni yapıyor” şeklinde ifadeler yer almaktadır. Bu bağlamda velilerin çoğunun çocuklarının uzaktan eğitim öğretmeni/leri hakkında olumlu bir tutum sergilediğini söylenebilir. Bu konuda birkaç velinin doğrudan alıntılanan görüşü örnek gösterilebilir.

V3: “Sıkıntı yok herkes elinden geleni yapıyor”

V70: “uzaktan eğitimde öğretmenler çocuklarla bire bir ilgileniyor”

V79: “Çok başarılı buluyorum. Müthiş hızlı organize olup sistem kurdular.”

V132: “Öğretmenler elinden geleni yapıyor. Lakin online eğitim etkisiz kalıyor”

Bununla birlikte bazı veliler sistem üzerinden bir değerlendirme yapmışlardır. Örneğin bir veli, “Uzaktan eğitimde en büyük zorluk öğretmenlerdeydi ... kendilerini ispatlamayı zorunlu kıldı bu eğitim sistemi...” (V34) diyerek uzaktan eğitimin öğretmenlerin kendilerinin üzerinde büyük bir baskı oluşturduğunu belirtmiştir. Bir başka veli ise “Öğretmenler de bu durumdan çok etkilendi. Bu da verimliliği etkiledi. Bıkkınlık söz konusu bence...” (V4) ifadesiyle öğretmenlerin uzaktan eğitim sisteminden etkilendikleri için verimliliklerinin düştüğünü bildirmiştir. Bu durumu yansıtan başka velilerin görüşleri örnek gösterilebilir.

V138: “Çocuklarımların öğretmenlerinin bu süreçte, bir anda karşılaştıkları yeni eğitim yöntemine zor fakat bir o kadar emek harcayarak adapte olduklarını gördüm.”

V148: “Daha çok yoruluyorlar daha fazla dijital etkinlik bulmaya çalışıyorlar”

V150: “...belirli saatlerin olmayışı öğrenci ve aile plan ve programlarında aksamalara neden oluyor, eba saatlerine kendimizi uydurmak zorunda kalıyoruz, ...”

Bazı veliler öğretmenlerin “İlgisiz...” (V81), “Öğretmenlere sürekli mazeretli” (V134) ve “Öğretmenler fazla asabi...” (V110) olduğunu belirtirken diğer veliler ise “Öğretmenimiz çok ilgili ders konusunda” (V30), “... inanılmaz bir özveri gayret ve performansla pandemi sürecinin zorluklarını kolaylığa çevirmek için elinden geleni yaptı...” (V143) şeklinde tam tersi düşüncelerini aktarmışlardır.

Diğer yandan uzaktan eğitim ile veliler öğretmenleri rahatlıkla gözlemlediklerini ve birebir iletişim kurduklarına değinmişlerdir. Buradan uzaktan eğitim ile velilerin öğretmenleri denetledikleri ve yakından dersleri gözlemledikleri söylenebilir. Bu durum, öğretmenlerin otoritesinin dağılmasında etkili olabilir. Bu bağlamda birkaç velinin görüşleri önemli olabilir.

V43: “çocuğumun öğretmeninden memnunum. Derslerine saatinde katılıyor, öğrencilerle ilgileniyor. Aksatmıyor.”

V74: “Öğretmenleri ile birebir etkileşim içerisinde olmaya başladığımız için uzaktan eğitimde öğretmenlerin çok daha aktif ve etkili olduğunu gözlemledim.”

V78: “Öğretmenlerin fedakar ve ilgilerini gözleme şansını oldu .”

Öğretmenlerin pandemi süresince destekleyici, aktif ve etkili iletişim kurması velilerin görüşlerine yansımıştır. Örneğin bir veli “...Bu surecte öğretmenler sürekli ders hakkında motivasyon mesajlari, bilgilendir mesajlari, dersi destekleyici dokumanlar gondererek cok buyuk katkılari oldu.” (V12) diyerek öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemi içindeki katkılarına değinmiştir. Başka bir veli ise “... Bazı öğretmenleri ...öğrencilere haber vermiyor ve dersi açmıyor. Sonra bunun telafisini de

yapmıyor. O konu öylece kalıp gidiyor” (V119) ifadeleriyle öğretmenlerin sisteme adapte olmakta zorlandıklarını ve telafi konusunda eksikliklerini belirtmiştir.

4.4.2 Yetersiz Denetim/Değerlendirme

Araştırmada geneline bakıldığında veliler, öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ders işlerken yetersiz denetim ve değerlendirme yaptıklarının vurgulamışlardır. Bu alt temada velilerin gözünde öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ders işleyişine yönelik görüşler yer almaktadır. Veliler görüşlerinde sıklıkla “düzensiz ve disiplinsiz” ifadelerini kullanmışlardır. Buna örnek olarak bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşlerine yer verilebilir.

V20: “... öğretmenlerin bazıları çok iyi ve disiplinli, olumsuz yönleri: fakat bazı öğretmenlerin de ders yapmaması ...”

V41: “öğretmenler disiplinsiz. dersine girmiyor, haber vermiyor, çocuğum saatlerce bilgisayar başında beklemek zorunda kalıyor. Bu sebeple dersler aksıyor akşam 9 da 10da ders yapıyorlar. düzensiz ve disiplinsiz”

V66: “...öğretmenlerin birazcık daha disiplinli tutmaları gerektiğini düşünüyorum yani ödev erimleri ve bunun işte ödevleri kendilerine göre göndermeleri konusunda daha titizlik göstermeleri gerektiğini düşünüyorum”

Bununla birlikte bazı veliler, öğretmenlerin özellikle çocukların ödevlerini denetleme konusunda çok rahat davrandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu ifade ederken “çocukları serbest bıraktıkları için” cümlesini kullanmışlardır. Örneğin bir veli, “Derslerde Çocukları serbest bıraktıkları için çocuklar odaklanamıyorlar...” (V17) şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir. Benzer görüşlere sahip bazı veliler ise öğretmenlerin (uzaktan eğitimde) “...ekran başında tam denetim sağlayamadılar...” (V35) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir. Bu durumu destekleyen bazı velilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

V19: “öğretmenler 2 şey anlatıp 5 şeyden soru sorup başarılı olmamızı bekliyorlar”

V50: “... belli çocuklara sürekli söz hakkı veriyor ve diğer çocuklar üzülüyor”

V53: “Çocuklarımızın derslerine gayet güzel çalıştıkları halde hak etmedikleri düşük notlar almaları”

Çocuklarının öğretmeninden memnun olmasına rağmen çocuklara çok fazla ödev verilmesinden, bu ödevlerin kontrol edilmemesinden dolayı rahatsız olduğunu belirten velilerde bulunmuştur. Bu konuda birkaç velinin görüşleri örnek olabilir.

V106: “...gruplarda ders başladı, linki paylaşıyorum mesajları dönüyor ve tonlarca ödev atılıyor. Çocuk konuyu anlamıyor ki ödevi nasıl yapsın. ...”

V126: “Öğretmenimizden memnunuz tek sorun ödevlerin kontrol edilmemesi”

Genel bir çerçeveden bakıldığında öğretmenlerin denetimde ve değerlendirmede yetersiz olmasının nedeni aynı ortamda yüz yüze ders işlenmemesinden dolayı olduğu söylenebilir. Diğer yandan öğretmenlerin ödev verme/değerlendirme konusunda yetersiz olmalarında uzaktan eğitim sistemine adapte olmakta zorlanmalarından kaynaklı olduğu çıkarılabilir.

4.4.3 Teknolojik/Teknik Sorunlar

Araştırma içinde yer alan veliler bu kısımda uzaktan eğitim öğretmenlerinden daha çok teknolojik/teknik sorunlardan dolayı bir değerlendirme yapmışlardır. Bu durum üzerinden öğretmenlerin davranışlarına değinmişlerdir. Ancak sıklıkla “internet sıkıntısı” ifadesini kullanmışlardır. Örneğin bir veli, “... *İnternet sıkıntılarından dolayı*” (V1) şeklinde görüşlerini belirtirken bir başka veli “... *internet sıkıntısı bağlanma sorunu çok oldu*” (V44) görüşüyle desteklediği söylenebilir. Bu durum için aşağıda birkaç velinin görüşlerine yer verilmiştir.

V8: “Olumlu olarak öğretmenler dersin vaktini 5 dakika bile kacıramıyor olumsuz olarak internette yerel sorunlar nedeniyle derse bağlanama olayı oluyor”

V18: “Uzaktan eğitim tekbaşına yetersiz.”

V47: “Sorun çıkıyor”

Bir başka bakış açısından ise bazı veliler, öğretmenlerin teknolojik/teknik sorunlarına rağmen görevlerini yerine getirdiklerini vurgulamışlardır. Bir veli

görüşünde “öğretmenleri çok ilgili, herşeyleri ile ilgileniyorlar bağlantı kopmaları yaşandığında daha sonradan arayıp ilgileniyorlar...” (V63) diyerek öğretmenleri desteklediği görülmüştür. Diğer bir veli ise “...öğretmeni teknolojik altyapıyı iyi kullanarak uzaktan eğitime kısa sürede uyum sağladı.” (V114) şeklindeki görüşüyle öğretmenlerin teknolojiyi kullanmakta ve eğitime adapte etmekte başarılı oldukları söylenebilir.

4.4.4 Yüz yüze Eğitimle Karşılaştırma

Araştırma boyunca neredeyse her tema içinde yer alan velilerin görüşlerinde özellikle vurgulanan “yüz yüze eğitim”, “sınıf ortamı” , velilerin uzaktan eğitim öğretmenlerini değerlendirirken sıklıkla kullandıkları ifadelerden olmuştur. Velilerin görüşlerine bakıldığında uzaktan eğitim ile öğretmenin etkisinin ve öğretmene olan ihtiyacın azaldığı belirtilmiştir. Bu duruma ait bir velinin görüşü önemli olabilir.

V23: “uzaktan eğitim yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığı zaman öğretmenlerin etkisinin azaldığı çünkü öğretmene ihtiyaç olmayan dijital ortamdan bilgi edinme fırsatının bulunduğunu düşünen öğrenciler öğretmenlerin verdikleri dersleri dinlememe eğilimi artmıştır.”

V57: “...bazen yanlış anlaşılmalara oluyor yüzyüze olmayınca çocuklar çok umursamıyorlar böyle oluncada dersten soğuyor derslere katılmak istemiyorlar”

V86: “Öğretmenler çok verimli olamadı çocuklar için. Her ne kadar öğrencilerle birebir ilgilenmek isteselerde yeterli olamadı. sınıf ortamı olmadığı için gerek disiplin olsun gerek öğrenme dürtüsü olmadı olamadı”

V98: “Göz göze sınıf eğitimi çok güzel uzaktan bir samimiyet ve örneklik oluşmuyor”

Bazı veliler ise sınıf ortamı olmadığı için çocuklarının öğretmenlerini dinleme, anlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bir velinin, “Derse katılmamak ve öğretmenin sevmediğini düşünmek çünkü sınıf ortamı yok” (V116) görüşü örnek olabilir. Yakın zamanda yüz yüze eğitime geri dönmenin gerekli olduğuna dair veli görüşleri de bulunmaktadır. Bu durum bir velinin “... en kısa zamanda yüzyüze eğitimin başlamasını diliyorum.” (V117) görüşüyle desteklenebilir. Bu durum için bazı velilerin görüşleri örnek olarak verilebilir.

V31: “En yakın zamanda yüz yüze eğitime döneriz inşallah”

V69: “Yüz yüze eğitim olmasını tercih ederdim. Ancak pandemi döneminde ellerinden geleni yapıyorlar. En kısa zamanda normal eğitime geçilmesini umuyorum.”

4.5 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Yeterliliği Hakkında Görüşler

Araştırmada yer alan görüşme formunda “Uzaktan eğitim ile ilgili içerikler sizce yeterli midir? Yeterli ya da yetersiz bulma nedenleriniz nelerdir? Açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar şema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Uzaktan Eğitim ile ilgili İçeriklerin Yeterliliği Hakkındaki Görüşlere Ait Alt Temalar

4.5.1 Dijital Eğitim Sistemi/Müfredat

Araştırma amaçlarında özellikle yer alan uzaktan eğitim ile ilgili içerikler bu alt temada eğitim sistemi ve müfredat üzerinden değerlendirilmiştir. Velilerin görüşleri farklılık göstermektedir. Genel olarak “yeterli” ifadesini kullanan velilerin görüşlerine bakıldığında uzaktan eğitim ile ilgili içerikler özellikle EBA gibi sistemlerden elde edildiği için yeterli olarak değerlendirilmiştir. Ancak daha kaliteli hale getirilmesi vurgulanmıştır. Bu duruma birkaç velinin görüşü örnek olabilir.

V30: “Yeterli eğitim yönünde herşey düşünülmüş”

V71: “Yollanan ve derste sunulan içerikler yeterli. Anlatılan konularla ilgili farklı bir sürü içerik yollanıyor ve çocuğun istediği kaynaktan çalışabilmesi sağlanıyor.”

V109: “... EBA programları ile desteklenmesi eğitime uzaktan eğitim suresince katkıda bulunuyor.”

V121: “Yeterli örneğin yeni çıkan konu özetleri çok iyi fakat eba TV gibi konu anlatımını bir öğretmen aracılığıyla yapan içeriklerin pek yetersiz olduğunu düşünmüyorum kaliteli değil biraz daha kalite arttırılırsa çok iyi olacağını düşünüyorum.”

Diğer yandan velilerin çoğunluğu uzaktan eğitim içeriklerini sistem üzerinden “yetersiz” olarak değerlendirmiştir. Velilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim ile ilgili içerikler, daha fazla görselle desteklenmeli, sistem içerisine müfredata uygun bir şekilde çocukları tekrara ve sınamaya yönlendirecek şekilde olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Örnek olarak birkaç velinin doğrudan alıntılanan görüşlerine yer verilebilir.

V85: “Yeterli değildir çünkü uzaktan eğitim sürecinde ...görsel materyallerin arttırılması çocuklarımızın öğrendiklerini daha kolay kavrayabilmesini sağlayacaktır.”

V119: “İçerikler yetersiz. Milli Eğitim tarafından bu konu hakkında pek birşey yapılmıyor. Sadece çok basit derecelerde konu soruları yayınlıyorlar öğrencilerin tekrar etmesi açısından ... iyi anlatamıyorlar.”

V150: “... İcerik olarak bakarsak cocugun calıstığı konular zaten MEB tarafından verilen ve sene basında aldığımız kaynak kitaplardan olusmakta, uzaktan eğitimde de bu kitaplar uzerinden ders ıslenmekte , bu anlamda kaynagin yetersız oldugunu dusunmuyorum ...ek olarak konu ile ilgili cocukların dikkatını cekebilecek, ogrtıcı animasyonlar , çizgi filmler hazırlanabilir.”

4.5.2 Teknolojik/Teknik Aksaklıklar

Araştırmada yer alan velilerin görüşlerine göre teknoloji içinde yer alan internet, uygulama geliştirme konusunda içeriklere erişimde aksaklıklar yaşadıklarını

belirtmişlerdir. Örneğin bir veli görüşünde “Yeterli değil çünkü internet üzerinden yapıldığı için heran bir aksilik olabiliyor kesiliyor veya dersten atıyor bazen giremiyorsun bazen bağlanma sorunu oluyor...” (V57) diyerek teknik aksaklıklardan dolayı içeriklere ulaşmakta zorlandıklarını ifade etmiştir. Bunun anlamı uzaktan eğitim içeriklerini yeterli düzeye gelmesi için öncelikle teknolojiyle alakalı aksaklıkların giderilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir. Bu durumu destekleyen bazı velilerin görüşleri örnek verilebilir.

V7: “... internet sıkıntısı oluyor ve o ders kaçıyor”

V118: “...internet erişimi, bağlantı kopukluğu gibi olaylar olması dersin işlenişini etkiliyor”

Bir veli görüşünde “... Ders kitapları yüz yüze eğitime göre hazırlandığı için dijital sistem için bunun biraz daha revize edilmesi gerektiğini düşünüyorum” (V143) diyerek somut elde bulunan içeriklerin, uzaktan eğitim sistemine uygun adapte edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Diğer yandan bir başka veli, “...yetersizdir, kaynağı olmayan öğrenciler var.” (V91) görüşüyle teknolojik desteğe ihtiyacı olan çocukların olduğunu göstermiştir. Bu görüşü destekleyen başka velilerin görüşleri önemli olabilir.

V53: “Başlı başına yanlışlar ile dolu bi uygulama mesela benim 3 tane çocuğumun üçü de öğrenci ve evimde bir adet bilgisayar var ve çoğu zaman dersler çakışıyor işin içinden nasıl çıkılması gerekir bu durumda”

V138: “Halen oldukça yetersiz. Eba temeli bağlantı ve uygulama yönünden halen ciddi sorunlar yaratan bir sistem. Ayrıca uzaktan eğitim için gerekli olan bilişimsel destek(bilgisayar, internet...) bir çok ailenin ve öğrencinin halen evinde bulunmamakta. Bu nedenle bu teknik yetersizliklerden ötürü eğitim ve fırsat eşitliği yok olmaktadır.”

4.5.3 Kaynak İçerik Yeterliliği

Velilerin görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitim kaynaklarının tam kullanılamaması ve içeriklerin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu durumu destekleyen birkaç velinin görüşleri örnek verilebilir.

V5: “Yetersiz ama hiç yokdan iyi”

V14: “içerik yeterli değil konular çok baştan savma bitiyor çocuk o an anlasa bile yeterince aklında kalmıyor”

V23: “Öğretmenler olarak uzaktan eğitimle ilgili içerikler dijital ortamda yer aldığı için yeterli olan takip yapılamadığından tam anlamıyla kullanılmamıştır belli başlı programlar kullanılmış olup öğrencilerle ders işlenmeye çalışılmıştır.bazı branşlarda geçerli olan kaynak olmasına rağmen bazı branşlarda da yeterli kaynağı bulunamadı.”

V55: “Bence yeterli düzeyde değil çünkü gerek verilen bilgiler olsun gerek ilgilenme olsun zaman dilimi kısıtlı aynı zamanda yüz yüze olmadığı için öğrenciler de çok odaklanamıyorlar ve buda verilen içerikleri etkiliyor”

Bunun yanında araştırmada yer alan mesleği öğretmen olan veliler görüşlerinde çocukların eğitim kademesinin farklılık göstermesinden dolayı yeni içerik üretmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir velinin “Okul öncesi için yetersiz uzaktan eğitimle bir okul öncesi programı yürütülmediği için öğretmenler sürece göre yeni içerikler hazırlamaya çalışıyor.” (V24) şeklindeki görüşü örnek verilebilir. Başka bir açıdan velilere göre çocukların uygulayarak öğrenmesi gereken bilgilerin uzaktan eğitim içerikleriyle desteklenememesidir. Bu duruma örnek olarak “...yeterli değil.laboratuvar da yapılacak dersleri yapamıyorlar” (V36) görüşü verilebilir. Bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşleri bu konuyu destekler nitelikte olabilir.

V86: “Yeterli değil öğrenim gören çocuklar için ortam ve uyarılarında olması gerekli (sıra, tahta, fiziksel görüntü)”

V94: “Uzaktan eğitim yetersiz çünkü dersleri anlamakta zorluk çekiyorlar”

V111: “Yeterli değil. Sosyal branşlarda yüz yüze anlatım ihtiyaçtır.”

Tam tersi olarak içerik olarak yeterli olduğunu hatta fazla içeriğin olmasının kafa karışıklığına neden olduğu söylenmiştir. Bir velinin “Yeterli hatta çok fazla. Kafa karıştırıcı çok fazla içerik mevcut. Daha sade olmalı.” (V78) görüşü bu durumu yansıtmaktadır. Bu kısımdan uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin çok fazla olmasından dolayı bir içerik kirliliği olduğu söylenebilir. Diğer yandan içeriklerin yeterli olduğunu

hatta fazla içeriğin bulunmasının çocuklar için öğrenme ve öğretme seçeneklerinin arttırdığını belirten velilerde görülmüştür. Bu durumu destekleyen bazı velilere ait görüşler örnek olabilir.

V22: “Ders için yeterli hazırlık yapıldığı zaman yeterli içerik temin etmek zor değil”

V48: “Yeterli çünkü internet günümüzde her şeyi önlerine sunuyor.”

V61: “Yeterli bence. Kaynak çok fazla.”

V71: “Yollanan ve derste sunulan içerikler yeterli. Anlatılan konularla ilgili farklı bir sürü içerik yollanıyor ve çocuğun istediği kaynaktan çalışabilmesi sağlanıyor.”

4.5.4 Çocukların Davranışları

Araştırma içinde yer alan velilerin bazıları uzaktan eğitim ile ilgili içerikler konusundaki görüşlerinde çoğunlukla “çalışan öğrenciler için yeterli” şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Bununla beraber veliler, uzaktan eğitimin ve içeriklerinin çocukları için avantaj sağladığını belirtmişlerdir. Velilerin çoğu bu alt temada uzaktan eğitim içeriklerinin yeterli olduğunu ancak çocuklarının davranışlarından dolayı etkili olmadığını belirtmişlerdir. Bu duruma ilişkin birkaç veliye ait görüşler örnek verilebilir.

V32: “Bilinçli öğrenciler için avantaj diyebilirim.”

V66: “... çocuklar Yeter ki öğrenmek istesinler yani bu gün verilen mesaj sosyal medya olsun işte Eba olsun ... imkanlar varsa eğer çocuklar ... disiplinleri yoksa öğrenme gayretleri yoksa elinden hiçbir şey gelmiyor”

V103: “Çalışan isteyen araştıran öğrenci için yeterli”

V113: “Çalışmak isteyen için son derece yeterli”

Diğer yandan birkaç veli ise “Okul özel okul olunca her imkanı sunuyor ama içeriğin yeterli olması çocuğu motive etmiyor. ...” (V37) şeklinde görüşüyle uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin yeterli olması bir yana çocukları güdülemekte, motive etmekte yetersiz olduğu çıkarılabilir. Farklı bir açıdan içeriklerin yeterli olmasının yanında çocukların sürekli ekran başında sıkılmalarından kaynaklı verimliliklerinin

düştüğünü gözlemleyen veliler (V4, V11 ve V35) bulunmuştur. Bu velilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

V4: “Yeterli değil. Çocuklar bu sisteme alışkın değil, sistem de verimlilik için yeterli değil.”

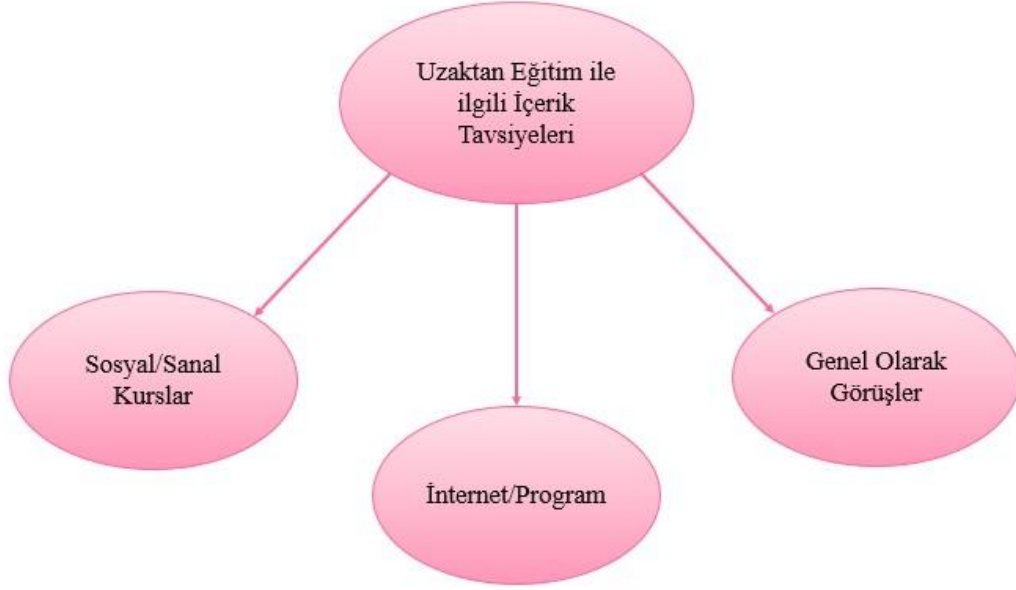
V11: “Yüz yüze eğitim gibi olmadığı gerçeğini hepimiz biliyoruz ancak hiç yoktan da iyidir.”

V35: “İçerik yetse de sınıf yönetiminin zorluğundan dolayı ve çocukların ekran başında sıkılmaları sebebiyle çok verimli geçtiğine inanmıyorum”

Başka bir açıdan da bazı veliler içeriklerin “yetersiz” olmasına rağmen çocuklarının da gerekli özeni göstermediğini belirtmişlerdir. Örneğin bir velinin, “Yetersiz görüyorum çocuklar yeterli şekilde özen ve düzen sağlayamıyorlar.” (V56) görüşü bu bulguyu desteklemektedir. Birkaç veli ise içerikleri yetersiz görmelerinin nedenini çocuklarının ilgi düzeylerine göre değerlendirmişlerdir. Bu veli görüşünü “Yetersiz gibi görünüyor çünkü çocukların çokta ilgisi çekmiyor” (V38) şeklinde ifade etmiştir. Bu durumda içerik faktörünün uzaktan eğitim alan çocukların davranışları, ilgileri, motivasyonları üzerinde büyük bir etkisi olduğu söylenebilir.

4.6 Uzaktan Eğitim ile ilgili İçerik Tavsiyeleri

Araştırmada yer alan görüşme formunda “Uzaktan eğitim ile ilgili içerikleri başkalarına tavsiye ettiniz mi? Nasıl tavsiyelerde bulundunuz? Tavsiye edecek olsanız neler söylediniz? Nedenleriyle açıklayınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Bununla birlikte araştırma örnekleminde bulunan velilerin bu soruya verdikleri yanıtlar uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar şema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 6).

Şekil 6. Uzaktan Eğitim ile ilgili İçerik Tavsiyelerine Ait Alt Temalar

4.6.1 Sosyal/Sanal Kurslar

Araştırma kapsamında yer alan velilerin uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerini tavsiye etme konusunda zorlandıkları görülmüştür. Bununla birlikte “tavsiye etmedim” ifadesine de rastlanmıştır. Bu ifadeyi kullanan veliler genelde yeterliliğine güvendikleri içerikleri tavsiye edebileceklerini söylemişlerdir. Örnek olarak “*Tavsiye etmedim.Sadece internet siteleri, etkinlik ve kitap tavsiyelerinde bulundum.*” (V67) ait görüşüne yer verilmiştir. Bir başka veli ise tavsiye etmemesine rağmen tavsiye edecek olsa özellikle kullandığı ve yararlı gördüğü içerik kaynaklarını belirtmiştir. Bu duruma örnek olarak birkaç velinin doğrudan alıntılanan görüşleri aşağıda yer almıştır.

V57: “... bazı öğretmenler ders videoları yüklüyorlar çocuklar için Onu söyleyebilirdim Çocuklara faydalı olsun diye”

V71: “Ben kimseye tavsiye etmedim.Khan akademiyi tavsiye edebilirim çünkü içeriğini faydalı ve işe yarar buluyorum.”

V88: “Oldu. Konu tekrarı açısından ... iyi olur şeklinde tavsiyem oldu.”

Velilerin çoğunluğu ise “tavsiye ettim” ifadesini kullanmışlardır. Ancak tavsiye ettikleri içeriklerin internet üzerinden çevrimiçi olarak dâhil olabilecekleri kurslar olduğunu belirtmişlerdir. Diğer yandan özellikle “resim”, “işaret dili” veya “online

kitap”, “film” gibi içerikler tavsiye ettiklerini belirten veliler görülmüştür. Buna örnek olarak birkaç veliye ait görüşler örnek olabilir.

V8: “Ev hanımlarına online kura için tavsiyelerde bulunuyorum evde daha iyi imkanlarda kurs alabilirler”

V9: “İşaret dili derslerini resim ile ilgili dersleri tavsiye ederdim”

V47: “Online kitap ,film”

Veliler sosyal hayatın sanal ortama aktarılmasıyla bu şekilde içerik tavsiyesinde buldukları çıkarılabilir. Bazı veliler güvenilir kaynaklara ulaştığında paylaştığını vurgulamıştır. Buna “Doğruluğundan emin olduğumuz... güvenilir kaynaklara ulaştığım zaman kaynak ve içerik tavsiye ederim” (V90) ait görüş örnek verilebilir.

4.6.2 İnternet /Program

Araştırmada yer alan bazı veliler içerik olarak özellikle internet sitesi veya program tavsiye etmişlerdir. Bunlar genellikle “EBA”, “youtube kanalları”, “Çevrimiçi denemeler” ve “Z Kitap” olarak sıralanabilir. En sık kullanılan EBA ifadesi ele alındığında veliler görüşlerinde yararlı bulduklarını, hatta hiç ders çalışmayan çocukların bile EBA üzerinden eksiklerini kapatabileceğini belirtmişlerdir. Örneğin bir veli, “Eba daki eğitimleri suan cok kullanmasakda yararli oldugunu dusunuyorum. Bu yuzden tavsiye edebilirim.” (V12) şekilde görüşünü belirtirken bir başka veli, “... Ebada olana kaynaklar, videolar, destek anlatımlar kendi başına bir okul en tembel öğrenci ,dersi hiç anlamamış bir öğrenci Ebadan kendi başına eksiğini kapayarak dersi gayet güzel anlayabilir.” (V74) görüşüyle onu desteklemektedir. Bunun yanında EBA’nın sadece belli özelliklerini tavsiye eden veliler de bulunmaktadır. Aşağıda birkaç veliye ait doğrudan alıntılanan görüşleri örnek olabilir.

V18: “Ettim. Eba akademik destek (11. ve 12.)”

V40: “Etmedim, eba sitesindeki uygulamaları önerebilirim.”

V62: “Eba tavsiye edilebilir.”

V96: “Z kitap”

V138: “Eba ya yüklenen test ve konu anlatımı sayfalarından yararlı bulduklarımı çocuğuma kullanıp diğer velilere de tavsiye de bulunmaktayım”

Velilerin diğer bir ifadesi ise “youtube kanalları” olmuştur. Bu ifadeye bakıldığında sosyal medya platformlarından en çok kullanıcıya sahip youtube platformunun uzaktan eğitim içerikleri olarak karşımıza çıktığı söylenebilir. Bu durum için veliler görüşlerinde özellikle bir youtube kanalı tavsiye etmemiş sadece youtube platformundan bahsetmişlerdir. İki veliye ait görüşler örnek verilebilir.

V139: “İzlediğim youtube kanalları var. Onları tavsiye ediyorum.”

V149: “...bazı konularda YouTube kullanımı iyi olabilir derdim.”

En az kullanılan ifadelere bakıldığında veliler genelde özel bir site veya içerik tavsiye etmemişlerdir. Bunun yerine çocuklar için yararlı ve olduklarını düşündükleri online soru havuzlarının olduğunu bunları tavsiye ettiklerini belirtmişlerdir. Bir veli “Çevrimiçi denemeler, sınavlar etkili” (V31) derken aynı görüşle paralel bir başka veli görüşünü “...Özellikle sınav öğrencileri ile ilgili çok geniş soru havuzları var ve sorular çok kaliteli” (V113) diyerek yansıtmıştır. Bu bağlamda bazı velilerin görüşleri bu durumu destekler niteliktedir.

V22: “Bazı görseller ile bazı programları tavsiye ettim. Çünkü işimi daha verimli yaptığına inandım.”

V131: “Tavsiye edecek olsam zoom programını tavsiye ederim ordan verilen eğitimler daha kaliteli”

V136: “Tavsiye ettim. Doküman paylaşımı ve görsel paylaşımlar daha çok.”

4.6.3 Genel Olarak Görüşler

Velilerin bu tema altında yer alan görüşlerinde en sık “hayır”, “etmedim”, “tavsiye etmedim” ifadeleri genel olarak görüşler alt teması içinde yer verilmiştir. Veliler etmedim, tavsiye etmedim ifadelerini kullanmalarının yanında görüşlerine bunun nedeninde açıklamalarına devam etmişlerdir. Örneğin bir veli, “...tavsiye etmiyorum çünkü sadece ekran olması zorunlu hallerde olmalı.” (V10) diyerek çocuklarının daha fazla bilgisayar, tablet ve telefonla iç içe olmasını istemediğini dile getirmiştir. Bir başka veli ise “tavsiye etmedim çünkü her anne baba kendi çocuğunun

eğitimiyle ilgilenir bunun gerekli olduğunu dűşünmüyorum.” (V14) görűşüyle ebeveynlerin online içeriklerden daha çok kendi çocuklarına ilgi alaka göstermeleri gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte velilerin bazılarının genel olarak kullandıkları ifadeler aşağıda örnek olarak verilebilir.

V2: “Tavsiye etmiyorum”

V23: “Uzaktan eğitimle ilgili içerikleri başkasıyla paylaşmadım ve tavsiye etmedim.”

V45: “Yok”

V110: “Hayır”

V112: “Etmedim”

Diđer bir yandan bazı veliler tavsiye etmediğini herkesin kendisinin bulması gerektiğini belirtirken bazıları ise tavsiye etmediklerini çünkü tavsiye edecek içerik olmadığını söylemişlerdir. Bu duruma göre uzaktan eğitim ile ilgili daha fazla yararlı ve doğru içerikler oluşturulmasının zorunlu olduğu sonucu çıkarılabilir. Bununla birlikte birkaç veliye ait doğrudan alıntılan görűşler örnek olarak verilebilir.

V38: “Etmedim .Keske cocuklar oyun oynarken nasil level atliyor alıştırılmalar ve testler de böyle olabilir .”

V59: “Etmedim. Herkes kendi bulsun,çaba sarfetsin”

V119: “Etmedim çünkü edilecek pekde güzel bir içerik yok.”

4.7 Uzaktan Eđitim ile ilgili Velilerin Paylaşmak İstedikleri Görűşler

Araştırmada yer alan görűşme formunda “Bizimle paylaşmak istediğiniz sizin önemli gördüğünüz görűşleriniz veya önerileriniz varsa yazınız.” sorusu bir tema olarak üstteki başlıktaki şekliyle ele alınmıştır. Diđer sorulardan farklı olarak bu soruya yanıt verme konusunda veliler zorunlu tutulmamıştır. Soruyu yanıtlamak isteyen velilerin görűşleri yer almış ve uygun alt temalara ayrılmıştır. Aşağıda bu alt temalara ait başlıkların altında velilerin görűşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüme ait tema ve alt temalar řema şeklinde aşağıda gösterilmiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Uzaktan Eğitim ile ilgili Velilerin Paylaşmak İstedikleri Görüşlere Ait Alt Temalar

4.7.1 Öğrenci Odaklı Görüşler

Araştırmaya katılan bazı velilere araştırma kapsamında paylaşmak istedikleri, duyguları, düşünceleri ve önerileri sorulmuştur. Bazı veliler bu soruya yanıt vermişlerdir. Bazıları ise yanıt vermemiş ya da nokta işareti koymuşlardır. Bu soruya yanıt veren velilerin görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitim ile ilgili öğrenci odaklı görüşler olduğu görülmüştür. Veliler bu durumda birkaç farklı görüşe ayrılmıştır.

Birinci görüş, uzaktan eğitim veya yüz yüze eğitim olması farketmeksizin çocukların/öğrencilerin yeterli ilgi ve çabayı göstermediklerini belirten velilerden oluşmaktadır. Örneğin bir veli “... Öğrenciler yeterli eğitim gördüğünü düşünmüyor aynı zamanda kendileri de bir çaba sarfetmiyor. Asıl sıkıntı sizce de öğrenciler de değil mi? Sonuçta çalışma gayesi olan her çocuk uzaktan ya da yüzyüze başarı göstermektedir.” (V4) diyerek görüşünü açıklamıştır. Bu görüşten yola çıkarak çocukların kendilerinin istek ve ilgisiyle başarılı olabilecekleri söylenebilir. Bu görüşün farklı bir versiyonu ise çocuklar ders dışında teknoloji kullanırken uzaktan eğitim derslerine katılmaya o kadar isteksiz oldukları belirtilmiştir. Bu veliye ait görüşün yanında paralel olan görüşlerde örnek olarak verilebilir.

V21: “Canlı derslerde daha çok öğrenciye yönelik sorulmalı”

V142: “Çocuk derslere ilgisizse zaten derse hiç katılmak istemiyor türlü bahanelerle telefonu eline bile almıyor ders saatinden sonra da telefonu bırakmıyor”

İkinci bir görüş ise çocukların/öğrencilerin sorumluluğunun öğretmenlerin ve ebeveynlerin üzerinde olduğu (V8 ve V37) vurgulanmıştır. Bunun yanında çocuklara öğrenmeyi sevdirmenin gerekli olduğu belirtilmiştir. Velilerden bu görüşe sahip biri, “İster örgün ister uzaktan eğitim, her ikisinde de çocuklara okumayı, araştırmayı sevdiremezsek bütün eğitimsel çabaların boşuna gittiğini düşünüyorum...Önemli olan başarı diliminde varlık gösterememiş büyük çoğunluğu kazanabilmektir, önemli olan başarıyı zirveye çıkartmak kadar ,başarıya ulaşamamış çocuklara mutlaka başarabilecekleri bir alan olduğuna inandırmaktır.” (V34) diyerek duygularını yansıtmıştır. Çocuklara başarabilecekleri motivasyon ve desteğin verilmesinin eğitim ve öğretim hayatlarında önemli olduğu söylenebilir. Bu duruma örnek birkaç velinin görüşüne yer verilebilir.

V8: “Öğrenciler bizim geleceğimizdir. Kimse geleceğini en ufak kararla karartmak istemez her davranış onlar üzerindeki mesuliyetimizi arttırır. Yarınlarımız olan gençlere ve çocuklara daha fazla önem verip daha fazla yatırım yapılmalı”

V37: “Uzaktan eğitim ailelere normalden daha fazla sorumluluk yüklüyor bununla birlikte çocuklarla çok fazla yüz göz oluyoruz özellikle ergenlik çağında olanlarla. Öğretmenler gibi çocuklarımız üzerinde yaptırımımız olmuyor.”

Son öğrenci odaklı görüş ise çocuklara/öğrencilere motivasyonlarını artıracak ödülleri veya ders programlarına online şekilde arkadaşlarıyla vakit geçirebilecekleri bir saat/ders konulması önerisi olarak yer almıştır. Buna göre iki veliye ait görüşler örnek gösterilebilir.

V121: “Önemli gördüğüm görüş hep ders anlatılıyor Türkçe matematik fen dersleri ama hiç motivasyon derisi olmuyor moral de çok önemli öğrenciler açısından.”

V131: “Bence öğrenciler için arkadaşları ile birlikte geçirecekleri serbest programlar yapılmalı”

4.7.2 Öğretmen Odaklı Görüşler

Araştırmada yer alan görüşme formunda bu temaya ait soruya cevap veren velilerden bazıları görüşlerinde öğretmen odaklı duygu, düşünce ve önerilerini paylaşmışlardır. Öğretmenlerin derslerine düzenli ve düzgün bir şekilde özellikle kameralarını açarak ders yapmalarının gerekli olduğu belirtilmiştir. Buna göre bazı velilerin görüşleri önemli olabilir.

V19: “hocalar okulların YAPTIĞI PROGRAMAMA GÖRE DERS YAPSINLAR ...”

V41: “öğretmenlerin düzenli bir şekilde uzaktan eğitimi sürdürmesini istiyorum”

V56: “Daha verimli ve özenli eğitimler talep ediyorum.”

V54: “ Online ders sırasında öğrenciler ve öğretmenler çoğunlukla kameralarını kapatıyorlar.. kameraların ve mikrofonların zorunlu olarak açık olmasını isterdim..”

Diğer yandan bu görüşle aynı doğrultuda bazı veliler okulların açılması gerektiğini öğretmenlerin yüz yüze daha verimli olacaklarını savunmaktadırlar. Bunun nedeninin; velilerin kendi eğitim hayatları boyunca sürekli yüz yüze eğitim görmüş olmaları söylenebilir. Çocuklarının uzaktan eğitim ile dersleri anlayamadıklarını ve öğrenemediklerini varsaydıkları görülmüştür. Örneğin bir veli, “Eğitim bir süreçtir oluştur sınıfta öğretmen örneği ve önderliğinde olursa sağlıklı olur” (V98) görüşüyle bu durumu desteklemektedir. Bu durumla paralellik gösteren bazı velilere ait görüşler aşağıda yer almaktadır.

V72: “En yakın zamanda okulların açılmasından yanayım. öğretmenlerimiz ne kadar ilgili ve verimli olsalarda okulların açık olduğu gibi olmuyor...”

V112: “Okullar bir an önce yüzyüze eğitime açılmalı”

4.7.3 Aile Odaklı Görüşler

Araştırmada yer alan bazı veliler öneri ve görüşlerini belirtirken özellikle yüz yüze eğitim ya da uzaktan eğitim fark etmeksizin genel eğitim-öğretim çerçevesinde çocukların/öğrencilerin başarılarında en büyük etkenin aile olduğu vurgulanmıştır. Örneğin bir veli görüşünde çocukların/öğrencilerin başarısını uzaktan eğitim değil

ailelerin desteklerinin sayesinde olduğunu “... uzaktan eğitim öğrencilerin başarısını olumsuz yönde asla etkilemedi çünkü çalışkan ve başarılı olan öğrencilerin arkasında onlara destek veren aileleri var ve başarıları asla düşmedi ama başarısız öğrenci okul devam etse de aynıydı uzaktan eğitimde de aynı kaldı yani eğitim de ailenin çok büyük etkisi var sadece okul veya öğretmenle olacak bir iş değil. ...” (V74) diyerek açıklamıştır.

Bununla birlikte bazı veliler ise veli- öğretmen, veli-okul bağlamında iletişimin eksik olduğunu bundan dolayı bu soruna çözüm getirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu duruma örnek bir velinin görüşü gösterilebilir.

V135: “Öğretmen veli irtibatı bu süreçte daha önemli,rutin bir şekilde bilgilendirme yapılmalı, devlet okullarında bu konuda eksiklik olduğunu düşünüyorum.”

4.7.4 Sistem Odaklı Görüşler

Araştırmanın bu teması içinde velilerin çoğu bu sistem odaklı alt temasında görüş ve önerilerini paylaşmıştır. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim üzerinden yapılan görüşlere burada yer verilmiştir. Örneğin bir veli uzaktan eğitim hakkında “...çocukların alışık olduğu bir sistem değil. Türkiye de böyle bir sistem zorunluluk ile geldiği için adaptasyon süreci daha da zorlaştı. Verimlilik tamamen düştü. ...” (V4) diyerek çocukların başarısız olmalarının sebep olarak uzaktan eğitim sistemini göstermiştir. Diğer yandan bazı veliler uzaktan eğitimin belli koşullarda sistemde devamlı olması (V24) ve içerik, materyallerin geliştirilmesi (V36) gerektiğini vurgulamışlardır. Bu durumu yansıtan velilerin görüşleri aşağıda yer almaktadır.

V24: “Uzaktan eğitim , eğitim sistemimizde hep kalmalı belli alanlarda , durumlarda devam etmelidir .Tabiki fırsat eşitliğini sağlayarak.”

V36: “Geliştirilebilirse ben uzaktan eğitimi destekliyorum.derslerin de çeşitlendirilmesi ve materyallerin arttırılması lazım”

Bununla birlikte birkaç veli ise görüşlerinde ilk defa bu kadar uzun süre uygulanan sistemin hata ve eksikleri olduğunu ancak bu hata ve eksikliklerin giderilmesi gerektiğini açıklamışlardır. Bunun anlamı veliler uzaktan eğitim sisteminin

yararlı olduğu ancak yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığı görüşünü paylaştıkları söylenebilir. Bazı velilerin doğrudan alıntılanan görüşleri örnek olabilir.

V16: “Bu virüs döneminde ilk okullar gayet yeterli eğitim gördü ama lise eğitimleri yüz yüze daha verimli olabilir”

V35: “Uzaktan eğitim mecburi ve ilk defa bu kadar yaygın olması sebebiyle eksiklikler içerik ve teknik olarak giderilmelidir”

V84: “EBA min altyapı sistemi daha da geliştirilmeli ,konu anlatımları daha geliştirilmeli ve test sayısı artırılmalı.”

Bazı velilere göre ise uzaktan eğitimde ders saatleri, özellikle bazı sınıf düzeylerinin müfredatının değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Örneğin bir veli bu konuda “8 ve 12 sınıf Sınav müfredatı değiştirilmelidir. Detaya inmeden yüzeysel sorular olmalıdır.” (V106) demiştir. Bir başka veli ise “Dersler kesinlikle 30 dakkeyi geçmemeli. Resmi okullarda her kademedeki görüntülü ders zorunlu olmalı.” (V110) diyerek bu görüşe destek olmuştur. Bu duruma bazı velilerin görüşleri örnek olabilir.

V58: “Dersler çok uzun çocuklar kopuyor”

V113: “Uzaktan eğitim belli ki bundan sonra hayatımızda olacak ama bu kadar uzun süre almamalı tamamlanmış diyemezsiniz ama süreler doğru planlanmalı”

Bunlardan farklı olarak bazı veliler ise devlet okulları ile özel okullar arasındaki farklılığa değinmişlerdir. Bu durum için bir velinin “Devlet okullarında eğitim uzaktan eğitim çok eksik yönleri var özel okullar daha deneyimli” (V124) görüşü örnek olarak incelenebilir. Buradaki veliye göre pandemi döneminde uzaktan eğitim sistemini özel okullar daha iyi yönetmişlerdir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma boyunca uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin veliler üzerindeki etkisine ait bulgular incelenmiştir. Araştırma içinde yer alan bulgulara ait sonuçlar ve literatürdeki yeri aşağıda sunulmuştur.

5.1 Sonuç ve Tartışma

Zaman akmaya devam ettikçe insanlıkta birçok yönden gelişim ve değişim göstermektedir. Bu gelişim ve değişimler özellikle toplumların şekillenmesini sağlamaktadır. Toplumların gelişimi ve değişmesi internet kavramının yaşamımıza dâhil olmasıyla hızlanmıştır. Diğer bir açıdan toplumlar değişimlerini eğitim üzerinden gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda internet ve eğitimin ortak kesişimi ise uzaktan eğitim, çevrimiçi öğrenme gibi kavramları ortaya çıkarmıştır. Bununla beraber bütün dünyayı etkileyen covid-19 salgınıyla ilgili birçok bilgi ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı araştırma içinde uzaktan eğitim ve salgın ile ilgili internet ortamına aktarılan bilgi kirliliğinin ortak paydaları veliler gözünden değerlendirilmiştir. Böylece eğitim ve uzaktan eğitim bağlamında internet dünyasının etkisi görülmüştür. Bu çalışmayla ülkemizin en önemli konularından sosyal medya/internetin, eğitim ve uzaktan eğitime etkisinin araştırılmasında gelişmesinde ve hatta denetlenmesinde katkıda bulunabilir. Bu bölümde araştırmaya ait elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

Genel anlamda araştırmaya bakıldığında yöntem olarak; nitel araştırma yöntemi, durum çalışması seçilmiş ve 150 veliye ait görüşler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu velilerin görüşlerini elde etmek için açık uçlu sorular Google form üzerinden sorulmuştur. Bununla birlikte velilerin %72,7'si kadınlardan %23,3'ü ise erkeklerden oluşmaktadır. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre cinsiyet değişkeninin etkili olduğu görülmüştür. Kadınlar görüşlerinde genel olarak daha uzun ve duygusal cümleler kurarken erkekler ise kısa ve keskin yanıtlar vermişlerdir. Ancak Koca (2021) tarafından pandemi sürecinde görev yapan öğretmenler üzerine olan bir araştırmaya göre cinsiyet değişkeniyle uzaktan eğitime yönelik tutumlarında farklılık görülmediğini belirtilmiştir. Bu durumun araştırma sonuçlarıyla ters düştüğü söylenebilir. Yaş aralığı değişkenine bakıldığında özellikle 39-46 yaş aralığında bulunan velilerin Y kuşağında yer alan yaratıcı, otoriteye karşı, teknolojiye düşkün gibi özellikleri görüşlerinde

yansıttıkları söylenebilir. Bu durum araştırmayı etkilemiştir. Araştırma için velilerin kişisel özelliklerinden eğitim durumlarının mesleklerine göre görüşlerini daha fazla etkilediği görülmüştür. Velilerin meslekleri incelendiğinde çoğunluğu ev hanımı (63) iken eğitim durumlarında %40'ı üniversite mezunlarından oluşmaktadır. Bu durumda uzaktan eğitim içinde velilerin ev ortamında çocuklarla yer almasının görüşlerine etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma içine dâhil edilen diğer demografik özelliklere bakıldığında; velilerin görüşlerini en çok etkileyen değişken, çocuk sayısı olarak kabul edilebilir. Bu değişkene bakıldığında velilerin; %14'nün 1 çocuğa, %43,3'ünün 2 çocuğa, %29,3'ünün 3 çocuğa, %9,3'ünün 4 çocuğa ve %4'nün 5 veya 5'ten fazla çocuğa sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte çocuk sayısı fazla olan veliler görüşlerinde, özellikle çocuk sayısının uzaktan eğitimi etkilediğini belirtmişlerdir. Çatalkaya (2020) tarafından yapılan çalışmada velilerin çocuk sayılarının artmasıyla okulla yapılan işbirliğinin yani çocukların eğitim hayatına yönelik teşvikin azaldığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle velilerin çocuk sayısının, velilerin eğitime yönelik bakış açılarını ve düşüncelerini etkilediği sonucu çıkarılabilir. Diğer yandan velilerin çocuklarının genel olarak lise eğitim kademesinde (65 çocuk) yer aldığı ortaya çıkmıştır. Bu değişkene bakıldığında; çocukların eğitim kademesinin farklılaşmasının, velilerin teknolojiye ve uzaktan eğitime yönelik görüşleri üzerinde farklılıklar oluşturduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin güvenilirliği hakkında görüşler temasından bulunan alt temaların altındaki velilerin görüşleri incelendiğinde; velilerin görüşleri ulaşılan kaynaklara duyulan güven, sosyal medyaya duyulan güven, resmi kurumlara duyulan güven, çevreden duyulanlara güven ve içeriklere/paylaşımlara duyulan güvensizlik olmak üzere beş alt temaya ayrılmıştır. Velilerin ulaşılan kaynaklara duyulan güven alt temasına bakıldığında; en kısa zamanda ellerinin altında buldukları günlük hayatlarında sürekli iç içe oldukları teknoloji araçlarıyla içeriklere ulaştıklarını görüşlerinde belirtilmişlerdir. Bunu yanında ifadelerinde sıklıkla kullandıkları internet, telefon, televizyon gibi araçlar, velilerin güven duydukları kaynak olarak ele alınmıştır. Bu nedenle velilerin sıklıkla kullandıkları teknolojik kaynaklara güvendikleri sonucu çıkarılabilir.

Diğer bir yandan ulaşılan kaynaklara duyulan güven alt teması içinde bazı veliler görüşlerinde kendi bakış açılarını yansıtan, kendilerince doğruluğunu teyit ettikleri

haber siteleri ve kanalları, canlı yayınlar gibi medya kaynaklarına güven duydukları ortaya çıkmıştır. Bu açıdan velilerin, anında ulaştıkları içeriklere daha fazla güven duydukları söylenebilir. Diğer yandan Sayan ve Yıldız (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre eğitimde rol alan öğrenen, öğretici, okul yöneticileri ve veliler; teknoloji veya uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere, etkinliklere ulaşırken güvenilir kaynaklara erişim sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, bu çalışma için beklenen sonucu desteklemektedir.

Sosyal medyaya duyulan güven alt temasında ise veliler özel sosyal medya uygulamalarının adını vermişlerdir. WhatsApp, Instagram, Youtube, Facebook ve Twitter gibi sosyal medya uygulamaları örnek verilebilir. Açıklamaların belli platformlar üzerinden yapılmasının içeriklere ulaşma ve ulaştırma yönünden kolay bir yöntem oluşundan dolayı velilerin görüşlerinde özellikle yer aldığı söylenebilir.

Sosyal medya uygulamaları birçok insan tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bununla birlikte velilerin, doğruluğundan emin olmamalarına rağmen sosyal medya uygulamalarından elde ettikleri içeriklere güven duydukları görülmüştür. Sosyal medya kullanıcılarının ve içerik üreticilerinin aynı görüş/düşünce içinde yer almaları, sosyal medya içeriklerine güven duyulmasının nedeni olabilir.

Velilerin bazıları sosyal medyaya duyulan güven alt teması içinde sosyal medyaya güvenden ziyade kullanmaya mecbur kaldıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte toplumun her alanında yer alan sosyal medyadan elde edilen içeriklere güvenmeyişlerinin nedeni güvenilirliklerinin tam olarak denetlenememesinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. Erturgut'un (2010) yaptığı çalışma özellikle internet tabanlı olan uzaktan eğitimin sosyolojik, psikolojik, pedagojik ve etik yönleriyle ele alınmasının ve denetlenmesinin zorunlu olduğunu bununla beraber öğrenen ve öğreticilerin teknoloji konusunda yeterli bilgiye ve bilince sahip olması gerektiğini vurgulamıştır. Böylece eğitimin ve toplumun yer aldığı her alanda olduğu özellikle sosyal medya alanında gerekli denetleme mekanizmaları ile ilgili bakanlıklar açılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Resmi kurumlara duyulan güven alt temasında ise velilerin bir kısmı görüşlerinde sosyal medyaya güvenmek yerine milli eğitim bakanlığının paylaştığı içeriklere güvendiklerini belirtmişlerdir. Görüşlere genel olarak bakıldığında; velilerin

bir bölümünün mesleğinin memur (devlet çalışanı) ve öğretmen olduğu görülmüştür. Bundan dolayı velilerin; okul, okul yönetimi gibi milli eğitim bakanlığına bağlı devlet kuruluşları tarafından paylaşılan içeriklere güven duydukları söylenebilir. Özellikle öğretmen olarak görev yapan velilerin, birebir uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim içeriklerine katkı sağlamada etkin ve etkili oldukları sonucu çıkarılabilir.

Bir başka alt tema ise çevreye duyulan güvendir. Veliler görüşlerinde ilk elden edinilen bilgilerin daha güvenilir olduğu noktasında fikir birliği içerisindeyler. Bundan dolayı uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere güven duymalarında kolaylıkla görüştüğü öğretmenlerine, arkadaşlarına veya akrabalarına ait düşüncelerin, bakış açılarının veliler üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

İçeriklere/paylaşımlara duyulan güvensizlik alt temasında yer alan velilerin az bir bölümünün görüşlerinde uzaktan eğitim ile ilgili içeriklere yönelik güvensizlik duyduklarına dair ifadeler saptanmıştır. Bazı velilerin özellikle sanal ortamdaki içeriklere ve paylaşımlara yönelik şüphe duydukları, sorguladıkları söylenebilir. Sanal ortamlara duyulan güvenin sorgulanması ve doğru bilginin araştırılması bu araştırma kapsamında beklenen bir çıkarım olmasına rağmen velilerin az bir bölümünde görülmüştür.

Araştırmada bulunan velilerin uzaktan eğitim ile ilgili değişiklikler hakkındaki görüşleri teması kendi içinde doğrudan olumsuz yargılar, ekonomik açıdan yapılan değerlendirmeler, sağlık açısından yapılan değerlendirmeler, zamana/mekâna bağlı yapılan değerlendirmeler, teknoloji açısından yapılan değerlendirmeler, yüz yüze eğitim açısından yapılan değerlendirmeler, sosyal hayat açısından yapılan değerlendirmeler ve uzaktan eğitimin çocuklara etkisine ilişkin değerlendirmeler şeklinde alt temalara ayrılmıştır. Doğrudan olumsuz yargılar alt temasına ait bulguların sonucunda veliler özellikle verimsiz, olumsuz ifadelerini kullanmışlardır. Bu durum için velilerin uzun süredir devam eden uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerinde olumsuz bir yargıya sahip oldukları düşünülmektedir. Buna rağmen velilerin bazıları “hiç yoktan iyidir” gibi ifadelerle eğitimin hiç olmamasındansa uzaktan eğitim şeklinde olmasının bu süreçte yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum Pınar ve Dönel Akgül (2020) tarafından hazırlanmış olan çalışmada pandemi sürecinde birden fazla platform üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitimin, öğrenenlerin bu süreçte eğitim-öğretimden uzak kalmaması için bir alternatif olduğu çıkarımıyla paralellik göstermektedir.

Ekonomik açıdan yapılan değerlendirmeler alt temasında ise velilerin görüşlerinde olumlu ifadeler kullandıkları görülmüştür. Örneğin masraf yok, ekonomik rahatlık, ücretsiz içerik bunlardan birkaçıdır. Çocukların okulda ve okul yolunda harcadıkları maliyet yerine uzaktan eğitim ile bilgisayar, tablet veya telefon üzerinden yapılan/paylaşılan derslerin aile ekonomisine yönelik rahatlık sağladığı söylenebilir. Bu konuyu destekleyen bir çalışmada, üniversite öğrencileri uzaktan eğitim ile vakitten ve paradan tasarruf etmekten memnun olduklarını belirtmişlerdir (Genç ve Gümrükçüoğlu 2020).

Bunun yanında velilerin, ekonomik açıdan yapılan değerlendirmeler alt teması altında yer alan görüşlerine göre veliler pandemi ile gelen uzaktan eğitimden önce çocuklarına vakit ayıramaz ve ilgilenemezken pandemi ile gelen uzaktan eğitim sayesinde çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdiklerini, ilgilendiklerini vurgulamışlardır. Veliler, uzaktan eğitim nedeniyle çocuklarının arkadaşlarıyla olan sosyal ilişkilerinin olumsuz yönde değiştiğini ifade etmişlerdir. Buna rağmen veliler görüşlerinde, aile içi ilişkilerinin (çocuk-ebeveyn arasında) kuvvetlendiğini (olumlu yönde değiştiğini) belirtmişlerdir.

Sağlık açısından yapılan değerlendirmeler alt temasına bakıldığında; toplumda yer alan engelli veya okula gidemeden evde eğitim almak zorunda kalan çocuklar için uzaktan eğitimin bir eşitlik fırsatı olduğu ortaya çıkmıştır. Veliler görüşlerinde, uzaktan eğitimin özellikle engelli ve evde eğitim alan çocuklar için kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Diğer yandan veliler çocuklarının sürekli ekran karşısında olduklarını ve fiziksel rahatsızlıklarının ortaya çıktığını dile getirmişlerdir. Çocuklarının sıkça teknoloji kullanımına bağlı olarak sağlıklarında oluşan değişimleri uzaktan eğitime bağlamış oldukları düşünülmektedir. Bununla beraber veliler, çocuklarında uzaktan eğitimden kaynaklı ortaya çıkan ya da çıkabilecek rahatsızlıklardan endişe duyduklarını söylemişlerdir.

Zamana/mekâna bağlı yapılan değerlendirmeler alt temasına ait bulguların sonucunda velilerin sıklıkla ev ortamı, okul ortamı gibi ifadeler kullandığı görülmüştür. Bu durum için uzaktan eğitim ile ilgili değişimler pandemi döneminden günümüze yaşanan zamana ve mekâna bağlı olarak değerlendirilmiştir. Bazı veliler çocuklarının rahat bir ortamda yani pandemi döneminde özellikle evde öğrenim görmelerini uygun görürken bazı veliler ise ev ortamında, okul ortamının ve atmosferinin oluşturulmasının

uygun olmadığını vurgulamışlardır. Bundan dolayı velilerin görüşlerine bakıldığında çocuklar için pandemi döneminde uzaktan eğitim geçici fayda sağlayabileceğini ancak daha uzun süre uzaktan eğitimin devam etmesi durumunda veliler uzaktan eğitimin faydalı olmayacağını ifade etmişlerdir.

Teknoloji açısından yapılan değerlendirmeler alt teması incelendiğinde; veliler ifadelerinde çocuklarının hepsine yetecek kadar teknolojik araçları olmadığından, herkesin evde internet olmadığını ve sisteme bağlanmakta sorun yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu ifadelerle bakıldığında pandemi döneminden bu yana uzaktan eğitim ile ilgili altyapı ve teknoloji eksikliğinin giderilemediği düşünülmektedir. Genç ve Gümrükçüoğlu (2020) tarafından üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışını inceleyen çalışmaya göre öğrencilerin teknoloji altyapısı yüzünden; %70'den fazlasının derse girişte, %68'den fazlasının çevrimiçi sınavlar sırasında problem yaşadığını belirtirken %3'ü ise herhangi bir altyapıları olmadığını ifade etmişlerdir. Bu çalışma, 2020 yılından itibaren teknolojik altyapı sorununa çözüm getirilemediğini göstermektedir.

Teknoloji açısından yapılan değerlendirmeler alt teması içinde yer alan bazı velilere göre ise uzaktan eğitim sistemi tam olarak istenilen düzeyde olmasa da gelişim göstermiştir. Ancak velilere göre uzaktan eğitim sisteminin gelişmesi için teknolojik yatırımlara, gelişmiş internet altyapılarına ve teknolojik donanımlara ihtiyaç olduğunu söylemişlerdir. Diğer yandan bazı veliler ise toplumun uzaktan eğitimi, teknolojiyi ve interneti kullanma konusunda yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Buna göre covid-19 salgınından bu yana uzaktan eğitim ve internet konusunda toplumun yeterince donanıma ve teknoloji kullanma yeterliliğine sahip olmayışı bir yana internet ve teknolojik altyapı konusunda da gelişim sağlanamadığı söylenebilir.

Yüz yüze eğitim açısından yapılan değerlendirmeler alt temasına bakıldığında; veliler, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre uzun vadede daha verimli olacağını belirtmişlerdir. Bundan dolayı veliler, yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimi karşılaştırmışlardır. Bununla beraber bazı veliler çocuklarının yüz yüze eğitim alamadıkları için başarısız olduklarını ifade etmişlerdir. Bunun anlamı velilerin gözünde çocuklarının başarı düzeyleri yüz yüze eğitim alıp almamalarına göre değişiklik göstermektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin yer aldığı bir çalışmada; uzaktan eğitimin klasik eğitimin yerini tutmadığı ve uzaktan eğitimin

çocukların başarı düzeyleri üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır (Görgülü Arı ve Hayır Kanat 2020).

Sosyal hayat açısından yapılan değerlendirmeler alt temasında yer alan velilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim ile çocuklar asosyal bireyler haline gelmişlerdir. Veliler görüşlerinde çocuklarının sürekli bilgisayar başında vakit geçirmelerinden dolayı arkadaşlarından (sosyal çevreden) uzaklaştıklarını belirtmişlerdir. Bununla beraber veliler, aile içi iletişimde de bazı sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Veliler, bu durumu pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimle bağdaştırmışlardır. Özellikle pandemi döneminde çocukların uzaktan eğitim almaları, sosyal hayatlarının fiziksel ortamdan sanal ortama doğru yönelmesini sağlamıştır. Bu durumda uzaktan eğitimin; çocukların eğitim, aile ve sosyal hayatlarını doğrudan etkilediği sonucu çıkarılabilir.

Uzaktan eğitimin çocuklara etkisine ilişkin değerlendirmeler alt temasına bakıldığında; veliler, çocuklarının aldıkları uzaktan eğitimi, okulda aldıkları eğitime göre değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda veliler, çocuklarının okulda aldıkları eğitime göre uzaktan eğitim ile yapılan derslere ilgisiz olduklarını ifade etmişlerdir. Veliler, çocuklarının ilgi ve merak düzeylerinin düştüğünü bunun yanında çocuklarının uzaktan eğitim derslerine odaklanmakta da zorluk yaşadıklarını söylemişlerdir. Bu durumda uzaktan eğitimin, çocukların ilgi-merak-odaklanma düzeyleri üzerinde etkili olduğu sonucu çıkarılabilir. Başka bir açıdan ise veliler çocuklarının ekrana bağlı, oyun bağımlısı genel tanımıyla teknoloji bağımlısı olmalarından endişe ettiklerini belirtmişlerdir. Güzen'nin (2021) yaptığı çalışmada pandemi sürecinde dijital oyunlarla zaman geçirme süresi artıkça teknoloji bağımlılığına yönelik eğilimin arttığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak her iki durumda da pandemi ve uzaktan eğitim, çocukların sürekli teknoloji ile iç içe olmasını sağlamıştır. Bundan dolayı pandemi ve uzaktan eğitim şartları, çocukların teknoloji bağımlılığının artmasında etkili olmuş olabilir.

Diğer yandan uzaktan eğitimin çocuklara etkisine ilişkin değerlendirmeler alt temasında yer alan bazı velilere göre çocuklarının uzaktan eğitimden olumsuz etkilenmelerinin nedenini çocuklarının kendilerinden kaynaklandığını söylemişlerdir. Bu bağlamda her çocuğun kendi içinde öğrenme şeklinin farklı olmasından dolayı çocukların uzaktan eğitime adapte olmakta zorlandıkları söylenebilir. Bununla birlikte veliler, uzun süre ekran başında vakit geçirmek zorunda kalan çocuklarının dikkat düzeylerinin düştüğünü belirtmişlerdir. Buna ek olarak bazı velilere göre uzaktan eğitim

ile sürekli değişen ders programları, ders saatleri ve öğretmenlerin; çocukların uzaktan eğitime uyumunu zorlaştırdığını söylemişlerdir. Bundan dolayı uzaktan eğitim ile ilgili olumlu veya olumsuz değişikliklerin özellikle çocukların üzerinde etkili olduğu sonucu çıkarılabilir.

Araştırmada yer alan velilerin, uzaktan eğitimin çocukların üzerindeki etkileri hakkında görüşleri teması kendi içinde altı alt temaya ayrılmıştır. Bunlar; sosyal hayata etkisi, akademik hayata etkisi, psikolojik olarak etkisi, fiziksel olarak etkisi, teknoloji kullanımına yönelik etkisi ve etkisiz şeklinde sıralanabilir.

Sosyal hayata etkisi alt teması incelendiğinde; veliler görüşlerinde çocuklarının okula ve arkadaşlarına yönelik olumlu anlamda ilgilerinin arttığını belirtmişlerdir. Bu nedenle yüz yüze eğitimde çocukların, okula ve arkadaşlarına yönelik olumlu bir tutum göstereceği varsayılabilir. Diğer açıdan velilerin bir kısmı görüşlerinde çocuklarının yalnızlık çektiğini, asosyal ve içine kapanık olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında çocuklarının asabileştiğini belirten velilerde bulunmaktadır. Veliler uzaktan eğitimin, çocuklarının sosyal hayatlarının ve düzenlerinin değişmesinde etkili olduğunu söylemişlerdir. Bu konuda bir tek uzaktan eğitim açısından değerlendirme yapılmasının doğru olmadığı düşünölmektedir. Bu anlamda Yurt (2020) tarafından yapılmış olan çalışmada öğrenci-öğretmen veya öğrenci-öğrenci arasında iletişimi sağlayan birebir derslerin (örneğin: beden eğitimi dersi) eğitimde çocukların iletişim kurma ve sosyalleşmesi konusunda büyük bir etkiye sahip olduğu ortaya konulmuş olması bu araştırmaya ait sonuçlarla örtüşmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitimin çocuklar üzerindeki etkisi incelenirken pandemi şartları/etkileri ve çocukların bireysel özelliklerinin de dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

Akademik hayata etkisi alt temasına göre veliler çocuklarının okuldan ve derslerinden uzaklaştıklarını ayrıca notlarının düştüğünü vurgulamışlardır. Bundan dolayı uzaktan eğitimin, çocukların akademik eğitime yönelik duygu ve düşüncelerini etkilediği söylenebilir. Veliler, özellikle uzaktan eğitim ile okul (eğitim) hayatına başlangıç yapan çocuklarının daha fazla etkilendiklerini ve zorlandıklarını söylemişlerdir. Bazı veliler ise uzaktan eğitim ile çocuklarının akademik hayatında bir değişiklik olmadığını hatta okula gitme konusunda isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda velilerin gözlemlerine dayanarak çocukların akademik hayatlarına yönelik

isteklerinin artmış olduğu görülmüştür. Ancak veliler çocuklarının çevreye yönelik davranışlarında değişim görmediklerini söylemişlerdir.

Genel olarak akademik hayata etkisi alt temasına bakıldığında; eğitimin, uzaktan eğitim şeklinde olması nedeniyle çocuklarının özellikle ders başarılarının düştüğü veliler tarafından gözlemlenmiş ve aktarılmıştır. Uzaktan eğitimin, çocukların akademik anlamda başarısı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğu sonucu çıkarılabilir.

Uzaktan eğitimin çocuklar üzerindeki psikolojik etkisini tanımlayan alt teması incelendiğinde; velilere göre uzaktan eğitimden sonra çocuklarının bazıları saldırgan tavırlar sergilerken bazı çocukların ise sessizleşip içine kapanık hale geldiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte bazı velilere göre çocukları; uzaktan eğitim ile birlikte duyarsız, benmerkezci, sorumluluk almaktan kaçınan ve asosyal bireyler olma yolunda ilerlemişlerdir. Bu durumda uzaktan eğitim bir tek eğitim alanında değil doğrudan veya dolaylı yoldan psikoloji ve sosyoloji alanlarına da etki ettiği sonucu çıkarılabilir. Bunun dışında uzaktan eğitimden dolayı çocuklarının aileye olan bağımlılığının arttığını belirten veliler de görülmüştür.

Fiziksel olarak etkisi adlı alt temada ise veliler çocuklarında fiziksel (vücut yapısı) olarak değişimler gözlemlemişlerdir. Bu durumu ifade ederken sıklıkla aşırı kilo aldı, yorgun, tembel gibi kavramları kullanmışlardır. Çocukların fiziksel olarak değişmesi, pandeminin getirdiği sürekli aynı ortamda kalıp hareket alanlarının sınırlandırmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Bu yüzden velilerin pandemi dönemiyle uzaktan eğitimi bir arada değerlendirdikleri görülmüştür.

Uzaktan eğitimin çocukların üzerindeki etkileri hakkında görüşleri teması içinde teknoloji kullanımına yönelik etkisini inceleyen alt temasında sıkça rastlanan kavram “teknoloji bağımlılığı” olmuştur. Bu anlamda uzaktan eğitimin sürekli hale gelmesi, çocukların teknoloji bağımlısı olmasında etkili olabilir. Bilgisayar bağımlılığı konusunda öğretmenler ve velilerin görüşlerinin yer aldığı bir çalışmada çocukların bilgisayar oyunu oynamasının akademik başarılarını olumsuz etkilediği sonucu çıkarılmıştır. Çalışmanın devamında ise öğretmenlere göre bilgisayar oyunu oynamanın çocuklar için faydalı olabileceğini hatta ödül olarak kullanılabilceği görüşünde hemfikirken velilere göre çocukların bilgisayar oyunu oynamasını zararlı bulduklarını

belirtmişlerdir (Ulusoy 2019). Yapılan çalışmadaki görüşler ile bu araştırma içinde yer alan velilerin görüşlerinin uyumlu olduğu söylenebilir.

Etkisiz adlı alt tema incelendiğinde; velilerin bazıları kısa ve sade bir şekilde uzaktan eğitimin çocuklarını etkilemediğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda uzaktan eğitim, çocukların davranışları üzerinde çok fazla etkiye sahip olmadığı söylenebilir. Bu durum için araştırma iki zıt kutupta toplanmaktadır. Araştırma kapsamında değerlendirildiğinde; uzaktan eğitimin çocukların davranışları üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak bazı velilerin görüşleri de önemsenmiştir. Veliler pandemi ve uzaktan eğitim ile ilgili çocuklarına gerekli açıklamaları yaptıklarını ve çocuklarının çalışkan, anlayışlı olduğunu bu yüzden uzaktan eğitimden etkilenmediklerini belirtmişlerdir. Çocukların kendi nitelikleri veya ebeveynlerinin davranış şekillerine göre çocukların özellikle eğitim hayatlarında farklılıklar görülmüştür.

Uzaktan eğitimde yer alan öğretmenler hakkında görüşler teması altında yer alan velilerin görüşleri incelendiğinde; sisteme yönelik tutumlar, yetersiz denetim/değerlendirme, teknolojik/teknik sorunlar ve yüz yüze eğitimle karşılaştırma şeklinde dört alt temaya ayrılmıştır.

Sisteme yönelik tutumlar alt teması incelendiğinde; araştırmaya katılan velilerin, çocuklarının uzaktan eğitim öğretmenleri ile ilgili görüşleri genel anlamda olumlu yönde olmuştur. Bu bağlamda velilerin çoğunun çocuklarının uzaktan eğitim öğretmenleri hakkında olumlu bir yargıya sahip oldukları söylenebilir. Bununla birlikte bazı veliler öğretmenleri, sistem üzerinden bir değerlendirmeyle eleştirmişlerdir. Uzaktan eğitimin, öğretmenlerin kendileri üzerinde büyük bir baskı oluşturduğu konusu vurgulanmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sisteminden fazlasıyla etkilendikleri için verimliliklerinin düştüğü diğer bir eleştiri konusu olmuştur.

Diğer yandan veliler, uzaktan eğitim ile öğretmenleri rahatlıkla gözlemlediklerini ve birebir iletişim kurduklarını, pandemi olmasına rağmen bu durumdan hoşnut olduklarını belirtmişlerdir. Veliler, uzaktan eğitim ile öğretmenleri denetlediklerini ve dersleri yakından gözlemlediklerini söylemişlerdir. Ancak bu durum, öğretmenlerin çocuklar üzerindeki otoritesinin dağılmasına neden olabilir. Buna rağmen Kalın (2020) tarafından yapılan çalışmada öğrenciler hakkında velilere verilen geri bildirim çocukların motivasyonunu arttırdığı sonucu ortaya konmuştur. Bunun anlamı

uzaktan eğitim veya klasik eğitim fark etmeksizin öğretici-veli arasında kurulan açık iletişim çocukları etkilemektedir. Bununla beraber veliler görüşlerinde öğretmenlerin pandemi süresince destekleyici, aktif ve etkili iletişim kurmuş olduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında veliler, öğretmenlerin sisteme adapte olmakta zorlandıklarını ve telafi konusunda eksikliklerinin olduğunu ayrıca vurgulamışlardır.

Yetersiz denetim/değerlendirme alt temasına bakıldığında; öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ders işleyişine yönelik görüşler yer almaktadır. Veliler görüşlerinde sıklıkla “düzensiz ve disiplinsiz” ifadelerini kullanırken bazı veliler, öğretmenlerin özellikle çocukların ödevlerini denetleme konusunda çok rahat davrandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumu ifade ederken “çocukları serbest bıraktıkları için” cümle kalıbı ile karşılaşmıştır. Çocuklarının öğretmeninden memnun olmasına rağmen çocuklara çok fazla ödev verilmesinden, ödevlerin kontrol edilmemesinden dolayı rahatsız olduğunu belirten velilerde bulunmuştur. Ancak MEB (2021) yaptığı bir açıklamada uzaktan eğitim ile öğrencilerin 2020 yılına göre EBA’ da bulunan ödevleri yapma oranları %95’e, uzaktan eğitim dersleri sonrasında tekrar yapma oranları %93,6’ya çıktığını ifade etmiştir. Bu durum araştırma sonucuyla ters düşmektedir. Geniş çerçeveden bakıldığında; öğretmenlerin denetimde ve değerlendirmede yetersiz bulunmasının nedeninin aynı ortamda yüz yüze ders işlenmemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemine adapte olmakta zorlandıkları için ödev verme/değerlendirme konusunda yetersiz olabilecekleri düşünülmektedir.

Alt temalardan, teknolojik/teknik sorunlar alt teması incelendiğinde; uzaktan eğitim öğretmenlerinden daha çok teknolojik/teknik sorunlardan dolayı bir değerlendirme yapıldığı görülmüştür. Ancak teknolojik/teknik sorunlar üzerinden öğretmenlerin davranışlarına yönelik değerlendirmeler de yapılmıştır. Bununla birlikte Arslan'nın (2021) yaptığı çalışmada uzaktan eğitimde ortaya çıkan teknoloji temelli sorunların öğrenenin ve öğreticinin derslerinde isteksizliğe ve verimsizliğe neden olduğu ortaya konmuştur. Bu anlamda uzaktan eğitimde teknolojik sorunların olması öğreneni etkilemesinin yanında öğreticiyi de olumsuz etkilemektedir. Pandemi süresince öğretmenlerin teknolojik/teknik sorunlara rağmen görevlerini yerine getirdikleri vurgulanmıştır. Bu nedene öğretmenlerin teknolojiyi kullanmakta ve eğitime

adapte etmekte başarılı oldukları sonucu çıkarılabilir. Yine de bazı velilerin öğretmenler ve uzaktan eğitim ile ilgili olumsuz yargıları görüşlerine yansımıştır.

Yüz yüze eğitimle karşılaştırma alt temasında ise neredeyse her tema içinde yer alan “yüz yüze eğitim”, “sınıf ortamı” ifadeleri, velilerin uzaktan eğitim öğretmenlerini değerlendirirken de sıklıkla kullandıkları ifadelerden olmuştur. Velilerin görüşlerine bakıldığında; uzaktan eğitim ile birlikte öğretmenlerin etkisinin ve öğretmenlere olan ihtiyacın azaldığı özellikle belirtilmiştir. Bazı veliler ise sınıf ortamı olmadığı için çocuklarının öğretmenlerini dinlemekte, anlamakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu açıdan bazı velilerin mesleklerinin öğretmen olmasından dolayı bu konudaki görüşlerini etkilediği söylenebilir. Bu görüşlerle paralel olarak çocukların özellikle EBA Tv kanalında yayınlanan derslere karşı ilgisiz oldukları ve dersleri çocukların eğitim kademesine uygun olmayan şekilde sıkıcı olarak işlendiği belirtilmiştir (Bayram, Bıyık, ve Gölbaşı 2021).

Uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin yeterliliği hakkında görüşler temasına ait velilerin görüşlerine bakıldığında kendi içinde dijital eğitim sistemi/müfredat, teknolojik/teknik aksaklıklar, kaynak içerik yeterliliği ve çocukların davranışları şeklinde dört alt tema altında toplanmıştır.

Dijital eğitim sistemi/müfredat alt temasına göre uzaktan eğitim ile ilgili içerikler, eğitim sistemi ve müfredat üzerinden değerlendirilmiştir. Bu konuda velilerin görüşleri farklılık göstermektedir. Genel olarak “yeterli” ifadesini kullanan velilerin görüşleri incelendiğinde; uzaktan eğitim ile ilgili içerikler özellikle EBA gibi sistemlerden elde edildiği için yeterli olarak değerlendirilmiştir. Ancak daha kaliteli hale getirilmesi vurgulanmıştır. Bunun anlamı EBA sisteminde bulunan içeriklerin uzaktan eğitim sayesinde geliştiği ancak hala istenilen standartlara ulaşamadığı şeklinde bir sonuca varılabilir. Velilerin çoğunluğu ise görüşlerinde, uzaktan eğitim içeriklerini sistem üzerinden “yetersiz” olarak değerlendirmişlerdir. Veliler görüşlerinde, uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin daha fazla görselle desteklenmesinin, sistem içeriğinin müfredata uygun bir şekilde çocukları tekrara ve sınamaya yönlendirecek şekilde olması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Yeterli veya yetersiz ifadelerini kullanan velilerin ortak görüşüne göre sistemler ve müfredat üzerinden yapılan uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin eksikliklerin giderilmesi ve geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu görüşü destekler nitelikte olan bir çalışmada özellikle uygulamalı dersler almak zorunda olan

öğrencilerin uzaktan eğitimde yer alan sınav sistemi, ders materyalleri ve içerikleri konusunda yetersiz olduğu sonucu bu araştırmayla paralellik göstermektedir (Tuncer 2021).

Teknolojik/teknik aksaklıklar alt temasına bakıldığında; veliler görüşlerinde teknoloji içinde yer alan internet, uygulama geliştirme gibi konularda özellikle içeriklere erişimde/ulaşırken aksaklıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunun anlamı uzaktan eğitim içeriklerinin yeterli düzeye ulaşabilmesi için önce teknolojiyle alakalı aksaklıkların giderilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir. İçeriklere ulaşmak için teknolojik desteğe yani internet erişimine ihtiyacı olan çocukların olduğu ayrıca vurgulanmıştır. Buna rağmen Dikmen ve Bahçeci (2020) tarafından yapılan çalışmada Türkiye’de uygulanan uzaktan eğitim sistemi hakkında gerekli teknolojik altyapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu görüş araştırma sonucuyla çelişki oluşturmaktadır. Bununla birlikte bazı veliler görüşlerinde somut elde edilen/bulunan içeriklerin, uzaktan eğitim sistemine uygun bir şekilde adapte edilmesinin gerekliliği hakkındaki düşüncelerini dile getirmişlerdir. Ancak bu konuya değinen veli sayısının üçten fazla olmadığı görülmüştür.

Kaynak içerik yeterliliği alt teması incelendiğinde; uzaktan eğitim kaynaklarının tam kullanılamaması ve içeriklerin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında araştırmada yer alan mesleği öğretmen olan veliler görüşlerinde çocukların eğitim kademesinin farklılık göstermesinden dolayı yeni içerik üretmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Başka bir açıdan velilere göre çocukların uygulayarak öğrenmesi gereken bilgilerin, uzaktan eğitim içerikleriyle öğrenmesinin zor olduğu ve uzaktan eğitim içeriklerinin uygulayarak öğrenmeyi desteklememesi uzaktan eğitimin olumsuz yönlerindedir. Örneğin; Aldemir (2020) tarafından hazırlanan çalışmada uzaktan eğitim yoluyla keman eğitiminin uygulanmasında öğretici ve üniversite öğrencilerinin görüşlerine göre uygulamalı bir ders olan keman eğitiminde öğreticilerin hem kaynak içerik bulma hem de üretmekte sorunlar yaşadıkları sonucuna varılmıştır. Bu durum bu araştırmada yer alan velilerin görüşleriyle örtüşmektedir. Bununla birlikte bazı veliler ise tam tersini savunmuş yeterli içerik bulunduğunu hatta fazla içeriğin olmasının kafa karışıklığına neden olacağını söylemişlerdir. Bu bakış açısına göre uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin çok fazla olmasından dolayı içerik kirliliği oluşabileceği söylenebilir.

Çocukların davranışları alt temasına göre veliler uzaktan eğitim ile ilgili içerikler konusundaki görüşlerinde “çalışan öğrenciler için yeterli” şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Bunun anlamı velilerin, içerikleri çocukların davranışları üzerinden değerlendirdikleri söylenebilir. Velilerin çoğu ise uzaktan eğitim içeriklerinin yeterli olduğunu ancak çocukları etkileme konusunda etkin ve yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Buna göre uzaktan eğitim ile ilgili içeriklerin yeterli olması bir yana çocukları güdülemekte, motive etmekte yetersiz olduğu sonucu çıkarılabilir. İçeriklerin yeterli olmasının yanında çocukların sürekli ekran başında sıklıklarından kaynaklı verimliliklerinin düştüğünü gözlemleyen veliler olduğu da görülmüştür. Bazı veliler ise içeriklerin “yetersiz” olmasına rağmen çocuklarının da gerekli özeni ve ilgiyi göstermediğini belirtmişlerdir. Bu görüşlerin tamamına bakıldığında; içerik faktörünün uzaktan eğitim alan çocukların davranışları, ilgileri, motivasyonları üzerinde büyük bir etkisi sahip olduğu söylenebilir. Örneğin; Ağaoğlu'nun (2020) hazırladığı çalışmada uzaktan verilen İngilizce eğitiminde, oyunlaştırmaya dayalı ve merak duygularını cezbedecek farklı içeriklerin çocuklardaki akademik başarıyı ve derse olan ilgilerini arttırdığı sonucu çıkarılmıştır. Örnek verilen çalışma, bu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada yer alan velilerin uzaktan eğitim ile ilgili içerik tavsiyelerini içeren tema altında sosyal/sanal kurslar, internet/program ve genel olarak görüşler şeklinde üç alt temaya ayrılmıştır. Sosyal/sanal kurslar alt temasına göre velilerin uzaktan eğitim ile ilgili içerikleri tavsiye etme konusunda zorlandıkları görülmüştür. Bunun nedeni ise velilerin uzaktan eğitim ile ilgili aldıkları bilgi kaynaklarının sosyal medya üzerinden elde ettikleri, kulaktan duyma bilgilerden dolayı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte “tavsiye etmedim” ifadesine de sıkça rastlanmıştır. Bu ifadeyi kullanan veliler genelde yeterliliğine güvendikleri içerikleri tavsiye edebileceklerini söylemişlerdir. Ancak herhangi bir özel bir kaynak veya içerik tavsiye etmemişlerdir. Başka bir veli ise tavsiye etmemesine rağmen tavsiye edecek olsa özellikle kullandığı ve yararlı gördüğü içerik kaynaklarını belirtmiştir.

Velilerin bazıları ise “tavsiye ettim” ifadesini kullanmışlar ancak tavsiye ettikleri içeriklerin internet üzerinden çevrimiçi olarak yapılan kurslardan elde edileceğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan özellikle “resim”, “işaret dili” veya “online kitap”, “film” gibi sosyal içerikler tavsiye ettiklerini belirten velilerde vardır. Veliler pandemi nedeniyle

sosyal hayatın sanal ortama doğru kaydığını bundan dolayı bu şekilde içerik tavsiyesinde bulduklarını söylemişlerdir.

İnternet/program alt temasına bakıldığında; veliler içerik olarak özellikle internet sitesi veya bilgisayar programı/uygulaması tavsiye etmişlerdir. Bunlar genellikle “EBA”, “youtube kanalları”, “Çevrimiçi denemeler” ve “Z Kitap” olarak sıralanabilir. En sık kullanılan EBA ifadesi ele alındığında veliler görüşlerinde; yararlı bulduklarını, hatta hiç ders çalışmayan çocuklarının bile EBA üzerinden eksiklerini kapatabileceğini vurgulamışlardır. Bakioğlu ve Çevik (2020) tarafından yapılan çalışmada yer alan en çok kullanılan dijital içeriklerin EBA ve Z kitap olduğu çıkarımı bu durumu desteklemektedir. Velilerin “youtube kanalları” ifadesine bakıldığında sosyal medya platformlarından en çok kullanıcıya sahip olan youtube platformunun, uzaktan eğitim içerikleri olarak karşımıza çıktığı görülmüştür. Velilerin geneli görüşlerinde bir site veya içerik tavsiye etmemişlerdir. Bunun yerine çocuklar için yararlı olduğunu düşündükleri çevrimiçi soru havuzlarını tavsiye etmişlerdir.

Genel olarak görüşler alt temasında ise veliler, sıkça “hayır”, “etmedim”, “tavsiye etmedim” ifadelerine yer vermişlerdir. Velilere göre bunun nedeni ise çocuklarının daha fazla bilgisayar, tablet ve telefonla iç içe olmasını istemedikleri için tavsiye etmediklerini söylemişlerdir. Bununla birlikte velilerin kendi görüşleri içinde çocuklara online içeriklerden daha çok ebeveynlerin kendilerinin ilgi alaka göstermeleri gerektiği vurgusu yer almaktadır. Bu açıdan bakıldığında; velilerin kendilerini değerlendirdikleri/sorguladıkları söylenebilir. Ancak bazı veliler, tavsiye etmediklerini herkesin kendisinin bulması gerektiğini belirtirken birkaç veli ise tavsiye etmediklerini çünkü tavsiye edecek içerik olmadığını söylemişlerdir. Bu duruma göre uzaktan eğitim ile ilgili daha fazla yararlı ve doğru içerikler oluşturulmasının bu içeriklerin belli standartlar içinde değerlendirilmesinin zorunlu bir hal aldığı söylenebilir.

Velilerin bazılarının araştırma kapsamında kendilerince fazladan eklemek istedikleri görüşlerin yer aldığı uzaktan eğitim ile ilgili velilerin önerileri teması dört alt temaya ayrılmıştır. Bunlar; öğrenci odaklı görüşler, öğretmen odaklı görüşler, aile odaklı görüşler ve sistem odaklı görüşler şeklinde sıralanabilir.

Öğrenci odaklı görüşler alt temasına göre uzaktan eğitim ile ilgili öğrenci odaklı görüşlerin kendi içinde üçe ayrıldığı görülmüştür. Birinci öğrenci odaklı görüşler

incelendiğinde; uzaktan eğitimde olsa yüz yüze eğitimde olsa çocukların/öğrencilerin yeterli ilgi ve çabayı göstermediklerini belirten velilerden oluşmaktadır. Bu görüşten yola çıkarak çocukların kendilerinin istek ve ilgisiyle eğitimde başarılı düzeyine ulaşabilecekleri söylenebilir. Bu görüşün farklı bir versiyonunda ise veliler çocuklarının ders dışında teknoloji kullanırken tamamen meraklı/istekli olduklarını ancak uzaktan eğitim derslerine katılmaya ise bir o kadar umursamaz/isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmenlerin yer aldığı bir çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini ciddiye almadıkları, derslere katılım göstermedikleri gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır (Yunus, Yıldırım, ve Kalaycı 2021). Genel olarak bakıldığında; çocukların dikkatini çekecek, ilgilerini ve merak duygusunu artıracak içeriklerin üretilmesinin gerekliliği tekrar vurgulanabilir.

İkinci öğrenci odaklı görüş ise çocukların/öğrencilerin sorumluluğunun öğretmenlerin ve ebeveynlerin üzerinde olduğu ve çocuklara öğrenmeyi sevdirmenin gerekli olduğu belirtilmiştir. Çocuklara başarabileceklerine olan inancın, motivasyonun ve desteğin verilmesinin eğitim ve öğretim hayatlarında önemli olduğu söylenebilir.

Son öğrenci odaklı görüş ise çocuklara/öğrencilere motivasyonlarını artıracak ödüller verilmesi veya ders programlarına online şekilde arkadaşlarıyla vakit geçirebilecekleri bir saat/ders konulması öneri olarak yer almıştır. Bu görüşün dikkate alınması, araştırma içinde eğitim ve uzaktan eğitim sistemi içinde faydalı olabilir.

Öğretmen odaklı görüşlerin yer aldığı bu alt tema incelendiğinde; veliler görüşlerinde öğretmen odaklı duygu, düşünce ve önerilerini paylaşmışlardır. Öğretmenlerin derslerine düzenli ve düzgün bir şekilde özellikle kameralarını açarak ders yapmalarının önemli olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan bu görüşle aynı doğrultuda bazı veliler okulların açılması gerektiğini öğretmenlerin yüz yüze daha verimli olacaklarını savunmuşlardır. Velilerin, çocuklarının yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitim ile derslerini anlayamadıklarını ve öğrenemediklerini varsaydıkları görülmüştür. Velilerin kendi eğitim hayatları boyunca sürekli yüz yüze eğitim görmüş olmalarından dolayı böyle söyledikleri düşünülmektedir.

Aile odaklı görüşler alt temasına bakıldığında; veliler öneri ve görüşlerini belirtirken özellikle yüz yüze eğitim ya da uzaktan eğitim fark etmeksizin klasik eğitim-öğretim çerçevesinde çocukların/öğrencilerin başarılarında en büyük etkenin aile olduğu

vurgulamışlardır. Bu konu üzerine yapılan bir çalışmanın sonucunda ebeveynlerin yani ailelerin eğitimden teknolojiye kadar birçok konuda çocuklar üzerinde rol model olarak büyük bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Chen vd. 2020).

Sistem odaklı görüşler alt teması incelendiğinde; veliler çocuklarının başarısız olmalarının sebebi olarak uzaktan eğitim sistemini göstermişlerdir. Diğer yandan bazı veliler uzaktan eğitimin belli koşullarda eğitim sistemi içinde devamlı olması ve içerik, materyallerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bununla birlikte birkaç veli ise görüşlerinde ilk defa uygulanan uzaktan eğitim sisteminin hata ve eksikleri olduğunu ancak bu hata ve eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar yapılmasının eğitime katkı sağlayacağını söylemişlerdir. Bazı velilere göre ise uzaktan eğitimde ders saatleri, özellikle bazı sınıf düzeylerinin müfredatının değiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin veliler üzerindeki etkisine bakıldığında; insan hayatının her alanında internetin ve sosyal medyanın, ne kadar etkili olduğu sonucu çıkarılmıştır. Bu bağlamda uzaktan eğitim kapsamında internetin ve sosyal medyanın veliler üzerindeki etkileri de incelenmiştir. İncelemelerin sonucunda velilerin internet ve sosyal medya içeriklerine, kaynaklarına güvenlerinin beklenenden daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında doğru kaynak bulmakta zorlandıkları da görülmüştür. Bu açıdan ülkemizde bulunan kurum-kuruluşların bu konu üzerine gerekli denetleme ve değerlendirme aracı veya araçlarına ihtiyacı olduğu söylenebilir. Pandemi döneminde insanların sürekli ev ortamında olmasının da uzaktan eğitim ile ilgili görüşler üzerinde önemli etkiye sahip bir değişken olduğu ortaya çıkmıştır.

5.2 Öneriler

Araştırma kapsamında uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin etkisi incelenirken velilerin cinsiyet dağılımı ve mesleklerinin eşit sayıda olmasının daha farklı bir araştırma içeriği oluşturacağı düşünülmektedir. Bu durumdan farklı olarak bu araştırma kapsamına ek olarak çocuklara uzaktan eğitim ile ilgili anket/ölçek uygulamak, karşılaştırmaların çocuklar açısından da yapılması önerilebilir. Bu araştırmanın literatüre deneysel yöntem ile uygulanmasının da uzaktan eğitim ile ilgili infodemik içeriklerin etkileri hakkında daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan veliler ve çocuklara sosyal medya/teknoloji kullanımına yönelik bilinçlendirme eğitimlerinin yanında insanları araştırma yapmaya itecek merak duygusu uyandıracak teknoloji-eğitim tabanlı uygulamalar veya etkinlikler düzenlenmesi öneriler arasında yer almaktadır.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, Ayşenur. 2020. “Uzaktan Eğitimde Oyunlaştırma Uygulamalarının Üniversite Öğrencilerinin İngilizce Derslerindeki Akademik Başarı Ve Motivasyonlarına Etkisi”. İnönü Üniversitesi.
- Aldemir, Buse. 2020. “Uzaktan Eğitimde Keman Eğitiminin Uygulanabilirliğine Yönelik Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri (Gazi Üniversitesi Örneği)”. Gazi Üniversitesi.
- Altay, Osman Batur. 2022. “Pandemi Döneminde Sosyal Medyada İnfodemi ve Kullanıcılar Üzerinde Etkisi”. İstanbul Medipol Üniversitesi.
- Altıparmak, M., İ. D. Kurt, ve M. Kapıdere. 2011. “E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri”. içinde *Akademik Bilişim 2011*. İnönü Üniversitesi-Malatya.
- Altun, Emrah. 2020. “Eğitmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Pedagojik Yeterliliklerinin Uzaktan Eğitim Ders Videoları Aracılığıyla İncelenmesi”. 19 Mayıs Üniversitesi.
- Arslan, Ali, Bekezhhan Akhan, ve Galip Sayılov. 2020. *Sağlık – Toplum - Bilim Akademik Araştırmalar*. paradigma.
- Arslan, Rahim. 2021. “Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi”. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 12(23):369–93. doi: 10.36543/kauibfd.2021.017.
- Arulogun, Oladiran T., Oluwatobi N. Akande, Akinyinka T. Akindele, ve Taofeeq A. Badmus. 2020. “Survey dataset on open and distance learning students’ intention to use social media and emerging technologies for online facilitation”. *Data in Brief* 31.
- Bakioğlu, Büşra, ve Mustafa Çevik. 2020. “COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri”. *Journal of Turkish Studies* Volume 15(Volume 15 Issue 4):109–29. doi: 10.7827/turkishstudies.43502.
- Bayram, Engin, Zeynep Bıyık, ve Mehmet Gölbaşı. 2021. “Covid-19 Pandemi Sürecinde Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitimle Gerçekleştirilen Türkçe Dersine Yönelik Algıları”. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi* 3(1):28–41. doi: 10.47770/ukmead.966343.
- Bozkurt, Aras. 2017. “Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını”. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 3(2):85–124.
- Çatalkaya, Ebru. 2020. “İlköğretim velilerine göre okul aile işbirliği”. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Chen, Chen, Si Chen, Peizhi Wen, ve Catherine E. Snow. 2020. “Are screen devices soothing children or soothing parents? Investigating the relationships among

- children's exposure to different types of screen media, parental efficacy and home literacy practices". *Computers in Human Behavior* 112:106.
- Çubukcu, Ahmet, ve Şahin Bayzan. 2013. "Türkiye'de Dijital Vatandaşlık Algısı ve Bu Algıyı İnternetin Bilinçli, Güvenli ve Etkin Kullanımı ile Artırma Yöntemleri". *Middle Eastern & African Journal of Educational Research* (5):148.
- Daniel, Sir John. 2020. "Education and the COVID-19 pandemic". *Prospects* (April). doi: 10.1007/s11125-020-09464-3.
- Demirel, Mustafa, Muhsin Yörük, ve Okan Özkan. 2012. "Çocuklar İçin Güvenli İnternet: Güvenli İnternet Hizmeti ve Ebeveyn Görüşleri Üzerine Bir Araştırma - Safe Internet For Children: A Study on Safe Internet Service and Parental Views". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 4(7):54–68. doi: 10.20875/sb.86113.
- Dikmen, S., ve F. Bahçeci. 2020. "Covid-19 pandemisi sürecinde küresel çapta uygulanan yükseköğretim kurumlarındaki uzaktan eğitim süreçleri hakkında durum çalışması: Fırat Üniversitesi örneği". *Turkish Journal of Educational Studies* 7(2):79–98.
- Dinçer, Serkan. 2006. "Bilgisayar Destekli Eğitim Ve Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış". Ss. 1–7 içinde *BÖTE*.
- Dinçer, Serkan, ve Fatih Balaman. 2019. "Sosyal Medyanın Öğretim Faaliyetlerinde Kullanılmasının Öğrenci, Öğretmen Ve Veliler Açısından Değerlendirilmesi: Edmodo Örneği". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2:0–3. doi: 10.26468/trakyasobed.580410.
- Erturgut, Ramazan. 2010. "İnternet Temelli Uzaktan Eğitimin Örgütsel, Sosyal, Pedagojik ve Teknolojik Bileşenleri". *Bilişim Teknolojileri Dergisi* 1(2):79–85. doi: 10.17671/btd.49929.
- Genç, Muhammet Fatih, ve Süleyman Gümrükçüoğlu. 2020. "Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde İlâhiyat Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışları". *Turkish Studies* 15(4):403–22. doi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43798>.
- Giuseppe, Marello. 2021. "Social and Individual Processes at the Time of the COVID-19 Crisis". *Culture e Studi del Sociale* 6(1):117–22.
- Gölbaşı, Selva Dilan, ve Selma Metintaş. 2020. "COVID-19 Pandemisi ve İnfodemi". *Eskişehir Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Halk Sağlığı Dergisi* 5:0–2. doi: 10.35232/estudamhsd.797508.
- Görgülü Arı, A., ve M. Hayır Kanat. 2020. "COVID-19 (koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri". *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Özel Sayı):459–92*.
- Gümüşgöl, Osman, ve Resul Aydoğan. 2020. "Yeni Tip Koronavirüs-Covid 19 Kaynaklı Evde Geçirilen Boş Zamanların Ev İçi Rekreatif Oyunlar ile Değerlendirilmesi". *Spor Eğitim Dergisi* 4(1):107–14.

- Güzen, Müzeyyen. 2021. "Covid-19 Pandemi Öncesi Ve Pandemi Sürecinde 4-6 Yaş Çocuklarının Dijital Oyun Bağımlılık Eğilimleri Ve Ebeveyn Rehberlik Stratejilerinde Görülen Farklılıkların İncelenmesi". PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ.
- Hilburg, Rachel, Niralee Patel, Sophia Ambruso, Mollie A. Biewald, ve Samira Farouk. 2020. "Medical Education During the Coronavirus Disease-2019 Pandemic: Learning From a Distance". *Adv Chronic Kidney Dis* 27(5):412–17.
- Ilgaz, H., ve P. Aşkar. 2009. "Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği Geliştirme Çalışması". *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education* 1(1):26–34.
- Işık, Emine. 2019. "Evde Eğitime İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri". Fırat Üniversitesi.
- Işık, Onur. 2020. "Çocukların eğitim süreçlerine ailenin katılımına ilişkin veli görüşleri". DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ.
- Kalın, Süleyman Cengiz. 2020. "Fen Eğitiminde Çevrimiçi Uygulama Kullanımının Ve Velilere Verilen Anlık Bildirimlerin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Ve Kalıcılığına Etkisi". Kastamonu Üniversitesi.
- Karaca, Erol, ve Belgin Boz Yüksekdağ. 2017. "Açık ve uzaktan öğrenme de bir ölçek geliştirme çalışması : uzaktan hemşirelik eğitimine ilişkin algı çalışması örneği". *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 3(2):177–97.
- Kaşıkçı, D. N., K. Çağıltay, T. Karakuş, E. Kurşun, ve C. Ogan. 2014. "Internet habits and safe internet use of children in turkey and europe". *Eğitim ve Bilim* 39(171):230–43.
- Kırık, Ali Murat. 2014. "Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye deki durumu". *Marmara İletişim Dergisi* (21):73–73. doi: 10.17829/midr.20142110299.
- Koca, Mehmet Fatih. 2021. "Pandemi Sürecinde Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları: Osmaniye İli Örneği".
- Koca, Ümran. 2020. "Programlama Dili Öğretimi İçin Tasarlanan Uzaktan Eğitim Programının Öğrencilerin Akademik Başarıları Ve Uygulama Yapabilmeleri Üzerine Etkisi". OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ.
- MEB. 2020. *Milli Eğitim Raporu*.
- MEB. 2021. "Bakan Selçuk, 'Eba İzleme Değerlendirme Araştırması'Nın Sonuçlarını Paylaştı". 1–2. Tarihinde (<http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-eba-izleme-degerlendirme-arastirmasinin-sonuclarini-paylasti/haber/22833/tr>).
- Niknam, Fatemeh, Mahnaz Samadbeik, Farhad Fatehi, Mohammad Rezazadeh, Mahboobeh Shirdel, ve Peivand Bastani. 2020. "COVID-19 on Instagram: A content analysis of selected accounts". *Health Policy and Technology* 1–9.

- Özkuş, Ekrem, ve Nuray Girginer. 2001. "Uzaktan Eğitimde Teknoloji Ve Etkinlik". Ss. 107–17 içinde.
- Pozdnyakova, Oksana, ve Anatoly Pozdnyakov. 2017. "Adult Students' Problems in the Distance Learning". Ss. 243–48 içinde *16th Conference on Reliability and Statistics in Transportation and Communication*,. C. 178. Riga, Latvia.
- Sayan, Hamiyet, ve Nadire Gülçin Yıldız. 2021. "COVID- 19 Süreci ile Eğitimde Paradigma Dönüşümü : Etkili Uzaktan Eğitim Sistemi". *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 3(5):257–82.
- Simonson, M., S. Smaldino, ve S. Zvacek. 2015. *Teaching and learning at a distance. Foundations of distance education*. Informatio. editör N. Charlotte.
- TUİK. 2020. *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri 2020*.
- TUİK. 2021. *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri 2021*.
- Tuncer, Zeynep. 2021. "Uzaktan Eğitimle Uygulamalı Ders Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Ve Tutumlarının Belirlenmesi".
- Ulusoy, Berru. 2019. "Öğrencilerin Bilgisayar Oyunu Bağımlılığı Düzeylerine, Bilgisayar Oyunu Bağımlılığı Düzeylerine Etki Eden Etkenlere Ve Bilgisayar Oyunlarına İlişkin Veli Ve Öğretmen Görüşleri". Gazi Üniversitesi.
- Uslusoy, Bora. 2017. "Uzaktan Eğitime Yönelik Öğrenci Tutumları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma: Abd/Türkiye Örneği". Beykent Üniversitesi.
- Uşun, Salih. 2006. *Uzaktan Eğitim*. Nobel Akad. Ankara.
- We Are Social. 2020. *Digital 2020: Global Digital Overview*.
- We Are Social. 2021. *Digital 2021: Overview report*.
- We Are Social Turkey. 2020. *We Are Social 2020 Dijital Türkiye Raporu*.
- We Are Social Turkey. 2021. *We Are Social 2021 Dijital Türkiye Raporu*.
- WHO. 2020. "Munich Security Conference". S. 3 içinde.
- Yersel, Burçin, Basak Kalkan, ve Arzu Çelen Özer. 2020. "Kim Paylaşıyor? İnfodeminin Önüne Geçmek İçin Alan Uzmanı Kanaat Önderlerinin Instagram Kullanımları Ve Kullanıcı Etkileşimlerinin Analizi". *AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi* 24(8):12–40.
- Yıldırım, Ramazan, ve Ömer Deperlioğlu. 2009. "Mesleki Eğitimin Uzaktan Eğitim ile Desteklenmesi ve Örnek Uygulama". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Ve Mühendislik Bilimleri Dergisi* 9(1):61–70.
- Yıldız, Esmâ. 2020. "Investigation of Factors Affecting the Sense of Community of Distance Education Learners in Online Learning Environments". *Journal of Qualitative Research in Education* 8(1):180–205. doi: 10.14689/issn.2148-

2624.1.8c.1s.9m.

- Yıldız, Fatma. 2014. “19.Yüzyıl’da Aandolu’da Salgın Hastalıklar ve Salgın Hastalıklarla Mücadele Yöntemleri”. Pamukkale Üniversitesi.
- Yılmaz, K. F. G., R. Yılmaz, ve B. Sezer. 2013. “Üniversite Öğrencilerinin Güvenli Bilgi ve İletişim Teknolojisi Kullanım Davranışları ve Bilgi Güvenliği Eğitimine Genel Bir Bakış”. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 58(4):175–77. doi: 10.1016/j.denabs.2012.09.003.
- Yunus, Özlem, Zehra Yıldırım, ve Serpil Kalaycı. 2021. “Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi : Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Görüşleri Evaluation of Distance Education Process : The Opinion of Science Teachers”. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi* 6(2):477–94.
- Yurt, İsmail İlker. 2020. “Beden Eğitimi Ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencilerinin Sosyalleşmelerine Etkisine İlişkin Veli Görüşlerinin İncelenmesi”. Hitit Üniversitesi.
- Zhou, Longjun, Fangmei Li, Shanshan Wu, ve Ming Zhou. 2020. “‘School’s Out, But Class’s On’, The Largest Online Education in the World Today: Taking China’s Practical Exploration During The COVID-19 Epidemic Prevention and Control as An Example”. *Original Article* 4(2):501–19. doi: 10.15354/bece.20.ar023.

